

*Beograd,  
Jesen 2020*

**ALEKSANDAR NOVAKOVIĆ**

**DOMINO EFEKAT  
(priče)**

## SLUČAJAN SUSRET

Pokušavao je da da oblik svojoj na brzinu smotanoj cigareti. Bila je previše debela na sredini, tanka kao igla tamo gde je trebao da spustiti usne i široka kao truba sačmare iz sedamnaestog veka na mestu gde je trebao da zaigra plamen njegovog upaljača. Valjao je lagano između prstiju i odstranjivao braonkasto – crvenkasta vlakna na njenim krajevima i brižljivo ih spuštao u džep gde je čekala poluprazna kesica. Morao je da pazi na svaki dram, na svaki kilovat, na svaki zalogaj hrane. Uštekovani novac je nestajao a novog posla nije bilo. I, da stvar bude gora, slabo je spavao. Sve češće se budio usred noći i otiskivao u usamljениčke šetnje u ono pasje doba od kojeg su i zlikovci zazirali – između dva i tri posle ponoći. A zašto? Neki glas u glavi mu je govorio da je uradio malo, da je lenj, da je njegova budućnost neizvesna, da će, čak i ako nađe stalni posao, brzo biti otpušten. Stajao je, mokrih patika i stisnutog srca, ispod nadstrešnice menjačnice na ivici grada. Gore, na vrhu brda je bilo njegovo naselje a iza njega pustoš – bivše njive i livade iza kojih su smoreno žmirkala svetla iz seoskih kuća.

Na ulici nije bilo nikog osim njega i policijskih kola. Beli predator sa plavom trakom na bokovima. Osećao se sigurnim iako je prezirao plave uniforme. Ovaj kraj je pun kojekakvih ludaka – od bezopasnih penzionera koji pričaju sa sobom do izgladnelih sociopata. Pre neki dan je čovek stradao nizašta – lopov ga je izbo nožem zbog novčanika u kojem je bilo dvadeset dinara. Policijska kola su zafercerala svetlima i lagano kliznula niz ulicu. Na njegovo čuđenje, stala su ispred menjačnice. Iz kola je izašao sredovečan policajac kockaste vilice, jedan od onih koje je često gledao u filmovima – oličenje snage i hrabrosti. Kretao se sporo, mrzovoljno. Očigledno je smena bila pri kraju. Umor mu je legao na oči oivičene tamnim podočnjacima.

- Momak, jel' ti to duvaš?– upitao je upola u šali, upola islednički. Imao je duboki glas koji je vodio ljubav sa samim sobom.
- Ne, nije to marihuana. Ovo je duvan za zavijanje.
- Imaš “Rizlu”, a?
- Pa, kako drugačije da je zamotam?

– Šaljivdžija, a?

Policajac mu je nervozono pokazao rukom da priđe kolima i on je to poslušno uradio. Stajao je pred tim zdepastim čovekom, za pola glave nižim od njega. Mogao je da ga namiriše. Osećao se na znoj i pljeskavice s blagom notom piva.

– Šta ćeš na ulici u ovo doba?

– Ne mogu da spavam.

– Što? Loša ti droga? Da nisi zgutao “eksere”? Šmrkao kokain?

– Gospodine, to je greška. Ja ne koristim drogu.

Uhvatio je policajčev pogled. Delovao je potpuno nezainteresovano. Pomislio je na sebe, visokog, krupnog momka u zelenoj trenerci, s kačketom na glavi. Kačket je navučen tako da se ne vide oči, petlja nešto, puši, verovatno travu. Sam je, pored toga, na hladnoj ulici po kojoj je, pre pet minuta, lila kiša. Ko bi poverovao da je on strejt, poslušan građanin koji nikad nije prekršio zakon? Podigao je ruke i rekao:

– Evo, slobodno me pretresite. Nema ništa kod sebe.

– Ti ćeš da mi kažeš šta da radim?! Priđi kolima. Tako. Stavi ruke na haubu.

Uradio je kako mu je rečeno. Spustio je šake na ledeni krov kola i jeza je stegla njegove testise. Otvorila su se kola. Izašao je “kolega” – nešto niži od cinika, mlad, nije imao više od dvadeset pet, svetlosmeđ i, osetio je po pokretima dok ga je pretraživao, ništa manje uplašen od njega.

– Jel' ima nešto?

– Nema– rekao je momak unjkavim, provincijskim akcentom.

– Utoku, pištolj?– propitivao je stariji policajac.

– Jok.

– A to čudo?

Momak je počeo da njuška.

– Ništa. Običan duvan.

– I, sad smo mi ispali budale?

– Ispada tako – rekao je “osumnjčeni”. Dobio je udarac u potiljak i psovku:

– Upadaj unutra da ti ne bi malo jebao mater. A ti, pičko, vozi!

– Gde?

– U livade.

Stariji policajac je sedeo do njega. Gnevan, ludačkog pogleda. Pogledao je na njegovu značku. Vozi ga u Livade, one pustoši između grada i sela koje je Bog označio belom flekom na svojoj mapi.

– Pozorniće broj 5692 da li bi mogli da me vozite u policijsku stanicu. Želim da dam izjavu. Ja sam pošten građanin...

Umesto odgovora dobio je lakat u vilicu. Sevnulo mu je pred očima a zatim je osetio kako mu pesnica udara u slepoočnicu. Udario je glavom u prozor. Zalepio ga je kao muvu zunzaru.

– Pičko, radićeš ono što ti kažem.

– Ej – zavapio je – zar ćeš ga pustiti? Čoveče, tebi govorim!

– Odjebi!– odgovorio je vozač.

Nakon deset minuta vožnje blatnjavim putem stigli su do čistine okružene niskim žbunjem. Delovala mu je nestvarno, pod čiljavim Mesecom, kao mesto rezervisano za ritualna ubistva u niskbudžetnim hororima. 5692 ga je gurnuo u blato.

– Stani tamo, ispred farova, da te vidimo.

– Čekajte, zašto? Hoćete da me ubijete? Da me pregazite?

5692 je repetirao pištolj i uperio ga u njega.

– Tamo, pred farove, odma'!

Opet je poslušno uradio ono što mu je naredio. Policajci su stali pred njega. Stariji mu je prišao s naperenim pištoljem. Otkopčao je dugme na gornjem džepu uniforme. Izvukao je kesicu iz džepa i pozvao potčinjenog:

– Joviću, stavi to u njegov duvan.

– Šta je to? – upitao je uhapšenik dok je zaklanjao oči, poluzaslepljen farovima.

Policajci su mu na trenutak zaličili na crne aveti sa beličastim aurama.

– Kako šta? Vutra, sinak. Ima je dovoljno da te proglasimo za dilera. Momci u zatvoru vole dilere.

Uneo mu se u lice i onjušio ga.

– Naročito tako fine, čiste, mirisne, obrijane dilere.

– Slušajte, ja nisam taj. Niko neće poverovati u vašu priču. Ja mrzim travu.

– Pa, onda bi bilo vreme da je zavoliš.

Policajac ga je zgrabio za vrat svojom medveđom šapom. Osetio je kako mu krv udara u glavu . Zapamtiću ga, mamu mu jebem, 5692,5692, zapamtiću ga, govorio je sebi. Stariji policajac ga je povukao naniže. Kleknuo je u blato.

– Daj džokavac! – komandovao je mučitelj. Njegov pomoćnik je tutnuo džoint u uhapšenikova usta. Upaljač je škljocnuo kao giljotina tren pre pada sečiva.

– Duvaj ga, dečko, duvaj ga!

Povukao je par dimova. Pluća su mu se napunila tetrahidrokanabinolom, u slepoočnicama je udaralo ludački, smrad omražene materije punio mu je nozdrve a jezik trnuo kao da je pogođen kurare strelicom.

– Duvaj ga, duvaj!

Nije izdržao. Ispljunuo je džoint. 5692 ga je ošamario. Učinilo mu se da mu je tim jednim udarcem otšrafio glavu.

– Uzmi to, duvaj još!

– Dovoljno je to šefe! I minimalna količina je dovoljna!– primetio je Jović štreberski.

– A, to te uče u Kamenici? Lepo! Ajde, ustaj!

Nije mogao da se osovi na noge pa su mu zaštitnici zakona zdušno pomogli, šef s leve a pomoćnik s desne strane.

– Ne možete to tako. Ja sam nevin. Podmetnuli ste mi dokaze!

– Dečko, kriv si i to po tri osnova – odgovorio je šef mirno i to: uvreda službenog lica, dilovanje i konzumacija marihuane, plus napad na službeno lice.

– Koji napad?

Mučitelj se nasmejao iz dubine crnog srca.

– Koji napad? Smislićemo već nešto. Bitno je da će se, dok ti dokažeš da si nevin ili platiš kauciju, svi u zatvoru izređati na tebi. A ako i spaseš guzicu, obraz nećeš. Kad izađeš svi će te smatrati za kriminalca.

Mladić u trenerci je, oklevajući, napravio jedan korak unazad. Skupio je oči i olizao donju, krvavu usnu.

– Zašto mi to radite? Ja nikom nisam ništa uradio. I ti, ti što stalno ćutiš, koji je tvoj trip? Smeštate nevinom čoveku!

– Daj džokavac. Novi, ne iz blata, budalo!

Svetlosmeđi je prišao šefu i zapalio mu džoint. Prebijeni je posmatrao kako

zapaljena cigareta ide od jedne do druge aveti, gubeći se u njihovim prstima. Rade to rutinski, kao što prebijaju ili tucaju, pomislio je.

– Vidi– rekao je stariji i počeo da maše pištoljem ispred njegovog nosa kao pomahnitao – prvo sam mislio da se malo našalimo. Isprepadamo protuvu, nalupamo ga i pustimo. Ali, onda sam se predomislio. A zašto? Jer sam te prepoznao. Krio te kačket ali sam te prepoznao. Ti si onaj dripac, sećaš se, dok su nas oni tvoji ludaci naoružani štanglama izvodili iz stanice. Sećaš se, za vreme one vaše revolucije? Bio si s njima, jel' tako? Predali smo oružje a da metak nismo ispalili. Šta si ono rekao? “Mislím da vam pištolji neće trebati”. Ovde si me ujeo, ovde! E, pa trebaju nam! I sad ćemo ti jebati mater! Prošlo je ono vaše!

Cev pištolja ga je zakačila po nosu. Ludilo, bes, ponos, sve smešano u krvavi koktel. Zgrabio je pištolj za cev i oteo ga iz mlohavih prstiju policajca. Sledeće što je znao bilo je da njega i kolegu drži na nišanu.

– Mali, oteo si mi pištolj! Uperio si ga u dva policajca! Ej, bre! Sad te čeka ozbiljna robija! Daj to 'vamo!

Prst je sam našao oroz. Razduvao je mozak policajca 5692. Njegov kolega se mašio za futrolu. Poslao je dva metka u Jovićev stomak. Mladi policajac se strovalio u blato, bolno ječeći. On je svedok, on je svedok, ponavljao je demonski glas. Okrenuo je cev prema glavi ranjenika i povukao oroz još jednom.

– Ubio sam, obojicu! Ja sam ubica, ja sam niko i ništa, ja sam, ja moram...– rekao je i kleknuo u blato. Pognuo je glavu. Pomislio je kako bi u tom trenutku bilo najbolje da mu neko puca u potiljak. Klečao je i čekao a onda je krv, kao i njegov gnev, počela da gasne. Bio je čovek u bezizlaznoj situaciji. Morao je da se spasava. Počeo je da pretura po džepovima mladog policajca. Našao je svoju kesicu sa duvanom. Izvadio je kesicu sa marihuanom i bacio je ublato. Duvan je grozničavo strpao u džep jakne. Upaljač i “Rizlu” je, ko zna zašto, Jović ostavio u drugom džepu. Sluđen, nije ni primetio crvenu “dačiju” koja se parkirala pet metara iza automobila. Iz “dačije” je izašao visok, čoškast policajac i uperio pištolj u njega. I on je bio naoružan. Klečeći, s naperenim pištoljem, zurio je u konturu čoveka koji je povikao:

– Spusti oružje! Pucaću!

– Ja, ja nisam kriv! Oni su me mučili, izivljavali su se! Hteli su da mi smeste!

Pauza.

– Kako to misliš?

Objasnio mu je situaciju u par kratkih rečenica.

– U redu. A sad spusti pištolj ili ću pucati.

– Ne verujete mi? Zašto bih vas lagao? Ja nemam kriminalni dosije. Slušajte, delujete mi kao dobar čovek. Da niste, ubili bi me odavno. Vi se sad vraćate iz smene, jel tako? Ušli ste u svoja civilna kola i krenuli kući. Nastavite da idete. Pravite se da me niste videli.

– Ne mogu. Ubio si dva policajca. Spusti oružje ili ću pucati! – odgovorio je grmalj.

– Ako se predam vi znate šta će biti sa mnom.

– Ići ćeš na suđenje.

– Neću dočekati suđenje. Policajci će poslati nekog da me ubije. Da se osvete za kolege. A ja neću moći da se branim.

– O tome si morao da misliš pre nego što si ih ubio – deklamovao je policajac.

– Bilo je ili oni ili ja.

– Onda bi bilo bolje da si ih pustio da ti rade šta su hteli. Spusti oružje!

– Ne mogu!– povikao je.

– Pucaću!

Odjeknuo je još jedan hitac. Prišao je onome što je nekad bilo ljudsko biće. Izvukao je mobilni telefon iz džepa i okrenuo ekran prema truplu. Muškarac u poznim tridesetim, blago otečenog lica, rošavog i strogog. Iz njegovog vrata je šikljala krv kao voda iz baštenskog creva.

Pištolj je spustio u šaku svog mučitelja. Bacio je duvan, upaljač i cigarete – papir u šaht ,tamo, na početku ulice u kojoj je živeo. Kretao se brzo, nervozno. Nekoliko puta je pogledao preko ramena a potom zastao i oslušnuo. Ništa se nije čulo. Naselje visokih, namrštenih zgrada delovalo je mrtvo, kao da je na njega bačena hidrogenska bomba. Sutradan će u novinama izaći članak o trojici zaštitnika reda koji su se pobili zbog udela u dilovanju narkotika. Još jedna priča o lošim policajcima koja će ljude ostaviti potpuno ravnodušnim.

## TAJMING

„Eto me u mome stadu, trag mi se tu gubi...“ reče balkanski pesnik. Kasnim 20 neakademskih minuta. Za stolom crveno – bele karirane mušeme u gastoskom lokalu „Jadran“ na periferiji Berlina čeka Ginter, moj izdavač. Zdravim se sa lokalnim mrgama: Mile, Rade, Pero, Miko, Lazo... Ginter je pomalo je isprepadan rogobatnim, crnomanjastim pojavama i više, polugluv od turbo– porno– karasevdaha:

– Milane, došao si.

– Aha. Parketirao sam drugaru gajbu pa sam malko okasnio– odgovaram na grubom Tarzan– Deutshu trljajući belu fleku na rukavu izakanog radničkog kombinezona. Nije ni najmanje ljut zbog mog kašnjenja – ja sam povijena, tamnokosa, razbacana, neobrijana fukara neuredne masne kose– pravi Balkanac jednom rečju. To je za nas normlano– zapuštenost, kašnjenje, bircuzi koji zaudaraju na sve što nije strano ljudskom telu utopljenom u loš alkohol. On, arijeviski čistunac i *herr par excellance* dočekao je mene, proroka iz zapizdine, s naivnim osmehom i dve čašice nečeg sumnjivog.

– Nisam znao šta ćeš naručiti ali pretpostavljam da si hteo nešto vaše.

Šta bi drugo pio Srbin u inostranstvu nego srpsko piće?

– Da, da – kažem ja i palim srpsku „ćilimaru“. Mršti se Ginter ali šta ima veze – mala je to žrtva u poređenju sa tiražima koji idu kao alva. Ginter muški potegne a onda se nagne prema meni u zavereničkom maniru. Njegovo ružičasto lice poprima boju cvekle.

– Imamo velike planove za tebe, Milane, toliko velike da o tome ne želim da raspravljam u kancelariji. Šta kažeš na ugovor na tri godine za tri romana?

– Ne znam– kažem i izduvavam na nos oblake duvana besan kao prehladeni ris kojeg je supruga upravo prevarila sa jazavcem. Trljam masno teme i čkiljim nepoverljivo.

– Procenat se povećava na deset posto, to je razumljivo. A ako, recimo, Fateh Akin odluči da snimi film po nekom od tvojih romana mi uzimamo mali, gotovo zanemarljivi postotak, čisto forme radi.



Ginteru se krv vratila nazad u telo a lice je ponovo bledo i ozbiljno. Biznis je u pitanju. Smejem se u sebi. „Čisto forme radi“. Uzmi Gintere, uzmi, očepi se o gigantsku produkciju, šta me se tiče? Ja sam gastos berlinskog kulturnog establišmenta i grabim šta mi se nudi.

– Okej, okej. Sastavi ugovor pa potpisujem. Kako ti se čini ovde?

Izdavač se okreće oko sebe. Oči su mu pune neprepoznatljivih, grubih prizora. Na njegovom licu čitam fascinaciju pomešanu s gađenjem.

– Prava srpska atmosfera– iskreno i rustikalno. Dopada mi se.

Tapšem ga po ramenu drugarski, kao da smo zajedno parket nameštali.

– Ajde, sabij to pa naručujemo još jednu turu.

Ginter, lica mirnog kao Sokrat kad je ispijao kukutu, sabija svoju čašicu a ja već mašem Tankosavi, kelnerici širokih kukova i impozantnog poprsja. Ginteru se jezik razvezuje brže od onog čvora koji je negde u Maloj Aziji cepnuo Aleksandar Veliki.

– Ima neke divljine i zastrašujuće lepote u tvojim likovima. Taj kontrast ljubavi i smrti, strast, dozvolićeš i patos, vrtlog politike i pljačke, venčanja pod šatrom, krvne osvete, to je pravi književni kokainsko – šljivovički Kusturica . Veruj mi – a tu već odlazi druga tura i stiže treća a Gintera fura pripita nežnost– voleo bih da budem više kao vi, kao Balkanci. Idem ove godine u Guču.

– Teraj se u pizdu materinu!

– Ne, stvarno idem. Hoću da uhvatim tu tajnu Orijenta, Balkana, kako god... Hoću da spavam sa jednom od tih dugonogih lepotica iz tvojih knjiga, hoću da pušim i da me ne opominju, da jedem ćevapčiče, hoću...

Dve ture kasnije sam utovario izbezumljenog šefa „Verlaga“ u taksi a zatim se uputio prema autobuskoj stanici. U tih nekoliko koraka osetio sam kako ja ponovo postajem ja. Ispravio sam se i vratio na zavidnih dva metra. Od zdepastog povijenka sam postao vitki dugajlija. Svoje telo sam, po metodi Grotovskog, potpuno prilagodio ulozi. Ko zna, možda se Ginter u ovom trenutku transformiše u ono što jeste ili što je mogao biti– ljutog pankera, mračnog gotičara ili marljivog čistača cipela? Namestio sam kosu, zgađen njenom veštačkom zamašćenošću. Opraću je čim dođem. Protrljao sam šmirglu koja je sad bila moja brada. Bože, u Beogradu sam se brijao dvaput dnevno. „Ćilimaru“ sam bacio u prvu kantu za đubre na koju sam naišao. Uzdahnuo

sam duboko – kamo sreće da sam zapalio „Monte Crista“ uz neki fini konjak ali, šminka obavezuje. Protresao sam nogavice kombinezona. Ja sam čovek sa obrnutim standardima– osećam se ležerno samo u finoj garderobi. U ušima mi je treštao najnoviji hit iz nevoljene i neprežaljene otadžbine. Izvukao sam protivotrov iz rupičastog džepa kombinezona – moćni ajpod i izabrao „Thin White Rope“, album „Spanish Cave“, numera „Timing“:

*“I know how it is to sell cold sentiments for cash*

*I know what it is, I can't give you more than that...”*

Kartu za prevoz sam kupio baratajući ležerno pravim *Hocheudtschom* kao da sam dečačke dane proveo pikajući loptu kod Brandenburške kapije. Da, ja sam ostavio svoju malu kulturu, mali jezik i mnoge ljude, neke od njih bolje i vrednije od mene. Ipak, nisam kriv – ja sam ono što Zapad želi da vidi od Balkana i ja im to neštedimice dajem. Poslednja stvar koja im treba je buljuk srpskih pisaca koji liče na njih i bave se univerzalnim temama, verujte mi! Ja sam to shvatio na vreme, uhvatio savršen tajming, objavio patetičnu bljuvotinu, i eto me ovde. Oni koji su prava Evropa su ostali kući. Tavore bez posla, nastavnici u školi, potcenjeni autori knjiga od stotinak primeraka. A eto ja sam, kao Lažni Balkanac, uspeo. Mnogi me se kući, s pravom, gade, kao intelektualca koji izigrava prostaka. U pravu su – ja sam evropsko majmunče. Imam i vergl – smešten je u mojim ustima. I dok tako ja razmišljam uz škripavi glas Guya Kaisera autobus je već stigao i gajbi sam u tri koraka– mali hram čistoće i mira sa mirisnim, sveže ispeglanim stolnjacima na stolovima i knjigama raspoređenim po abecednom redu na drvenim policama. Onda podrignem i zadah ćumeza pohrli na moja usta. Mrzim alkohol. Verovatno ga zato tako dobro podnosim. Manično perem zube a onda sedam za kompjuter i navrat – nanos pišem prijatelju o susretu sa Ginterom. Tek tad shvatam da su mi slušalice i dalje na ušima:

*“Even in the hour of shadows escaping from the west*

*I wish that I could turn all my sunsets into cash”*

Skidam slušalice i uzdahnem. Pogled mi se zadržava na visokoj konkavnoj lampi iznad moje glave – kroz prefinjeno staklo boje mleča nazirem tela sprženih insekata.

## KOSTUR U ORMANU

– Istočna i zapadna likovna umetnost nisu, još od velike šizme u jedanaestom veku, mogle biti niti jesu jedna, jedinstvena hrišćanska umetnost. One pripadaju evropskoj civilizaciji podjednako ali nemaju istu vrednost. Po svojoj duhovnosti, istočna, pravoslavna umetnost i dalje prednjači. Tako je i danas uprkos nekim pokušajima kod nas da se danas prekopira sve što je na Zapadu juče sklepano. Da pojasnim – predstava raspeća u zapadnoj i u istočnoj, pravoslavnoj crkvi je najdrastičniji primer. Zapadni slikar prikazuje Hristovo telo što realističnije može, anatomski precizno, zategnutih mišića, tetiva, ponavlja po hiljadu puta antičke uzore dodajući malo šta novog, više vaja nego što slika, kao da želi da slika oživi. On robuje nazovi – trodimenzionalnosti i oponašanju stvarnog i insistira na svom autorstvu a od renesanse hrani egoizam pod maskom tobožnjeg individualizma. Na njegovim slikama dominiraju snažna, čvrsta, gotovo putena tela i zbog toga autor traži priznanje. Stvara se njegov kult koji je veći od kulta onog kojeg na slikama prikazuje. Za razliku od njega, anonimni majstori u srpskim, ruskim, grčkim i drugim pravoslavnim hramovima slikaju protret duše. Hristovo telo je vretenasto, izvijeno, tanko, gotovo nematerijalno a izraz patnje na njegovom licu je ono na šta majstor stavlja akcenat. Oči, lice, njihova lepota i težnja istinskom antičkom idealu, i to je ono što vredi. Zbog toga se može reći da niko bolje od zapadnog umetnika ne može videti površinu a niko bolje od istočnog, pravoslavnog umetnika ne može sagledati suštinu.

Koliko puta je Konstantin izgovorio ove reči? Trideset, pedeset, sto? I kome ih izgovara? Masi izgubljenih poluobrazovanih klinaca navučениh na brzu hranu i lake droge. Nastaviće tako sa svojom subverzijom jer možda nekom to o čemu on govori uđe u glavu, možda poželi da nešto promeni nabolje, na staro. Tako je mislio nekad dok nije prestao da brine nad sudbinom „odrođenog naroda“ kako ga naziva u

svojim mislima. A onda je digao ruke od svega. Sve dok nije ponovo upoznao njega, ispruženog u fotelji samačkog učiteljskog stana na Miljakovcu. Nije doduše intelektualac ali to umnogome olakšava stvari. Grub je, donekle, čini mu se prost, mada to vešto krije. Ali, eto, on ga ipak obožava. I ovaj momak snažnog, voluminoznog tela i sjajne lobanje, i on je pripadao toj gomili kojoj je predavao. Bio je njegov učenik pre šest godina ali ga se uopšte nije sećao. Bio je niži, mršaviji i mnogo povučeniji. Verovatno i ružnjikav. Ko bi rekao da će od njega nastati militantni neonacista?

Pa ni sad nije u svom borbenom izdanju– samo lagane bele letnje pantalone i crna majica koja se pripija uz kožu koju Sunce jedva da je dotaklo za poslednjih dvadeset godina. Bez tih vojničkih čizama, „fajerke“ i ruke podignuto visoko u vazduh deluje gotovo bezopasno kao da nije arijevski ratnik za kojeg se izdaje. Dečačko lice, sivkaste oči, glupava i privlačna jednostavnost. Pijucka sok od maline i posmatra ga s mešavinom divljenja i neke čudne nervoze čije poreklo još ne može da otkrije. Da li je možda nevin? Onda ima razloga za brigu jer ni on nikad nije legao sa muškarcem. Oduvek je Kosta znao je da je drugačiji a bolelo ga je to što su to znali ili osećali svi oko njega mada mu to nisu govorili. Nije im ni jednom rečju ili delom dao povoda da posumnjaju ali nije ni morao. Izdavala ga je njegova tanušna vizantijska fresko spoljašnjost, tanka smeđa kosa, velike smeđe zaplašene oči, sitan nos i glas koji je, iako je i on kao i drugi vršnjaci, mutirao u pubertetu, uvek imao nešto od ženske mekote u sebi. Da je imao grublju, muževniju spoljašnjost niko ne bi primetio ali ovako...

Živko, njegov drug iz odeljenja, imali su tada šestnaest godina, prišao mu je jednog dana na velikom odmoru i rekao suvo:

– Sviđaš mi se.

Svi su u srednjoj školi znali za Živkove sklonosti. Par puta je i prebijen zbog nečije siledžijske ambicije da se pokaže u mačo – svetlu. Bucmast, tamnoput, onizak, Živko je predstavljao sve ono što je Konstantin prezirao. Najlakše je bilo da mu odgovori sa „hvala ali ne hvala“, „nisi moj tip“ ili da ga izbegne sa glumljenom zbunjenošću „Misliš, kao drug?“ ili jednostavno slaže: „Ne zanimaju me momci“. Ali ne, on je izabrao teži način: udario mu je trapavi šamar koji je bio nešto između ćuške i

milovanja. A onda je Živko uradio nešto još manje predvidivo – napučio je usne i poslao mu poljubac kao da kaže: “Šteta, to je moglo da bude lepo iskustvo.” Kosta je masturbirao po povratku iz škole zamišljajući Živka koji ga šamara a zatim uzima kao ženu. Docije je saznao da je Živko, koji svoju homoseksualnost nikad nije krio, postao eminentni kardiohirurg i emigrirao u Kanadu sa svojim izabranikom, mladim stažistom.

Bežanje u masturbaciju bilo je jedini način da se oslobodi napetosti koju je osećao. Naravno, roditelji su mogli u svako doba da upadnu u sobu ali, dok god za vreme „rukobludenija“ ne uzvikne neko muško ime, sve je u redu. U stvari, sve je u redu manje – više jer je, pa neka je zamišljao samo prsate devojke, onanija za crkvu greh. Bilo je to za njega kao da nosi teg od sto kilograma privezan za testise ali šale nije bilo jer su njegovi pripadali najmanjoj verskoj zajednici u Titovoj Jugoslaviji – dubinski, 24/7 verujućim pravoslavnim Srbima. Tačnije, bio je iz porodice koja je šest generacija unazad davala sveštenike. „Ne leži sa muškarcem kao sa ženom – gadno je“ spomenuo je njegov otac, prota Mavrikije jednom, činilo mu se potpuno van konteksta. Sedeli su za svojim nedeljnim ručkom, blagoslovenim i spokojnim kad je odjednom, usred priče o tome kako mu je otac Stavra podvukao neke odlomke u „Bibliji“ iskrasnio i taj. Kostino lice je bilo iznad supe, lagana izmaglica koja je mirisala na vlažno kokošije perje i titrala pred očima ali je uprkos svemu tome mogao da oseti očev pogled. Znao ga je otac u tom trenutku, celog, potpuno, video ga je onim istim očima koje je po potrebi pozajmljivao od Gospoda da sagleda malobrojnu pastvu. Iste noći je sanjao kako mu, u toku orgije sa trojicom muškaraca, u sobu provaljuje otac i osuđuje ga na večne muke zbog bogohulnih navika.

– Odbačen si od porodice, od crkve i od Boga! Muželoštvo! Muželoštvo! Anatema te!  
Anatema te!

Sutradan je zamolio oca da pristupi crkvenom horu. Otac se zadovoljno složio i dodao da zna zašto se pridružio horu. Konstantin je pognuo glavu i zacrveneo se. Paklenske jame ga nestrpljivo čekaju.

– Znaš da je tamo prota – Stavrina ćerka Angelina pa bi želeo da se pobliže upoznate, jel’ tako? Daj ne crveni, ona je dobra devojka a, neka mi Bog oprost, i ja sam tako u tvojim danima. Ako sine, ako! Postaješ muškarac, ne savijaj tu glavicu!

U tom trenutku, dok ga je otac prigrlio svojim čvrstim ručerdama, Kosta je shvatio da mu je onaj koji je njegov najveći potencijalni progonitelj pružio slamku spasa: pretvarati se, sve je u tome, stvoriti novi identitet i pritom se dobro zabaviti. Dok su drugi razulareni on će se organizovati i umeriti. Trudiće se da govori dubljim glasom. Možda ga prime u basove, ko zna. Zapaliće tu i tamo poneku cigaretu, to pomaže. Pojačano interesovanje za umetnost i duhovnost da se skrenu bludne misli, neki sport možda ali bez muškaraca oko njega i nešto snažno, testosteronsko, sa integritetom. Recimo, nacionalna istorija, kraljevi, ratnici, sveti, sve snažne muške ličnosti. I bez neke popustljivosti, kompromisa prema demokratiji, levičarenju. On veruje u Boga na nebu i kralja na Zemlji bez ikakvih posrednika ali to, zbog komunista, ne govori naglas mada se, s jedne strane, podrazumeva. Na takvog čoveka, verujućeg i nacionalistu, niko neće posumnjati, naročito kad stignu devedesete u kojima će njegov svet krvi i tla dobiti svoju potvrdu. Ali, tada je, krajem osamdesetih, zamišljao nešto mnogo drugačije: primitivno laskajuće razgovore među vršnjacima:

„ – Kosta pederiška? Ma kakvi! Zar ne vidite da se non – stop vrzma oko one male Angeline? Fol, idu u neki crkveni hor.

– Ma, taj odavno „vozi“. Jesi primetio kako mu brzo izbija brada a ja i dalje ćosav!

– Pa kad si još nevin!

– A ti si kao nešto dohvatio?

– E, a ja sam ga video kako nešto ćereta sa Ljubicom na odmoru. Opasni su ti popovski sinovi, samo bi ribe i nikad im dosta!“

Devojke mu nikad nisu dolazile u snove ali, kako onda spavati s njima? Misliće o tome kad dođe vreme – ili će zamisliti nekog muškarca u toku samog čina ili će se pozvati na svoju veru koja (bar formalno) osuđuje seks pre braka.

Tako je, sa samo šestnaest godina, stvorio savršen sistem koji funkcionise već dvadeset godina. U iskušenje nije dolazio ako se izuzme par razmenjenih pogleda ispod tuša kasarne JNA u Duvljama. Imao je kratko vreme, negde oko tridesete kad je i red, čak i verenicu. Bila je to Miona Knežević iz Kragujevca, pet godina starija pedagoškinja koju je upoznao na seminaru. Izabrao je jer je bila iz drugog mesta, promiskuitetna i potpuno suprotna svim načelima njegove porodice. Par puta je s

njom otišao u krevet samo da se slučajno ne bi pričalo o njemu kao o izopačenom. Ipak je Kragujevac blizu. Njegovo drhtavo, znojavo telo i pun kondom bili su sve što je ukazivalo da je imao seks koji bi se mogao nazvati solidnim ali je Miona osetila, video je to u njenim stisnutim očima da on, iz nekog razloga, nije bio tu već je samo pustio telo da uradi svoje. Nije ga krivila niti naslućivala zašto je to tako – po njenim uzdasima je osetio da je i ona donekle uživala ali je to bilo daleko od ekstatičnog. Miona mu zapravo i nije bila veronica – bili su u kratkoj tromesečnoj vezi i jednom su, nakratko, svratili do njegovih, čisto da je upoznaju a onda je, tri dana docnije nazvao oca i rekao da su se verili. Prota – Mavrikije mu je ponovo pomogao – kumio ga je Bogom da ostavi „tu kurveštiju“ za koju se priča da je imao svako ko je ušao u njenu kancelariju. Tako mu je rekao otac Hrizostom iz Rače Kragujevačke lično. Sveštenstvo je, uverio se, još od turskog vakta, imalo najbolju obaveštajnu službu. Ipak, mladi učitelj je branio Mionu i izmišljao njene dobre osobine. Toliko je nahvalio da mu je otac zapretio izbacivanjem iz porodičnog stabla ukoliko je ne otera. I tako je Konstantin je, uz veliku „borbu“, na to i pristao. O ženama s ocem više nije razgovarao jedino bi ovaj ponekad procedio kako Kosta „nema sreće sa ženama a sreće nema jer mu i ukusa fali“.

Njegova maska, uprkos svemu nije bila savršena jer je proračun s kojim je napravio bio pogrešan u samoj svojoj postavci. Računao je na to da će, ako u radu i brojnim obavezama provede najlepše godine, tridesete doneti neku vrstu smirenja. Umesto toga, njegova maštarenja su postajala sve izopačenija a slike orgija pratile su ga gde god bi krenuo. Mogao je tako gotovo svakog muškarca kojeg bi video da zamisli u krevetu pored sebe. Religija, obrazovanje i desničarenje ispostavilo se, dolivali su samo ulje na vatru i činili ono zabranjeno još slađim. Više nije ni masturbirao jer je osećao da samo pravi dodir može da ga spasi. Negde posle sloma Miloševićevog režima počeo je da piše blog na sajtu [www.andjeodjordjecuvar.com](http://www.andjeodjordjecuvar.com) koji je okupljao različite grupe desničara – od skinheda do falangista i klerofašista. Njegova suspregnuta seksualnost je eksplodirala u pasusima kao što je:

„ Našu slovensku, rodnu i snažnu, mužastvenu nordijsku rasu prete da zaprljaju oni koji svojom civilizacijom, poreklom, verom ne pripadaju ovom podneblju. Zapadna Evropa je već platila danak što nije slušala mudre reči Dostojevskog, Danilevskog,

vladike Nikolaja Velimirovića. Emigrantski azijski i afrički nakot želi da preko svojih prljavih udova penetrira u Evropu i pretvori je u u veliki *melting pot* nastanjen debilizovanim, obezverenim mutantima – ni crnim ni belim, ni hrišćanima ni judaistima ni muhamedancima ni budistima, da oduzme Evropi njenu hrišćansku i arijevsku suštinu. Snažna, vitalna Evropa stradala je zbog judeo – masonskih zaverenika u Drugom svetskom ratu. Desetine miliona mladih, virilnih tela germanske i slovenske braće po nordijskoj, arijevske krvi ležale su po bojištima kao rezultat nesporazuma kojem su kumovali jevrejski krvoloci sa Vol Strita. Ta nesreća se ponovila kad su se Evropljani tokom devedesetih okrenuli protiv pravoslavne, hrišćanske, patrijarhalne Srbije optužujući je za genocid nad prirodnim neprijateljima same Evrope. Današnja slobodna Evropa ne počinje, kao u davna vremena, na obalama Irske i Portugala već na beloruskoj i ruskoj granici.“

A onda je stigao komentar. Bogdan je, oduševljen njegovom tiradom, ostavio svoj e-mail. Konstantin je pristupio ovoj poruci s oprezom ali evo, sad Bogdan sedi pred njim, ispod ikone Sv. Georgija. U ovom trenutku mu se čini da nije dovoljno oprezan. Videli su se nakon dvomesečne prepiske jednom, i to samo nakratko, ispred crkve, posle probe hora i već ga je pozvao u stan. Da li će neko saznati? Onaj matori Maljković sa trećeg sprata je gledao za njima dok su se penjali uz stepenice. Zna tačno šta je bilo u starčevoj glavi: „Krio si se, hteo si da sakriješ ko si i šta si ali ne možeš više. Znam ko je on i zašto ide kod tebe. Takav momak sa takvim čovekom može da znači samo jedno!“

– Ne govoriš mnogo, Bogdane.

– Nisam ti mnogo ni pisao – odgovara momak kratko.

To je tačno. Nekoliko reči hvale, uobičajeno: „Šta radiš?“ i „Kako si?“, to je sve što je dobio od njega. Nije bilo nikakvog nagoveštaja, bar ne s njegove strane. Kod Bogdana još manje – njegove reči su uvek imale samo jedno i veoma praktično značenje, kao neko uputstvo za korišćenje uređaja.

– Znaš li, Bogdane, da je kukasti krst u stvari simbol muškog principa?– pita ga i namešta mudro lice dok otpija malo soka.

– Nisam znao. A šta je onda ženski princip?

– Nikad nisam saznao– odgovara Kosta. Želi da pogleda Bogdana u lice ali nema



dovoljno snage za to i obori pogled.

– Bogdan, Bogom dan. Nije ni čudo što ne mogu da te pogledam u oči – komentariše sa smeškom. Bogdan je uzdahnuo i ustao sa nemalim naporom. Uhvatio ga je za podlakticu, suhu i hrapavu.

– Ne idi.

– Zašto?

Ustao je i ispravio se koliko je mogao. Bio je za glavu niži od Bogdana i to je tek sad shvatio.

– Pa, znaš zašto.

– Ne, ne znam zašto. Pozvao si me na sok – popio sam sok i sad idem. Okej?

– Zato što, kako da ti kažem...

Šćepao ga je i zagrlio što je mogao jače. Isprva je Bogdan bio zapanjen i nije se otimao. Krenuo je prema gornjoj Bogdanovoj apolonskoj usni. Mladić je izmakao glavu i udario ga čelom posred nosa. Konstantin se uz jauk skljojao na zemlju a skinhed se bacio preko njega. Pljujući sukrvicu, iskrivljenog lica, Kosta je ponovo pokušao da ga poljubi. Bogdan je napravio zgađenu grimasu i udario ga pesnicom iz sve snage. Zubi na jeziku, usta se pune toplom krvlju, bubnjanje u ušima. Pomislio je da u ovakvoj sceni mora biti nečeg orgazmičnog i istovremeno izvan ovozemaljskog doživljaja zadovoljstva. Kosta je to shvatio umom a Bogdan instinktom. Nastavnik je iskrenuo glavu u stranu i ispljunuo krvave jedinice.

– Voliš grubu igru – profrfljao je.

Njegov krvnik je smestio svoju pozadinu na krhke grudi. Udario mu je dve šljage, onako kako u filmovima „crnog talasa“ šamaraju prostitutke.

– Hoćeš da budem tvoja kučka, to hoćeš?

– Ćuti bre, mamicu ti jebem pedersku!

– Biću tvoja kučka, peder, đubre, šta god hoćeš!

– Idiote, ne govori to!

– Hajde, želiš me. Znam da me želiš.

Bogdan se nasmejao izveštačeno.

– Želim da te unakazim. Zato su me i poslali.

– Ali, to nema smisla.

– Ima. Ne možemo da dozvolimo da nas brukaju pederi.

Konstantinu su prošla kroz glavu sva pisma koja je razmenio s Bogdanom.

Nemoguće je da je toliko lagao. Sigurno je nešto od onoga što je napisao istinito. I taj pogled, zna da ga gleda kao što neki posmatraju žene. Ne, to je nemoguće!

– Nemoj to da radiš – promucao.

– Zašto ne?

– Zato što si ti ja, shvataš? Tebe su poslali da me središ kako bi dokazao da te ne zanimaju muškarci. Jel' to?

Bogdan mu se uneo u lice i zauriao. Usledila je serija udaraca, po nosu i ustima, toliko surovih i snažnih, da je njegovo lice postalo neprepoznatljiva masa a iz Bogdanovih prstiju potekla krv. Sluđen onim što je video Bogdan je panično brisao prste o majicu. Zloduh ispod njega ga, iako skršen i nemoćan, nije puštao. Krenulo je biće ponovo da podiže glavu i mrmlija nešto. Pomerilo se par milimetara i izgrgljalo hrpu suglasnika ali je Bogdan tačno znao je šta je htelo. Sklopio je oči i umesto te nakaze video sebe na podu. Krenuo je rukom u džep pantalona i izvukao skakavac. Otvorio je oči. Utvara je ležala na podu a usta su joj bila puna grimiznih balončića. Podigao je sočivo i snažno zamahnuo prema srcu žrtve. Kosta je pokušao da zamisli svoje lice. Zamislio ga je, svo od duše i bez krvi na njemu. Bio je savršeno beo, prozračan i raspet a onda se stresao i na tren video izbezumljenog Bogdana na njegovim grudima i svoje unakaženo telo i to je bilo sve.

## DAN Y DWR

( Ispod voda, velški, prim.aut.)

Provući se kroz život je jedno a krstariti bez kraja i konca nešto sasvim drugo. Postoji, doduše, i treće rešenje: krstariti i, s vremena na vreme, odleteti s palube krstarice svojim privatnim lir – džetom u nepoznatom pravcu i vratiti se onda kad vam je drago što uopšte ne zavisi od količine kerozina u rezervoaru. Tibold Šajkić je znao i da leti i da plovi. Zlobnici bi rekli da bi od broda koji se blago nasukao napravio jednosmernu podmornicu ali, to su samo nagađanja. Tibold je pomoćnik ministra kulture. Prosvećen i posvećen, toliko je vredno radio svoj posao da nije ni primetio kako je njegov šef vrtoglavom brzinom menjao fizionomiju, stranku i tim ljudi s kojima je radio. Zapravo, bili su to sve neki drugi ljudi iz raznoraznih stranaka i pokreta, menjale su se vlade, ministri i, samim tim, timovi, ali Šajkić, predan svom poslu do kraja, to nije primećivao. Zapravo, moglo bi se reći da neki konkretan ministar nije postojao za Šajkića kao što ni Šajkić nije postojao, onako agilno, ni za jednog ministra.

Da razjasnimo: Šajkić postoji i u tome nema nikakve metafizike. Ima svoj nazov – život, ima svoj CV (što ne potvrđuje vaše postojanje 100%), ima svoju kancelariju sa izbledelim ciframa na kraju sporednog hodnika Ministarstva. Tablice sa imenom nema. Šajkić je, reklo bi se, bezbedno ušuškan uprkos denuncijantskom imenu. Šajkić još i nekako ali Tibolda ne možete zaboraviti. Ali, naš Tibold je i tu dete sreće: zaposlio se u predrevolucionarno vreme kad su tim Ministarstva činili: Arčibald Guzina, Domentijan Prdalo, Fingal O' Pamprčić, Kuro Karadža, Gojimir Mutikaša, Me(u?)do Labudović i Veselin Prejelica. Priznaćete, pored takvih imena morate proći sasvim neopaženi pa neka se zovete i Tibold. Novi timovi, krcati kojekakvim

Ekhartovićima, Masnikosićima, Bamberg – Štrumfovima i Tvrdidjedima su dodatno pomogli Tiboldovoj kamuflaži. Dobro, reći ćete vi, ali kako je i kojim posebnim zaslugama Tibold postao Tibold iz priče?

Rodio se, školovao, završio Filološki fakultet (grupa 05) sa prosečnom ocenom 7,2 i to je sve. Vi bi, naivni kakvi ste, ubacili u CV i neke magistarske studije, stručne radove, organizaciono ili političko iskustvo ali – ne! To je stvar prošlosti – dovoljno je samo pojaviti se i biti Tibold. Važno je zvati se Tibold, moj Oskare! No, vratimo se našem dragom pomoćniku ministra.

Kruži priča o Tiboldu da je do posla došao preko veze. Znae već: “Šorom čeze a okolo Šajkić.” Možda je veze i bilo ali, koje ? Postoje nagađanja da ga je neko iz zapetljane porodične hijerarhije, neko s kim deli svog askurđeda pogurao. Za tu “sivu eminenciju” se ne zna kojoj je stranci pripadao tek – uhlebio je Tibolda a onda umro, manje eminentno, a više sivo i anonimno kao što je i živeo.

Tužan je bio Tibold u svojoj velikoj i pusto kancelariji. Jedina osoba koja je ulazila u nju bila je čistačica i to samo kad bi je pobrkala sa ostavom za metle koja je tik do nje. Trebalo je ostaviti neki trag u službi, biti zapamćen za buduća pokolenja. Mislio je Tibold i mislio, tad tridesetogodišnjak na početku karijere. Prve godine je upoznao sistem funkcionisanja i svoj posao, druge godine je počeo da bistri zakone, treće godine je počeo da intenzivno planira i tada mu je, te sudbonosne četvrte godine, kad je pala garnitura koja je, i nesvesna toga, funkcionisala po njegovom metodu, Šojkić došao do spasonosnog rešenja: predavanje! Trebalo je prosvetliti te neuke varavare a tu je on, čovek sa vizijom, onaj koji je četiri leta mudro štedeo svoje snage čekajući pravi trenutak.

“Adaptacija dehumanizovanih prostora u svrhe kulturnog uzdizanja stanovnika decentralizovane i ujedinjene Evrope” – to je puni naziv Šajkićevog prosvetiteljskog kamena – temeljca. Rad od pet – šest citatoloških stranica nije bio dovoljan. Povećao je font na 14 i pisanije je dobilo sasvim pristojnih deset stranica. Zatim je pretražio sve veb stranice, pritisnuo par vezica i dobio spisak od 234 seminara na kojima je mogao ( i morao) da učestvuje. Ali, avaj, tražila se i kompjuterska podrška, fotografije, grafikoni, animacije, težak *science fiction*. Dosetio se i tom jadu– flopi disketa, na njoj slika od sto dvadeset kilobajta, JPEG format a na slici: velška

rudarska trpezarija kod gradića Dan – Y – Dwr, preuređena u pozorište. To je trijumf ljudskog duha – nisu ih ubili gasovi, težak rad ili višegodišnji štrajkovi ni “tačerizam” niti “blerizam” i još i pozorište prave! No, nije on sasvim zadovoljan: natpis ispod fotografije je jedva namestio u Photo – Shopu i to nekako nahero. Nema veze, nije ni Vels najurednija zemlja na svetu a naročito ne njegovi rudnici pa što bi natpis bio neki izuzetak. Čini se da u toj nakrivljenosti natpisa ima i nekog kreativnog šarma.

Bilo to vama šarmantno ili “šamarantno” tek, Šajkića je “krenulo”. Morao je da pristane na mali kompromis – tu i tamo je bio prinuđen da promeni naslov predavanja u “Nesalomivost kulture u posebnim okolnostima dehumanizovane sredine”, “ Pozorište u radničkoj sredini nasuprot kapitalističkoj eksploataciji” (za seminare u Belorusiji, Kini, Vijetnamu kao i na Kubi), “Novi pogled na kulturno stvaralaštvo u malim regionalnim zajednicama Evrope”, “Svrishodnost kulture i njena povećana lukrativnost u otežanim materijalnim uslovima” (Srbija, Crna Gora). Sve je bilo na mestu, činilo se, do jedne stvari – svi ti seminari zahtevali bi, izračunao je, da bude van Beograda ili van zemlje, preko tri godine. Putovanje samotničko i isposničko, dugo i tegobno, prava Via Dolorosa. Kako podneti tu melanholiju, tugu pomešanu sa nostalgijom za rodnim krajem? Platiti poslovnu pratnju, naravno. Bez obzira na veliku platežnu moć, Tibold je patio, bar u prvih šest meseci. Mogao je svoju “pratiteljku” (jednu od) da vodi najdalje do Bečića ili u Tivat. Ipak, kako se akumulirao prvobitni kapital i nakupljeni novac od dnevnica transformisao u zabrinjavajuće veliku sumu, “Tibold ot Šajkić” sa “Jednom Ot” pređe granični prelaz Kelebija i zaputi se leta Gospodnjeg 2004. junija petog u pohode Ungrima, Bohemima, Avstrijcima, Pemcima i inima.” Bar tako stare knjige kažu. Ono što je usledilo rečima je teško opisati. Bilo kako bilo, Šajkić se uverio u bolnost narodske izreke: “Videlo mu dupe puta”. Nakon mesec dana bolovi u pomenutom delu tela, izazvani stalnim sedenjem po autobusima, vozovima, avionima postali su nepodnošljivi. Buncao je u snu, preskakao seks verujući da ga je seks ionako preskočio ili bar da s njim igra trule kobile. Ubledeo. Propušio. Smiljanka, “pratiteljka”, je stoički podnosila Šajkićeve muke i prevarila ga samo dvaput – prvi put sa portugalskim mornarom u Marseju i drugi put sa pijanim finskim alkohol-

turistom u Petrogradu. Nizali su se gradovi, otužno, mučno, kao na neočekivano dosadnoj projekciji porodičnih slajdova. Hronično se razboleo od putne groznice ali, njegovo narkomansko telo ovisno od lanč – paketa i švedskih stolova nije znalo da kaže dosta.

Da je vrag odneo šalu a s njom i podosta pameti shvatio je kad je, na nekom trajektu, na dislociranom moru ili jezeru prišao mornaru koji je, nagnut preko ograde, ispuhvavao cigaretu kao da je dimnjak fabrike u automobila u Detroitu. Šajkićeva pratiteljka ili praćenica – paćenica, ako hoćete, spavala je u kabini snom grešnih – mazno i dugo a njen dragi je, gonjen mučninom, odlučio da udahne malo vazduha. No, šta je vazduh ako ne možeš da pričaš? Povraćao je dva dana a saputnica ni reč ne kaže – samo puši i pljučka ga oglodanim zanokticama. Treba progovoriti, učiniti smislenim ovaj dan. Ovaj čovek ne priča, a izgleda i da je neprosvećen stoga...

– Jeste li nekad bili u mestu Dan I Dur u Velsu?

– Ne. Zašto?

– Jeste li vi svesni da tamo imaju podzemnu menzu, u rudniku, i da su tamo napravili pozorište?

– A gde sad jedu?

– Nije bitno, važno je da imaju pozorište.

– Znači, jedu i igraju predstave.

– Ne, samo predstave.

– Dobro za njih.

– To je sve što imate da kažete?

– Da. I, šta s tim!?

– Kako šta s tim? Vi ste neobrazovani!

– Ma nemoj!

– Da, vi niste svesni značaja kulture u otežanim uslovima.

– Slušaj, prijatelju, ti meni, bez imalo kulture, već otežavaš posao. Em sam malo plaćen em mi je ovo poslednja cigareta em sam od neke kurve u Nantu pokupio picajzle i sad mi samo još ti fališ.

No, Šajkić je bio kategoričan i važno zamahao rukama.

– Ne, ne, vi ne razumete, značaj kulture...

– Pomeri se da prođem.

– Sila ne može uništiti kulturu. Uzmite za primer Rimsko Carstvo...

Usledio je potpuno legionarski odgovor na pominjanje izumrle Imperije u vidu blagog ali za staklenu bradu efektnog krošea.

Probudila ga je Smiljanka, poljupcem vlažnim i sluzavim kao puž golać. Hteo je da pita gde se nalazi i ko je on, zapravo, ali mu se nije dalo. Znao je samo jedno – trebalo je održati predavanje. Pričala je nešto o mornaru, zatvoru, policijskom izveštaju i da se njegova modrica uopšte ne vidi. Oteturao je uz njenu pomoć do taksija i odmah zalepio svoje neobrijano lice puno sitnih, barutnih tačaka dvodnevnice brade, tik uz nirvanišući prozor automobila. Priviđao mu se onaj kobni natpis, iskrivljen, uveličan i boldiran, njegovi bezuspešni pokušaji da nauči da radi u Photo Shopu i Bil Gejts koji ga šiba ogromnim sajber – topuzom – žicom na čijem je kraju “miš” koji pušta struju visokog napona svaki put kad ga udari. Hteo je da nešto kaže, da poruči taksisti da okrene kola, da se vrati nazad u Beograd i popravi natpis ali, bilo je kasno. Neko ga je, dok je izlazio iz kola, zgrabio pod mišku, grubo, policijski i povukao u tamu.

Nakon petominutnog teturanja kroz hodnik, avetinjski obasjan starim svetiljkama zaštićenim rešetkama, hrupio je pred publiku. Mirna, ravnodušna lica njegovih kolega a u prvom redu, pretpostavio je, gradonačelnik tog grada iz te zemlje, gde god da se nalazio, visok, sa teškim zlatnim lancem oko mesnatog vrata, sav okruglast, crn i frčkaste kose. Popravio je nabore na odeći, što je pristojnije mogao, i spustio ruku u džep. Govoriće engleski jer taj jezik zna. Jedino taj jezik. Spustio je ruku u džep. U, sjajno, tu je disketa. Strpao je disketu u kompjuter i počeo predavanje na jeziku koji bi književni čistunci kao lord Grejstok, poznatiji kao Tarzan, osudili kao nepismen.

– Kultura u Evropi nalazi svoje puteve i načine a ja to, kao pripadnik zemlje u kojoj kulture na prvi pogled nema, hehehe, najbolje znam.

Muk.

– Dakle, ovde, ovo što ću vam sada pokazati, to je zapravo jedna kantina, restoran radnički to jest. I nalazi se, gle čuda, ispod zemlje! Evo, sad ćete je videti. Dakle, ona se nalazi u Dan– Y– Dwr, rudarskom gradiću u Velsu i izgleda otprilike ovako. Dakle, oni su adaptirali, velški rudari, tu blagovaonicu, u pozorište.

Dva klika mišem. Smeh. Do izbezumljenja. Zatečen je, misli da je natpis u pitanju. Sigurno je natpis, šta bi drugo bilo. Ipak, nekako će podneti smeh kolega – ravnopravni su ali tog debelog sa kajlom, to već ne može izdržati. Tako je mislio do trenutka kad je “onaj s kajlom” ustao, prišao mu i zagrlio ga tresući svih svojih 134 i Tiboldovih duplo manje kilograma.

– Dragi momče– reče mu na jedva nešto boljem engleskom– ja sam Iain Gryffudd, gradonačelnik Dan – Y– Dwra. Dobrodošao u naše pozorište!



## KRIVINA

Ova priča se odvijala u ono pradavno vreme kad je porodica smatrana nečim što je do juče bila osnovna ćelija društva. Ne, nije to bilo tako davno pa da kažemo da su vo vremena ono dinosauri hodili Zemljom. Ne, bilo je to nekih 160 miliona godina docnije. Dinosaurusi su bili nafta a nafta je pokretala motore a motori su pokretali svet. Dakle, motor, onaj sa unutrašnjim sagorevanjem, bio je, u neku ruku, motor ove priče. Sve je počelo kad je jedan od takvih, inače dosta solidnih motora, kupljen na lizing a napravljen u jednom od dalekoistočnih ekonomskih "tigrova", otkazao poslušnost. Da nesreća bude veća, motor je geknuo, što beše beogradski argo, na samo četiri kilometra od znamenitog turističkog odredišta Zlatibora poznatog po enormnoj koncentraciji čistog vazduha i ovaca po stanovniku, vikendašu ili inostranom turisti, kako vam je draže. Elem, porodica koja se zatekla u kolima obrela se u nezavidnoj situaciji: Goran, glava porodice, nemoćno je trljao sredovečno ćelavo teme i mrmljao "Karburator, sigurno je karburator!" dok su stubovi dima kao neki tajni indijanski znaci (o Indijancima ili američkim urođenicima više u fusnoti) izbijali iz razjapljene haube. Za to vreme su žena mu Marijela, u poznim tridesetim, kći Daniela od osam i sin Ivan od jedanaest godina stajali pored kola i na jari sa visokim indeksom UV zračenja nemo posmatrali njegovu agoniju. Tu i tamo bi muknula neka šarena krava nameštena tu, na obližnjem pašnjaku obraslom niskom žućkastom travom.

- Muuuu, hej vi, ja sam ovde samo zadovoljstva vas, beogradskih turista radi!- zapomagale su krave ali ljudi još nisu znali govor životinja a i bili su mesožderi pa o kontaktu, ako izuzmemo onaj sa čašom mleka ili biftekom, nije moglo biti reči. Na Goranovu nesreću tišina nije dugo trajala.

Deca su bila mirna, to ne sporim. Potpuno ravnodušna prema situaciji u kojoj su se našli na srbijanskoj verziji polja Jelisiuma. Bacila su se na svoje "igrice" i krenula sa igranjem virtuelnih igrica. Bio je to pokolj krvoločnih mutanata – predatora na petnaest nivoa. Uživali su Ivan i Daniela kao i njihovi izmišljeni prijatelji – Češajko i

Ana Banana. Tako je Češajko grebao dugim ružičastim noktima Ivanove ruke koje su se osule sitnim pečatima od ujeda sijaset insekata a Ana Banana je širila miris tropa koji je ubijao zadah benzina, asfalta i kravlje balege. Beše to blagorodno sa Anine strane s obzirom da je Daniela bila alergična na skoro sve jače mirise i smradove.

S Marijelom se nije moglo tako lako i to ne samo zbog toga što nije čakulala s imaginarnim drugarima. Imala je desetak kilograma više od Gorana i dvadeset kilograma više od same sebe pre prve trudnoće. Goran je imao pet kilograma manje od sebe iz mladićkih dana ali je ipak bio podbuo, otečen i sa pivskim stomakom. Možda zbog toga što se smanjio za deset santimetara? Teško je reći. Tek, Marijela mu je biranim rečima ukazala na mesto hranitelja i provajdera porodice:

– Šta si se ukipio? Uradi nešto pizda ti materina!” Sigurno je karburator, sigurno je karburartor!” To i ja mogu da shvatim! Šta si blenuo? Uradi nešto! Pogledaj, deca nam izgiboše – već su dva minuta van kola! A za to što ti je kod Čačka riknuo erkondišn ću ti posebno dodeliti medalju za kretena godine!–

U svom otupelom i umornom mozgu Goran nije nalazio nijedan adekvatan odgovor. Čak ga ni poniženje nije mnogo doticalo. Lični ponos mu nikad nije bio jača osobina. Znao je naravno da su Marijeline reči uvredljive ali ga to nije pogađalo. Oguglao odavno, samo je registrovao situaciju. Pomislio je nakratko: Zašto sam oženio ovu otežalu, žvanjkavu prdaru? U neko razglabanje nije ulazio jer objašnjenje nije mogao da nađe. Pretpostavio je da je težio sigurnosti po svaku cenu i nju je i platio, veoma visoko, oženivši se Marijelom. I, šta je rezultat? Živi po inerciji, ubija se od posla za jedno lenje i seksualno mrsko biće s kojim ima dvoje društveno prihvatljivo lude dece. A i kako da ih izleči? Viđa ih dva sata dnevno – žena bogoradi po vasceli dan dok klinci vise u produženom dnevnom boravku. A da se požali psihologu koji svoju decu tretira na isti način dobio bi odgovor da je staromodan. Pušten je niz vodu – penzija i smrt, to je jedino što ga sigurno čeka. Njemu obaveze provajdera i hranioca i kako već a Marijeli materinski lament. Lepa podela dužnosti. Zar ne zna Marijela da on ne sme toliko da stoji i da je umoran kao pas. Zašto ne uradi nešto i sama? Nek otopi to salo malo! Evo, on je već iznojio tri litre vode. Zamišlja je obešenu o kuku – čereći njeno meso kao da je iskusni islandski ribar koji se zabavio kitovim salom.

– Čuješ li me skote impotentni? Za koga sam se ja udala?! Alo bre, mrcino, javi se, ima li koga?

Sve gore navedeno je netačno pa čak i ono prvo – ponekad ga (opipljivo) uzbuđuje pomisao na druge žene Onda kad ne radi za OZK (Ogromna Zla Korporacija) kad su njegov um i telo u potpunom vlasništvu firme kao i kad se ne bavi porodicom. Imao je on svojih pet minuta erekcije svake sedmice, ne brinite.

– Gorane, alo bre? Čuješ li me?

– Čujem– odgovara Goran skoro ponosno i nastavlja filmski– Idem po pomoć.

Pomalo ispravljen, teškog koraka, odlazi iza krivine, čitavih pedeset metara udaljene od kola.

– Daj da i to vidimo– kaže ženka Marijela, više za sebe.

I tako, ponosni mužjak stopira jedna, druga, treća kola i ništa. Njegova ništavnost je odbojna, to je razlog. Vraćaju mu se sve slike, sva poniženja koja je preživeo od šefa, žene, rođene dece. Pokazaće im on, jeste da se znoji, umoran je, planinski ga je vazduh stondirao i ispucale usne bi najradije prislonio uz auspuh kola ali izdržaće on. Da pojasnimo ovu situaciju: Goran je daleki i bleđi potomak *alfa mužjaka*, krvožednih lovaca i boraca iz pećinskog doba i on na radioaktivnom Suncu počinje da hormonski ključa. Ipak, nastavlja u svojim mislima, nije on slučajno tu, retki su oni čija se loza nastavila. „Nekad su se ljudi brojali milionima a sada milijardama i svako je od nas na neki način izabran pa i ja“. I sve te gluposti. Nailazi firmirani džip inače sredstvo koje je u to vreme u jednakoj meri koristio i kriminalac i političar. Vidi Goran da je sad ili nikad, bez vode i namirnica će umreti za pet minuta najviše a džip je ogroman, dovoljan za celu porodicu. Skače pred džip sa podignutim rukama a onda, za tren, njegov grudni koš poprimi oblik haube. Smrt je, iako vozač to ne zna, nastupila trenutno i to pre nego što će ga kola udariti. Bio je to srčani udar.

– Ubio ga je strah a ne kola – kaže Marijela vozaču čiji se vrat spojio sa teškom glavom. Goranov ubica kratko klimne i pokaže prema unakaženom telu.

– Ma, ja bih ga pregazio i ovako i onako. Ko ga jebe kad je budala!

– To sam mu i ja govorila celog života– potvrđuje Marijela sa smeškom. Vozač je kratko pogleda– uvek je voleo pozamašne žene ali to, zbog prestiža među drugovima, kontroverznim biznismenima, nikad nije smeo da prizna.

- Bila si mu žena? Moje saučešće.
- Daj, zajebi! Misliš da mi u ovom zaista treba saučešće?
- Okej, onda ništa. Očeš da te odbacim negde?
- Pa, krenuli smo na Zlatibor.
- Ti i ko još? – osorno pita Katana, jer tako su zvali Nedeljka Pavlovića, od ranije poznatog policiji a sad legalnog i legitimnog biznismena ovdašnjeg.
- Samo ja- kaže kratko Marijela i začas su iza krivine a onda sledi sledeća pa sledeća. I nije se dogodilo ništa neobično. Jedino se Marijeli nakratko učinilo kako njena deca, crvena u licu i pocepana, igraju sa bodljikavim bićem ružičastih kandži i gignatskom bananom obučenom u sarong ali to bi već bilo nenormalno.

## **MOLIM TE, OSLOBODI ME, PUSTI ME DA ODEM**

Da li se nekad zapitate gde ćete biti za pet godina? Da li ste poželeti da preokrenete svoj život iz temelja? Da li ste spremni za nove izazove? Da li vi ZAISTA želite da uspete? Da li imate viziju i misiju? Da li verujete u sebe? Da li ste nekad, sa surovom iskrenošću i iskrenim cinizmom, sagledali svoj život i zapitali se kako se nalazite tu gde ste sad? Mene je zanimalo samo ovo poslednje pitanje. Nalazio sam se u holu novobeogradske staklo – i – čelik zgrade koja je pripadala kompaniji „Digler“, proizvođaču posuđa, escajga, kozmetike, medicinskih aparatura i pomagala te luksuznih satova, penkala i sličnih džibidžajki. Sedeo sam, kao neki propali monarh, zavaljen u stolici s plavim somotskim jastučićima, okružen vitrinama iz kojih su isijavali „Diglerovi“ proizvodi: šerpe – leteći tanjiri (150 jura komad), srebrnaste imitacije „Roleksa“ (800 jura komad) , mutirani keltski nakit (50 jura najsitnija minduša) , multipraktik – usisivači koji i čiste kade i peru prozore na principu vodene pare (600 jura) i još koješta. U zemljici u kojoj je stalna plata od 300 jura nedosanjani san za milion nezaposlenih.

Nosio sam tamne naočare, jevtinu imitaciju Ray Bahn dozluka, i nisam se pomerao s trona. Razlog tome beše u činjenici da sam u japi – kafiću „Tangram“ nedaleko od „Diglerove“ centrale sabio tri votke na prazan stomak. Stisnut između dve velike poslovne zgrade kao između Scile i Haribde (na jednoj je, na avgustvoskom vrelom vetru, laparala srpska a na drugoj zastava Evropske unije), okružen prerano očelavelim i otromboljenim menadžerima, morao sam da oteram tremu i metafizičku mučninu. Moje držanje može biti ledeno i pribrano i kad popijem mnogo više (jer, u suštini , znam kad treba piti a kad ne) i, uglavnom, znam da se kontrolišem. Ali, oči me izdaju. Čim krenem da cirkam one postanu previše vlažne, previše svetle, previše razigrane. U dve reči – detinje bleskaste.

Starija gospođa, levo od mene, pegavih, iskvarcovanih prstiju koji su me, ko zna zašto, podsetili na sasušene šargarepe, gurnula je svoju šaku pod jak mlaz svetlosti koji je dopirao iz aparata koji liči na gigantski futuristički aparat za espresso. Desno od mene se sa starijim bračnim parom rukovala vižljasta devojka u poznim

dvadesetim. Crna kosa je bila vezana u rep a lice, skoro pa anđeosko, kvario taj lažni poslovni osmeh. Spustila je ruku na rame gospođe i pokazala u pravcu tamnoplavih vrata konferencione sale. Uradila je to kao da je ona anđeo koji, eto, ima tu dužnost da Božje ugodnike isprati do rajskog naselja. I odoše oni za njom, krotko kao jagnjad. Ne baš u raj ali – prezentacija „Digler“ proizvoda je za bogate potrošače nešto najbliže raju. Holom bi, tu i tamo, prozujao neki mladi menadžerčić u plavo – sivoj ili plavo – sivoj poslovnoj kombinaciji. Glumio bi užurbanost, gledao na sat, važno mleo u mobilni. S vremena na vreme bi se neki od njih zakačio za mene i upitao: Da li ste vi gospodin Svetozar/Singh/ Behljlulji/ Marko/Janko/Mayenge/Petersen/Skvoznikov– Dmuhanovski? Odvratani miris tog zagušljivog prosotora – osveživač vazduha s mirisom lavande plus spaljena plastika. I ta muzika, ta prokleta šlager– muzika koju je slušao deda od Micka Jaggera. Dopirala je iz kompjutera na portirnici gde je sedela kanirana gospođa pospanih očiju prikovanih za playlistu na monitoru. *Please, release me, let me go*, preklinjao je Engelbert Humperdink – Humpadick. Sledi patetičan, dubok glas: „*Your Spanish eyes, nananan, something, smile*“. Sledi Perry Como zvani Koma:

*Magic, moments,*

*When two hearts are carin',*

*Magic, moments,*

*Memories we've been sharin' . .*

Sledi neprejeviva „Guantanamera“ pa dijarejična „Una Paloma Blanca.“ Nalazim se u muzičkom paklu i čekam i čekam i čekam. Patić, ponosni prezenter i team leader i još štošta je, gle čuda, na vrlo važnom sastanku. Gospođa levo od mene se i dalje zrači. Prelazi na drugu ruku. Šta će sledeće da omdetne? Lice? Vrat? Zadnjicu?

Nakon četrdeset i pet minuta osećam kako me je alkohol pustio. Skidam tamne naočare i posmatram svoj odraz u staklenoj vitrini, negde iznad duguljastog plastičnog miksera koji je ujedno i ventilator i let – lampa. Oči su mi mirne, fokusirane, tamnosive. Deluju kao da je sva sreća isisana iz njih. Mrtav sam trezan.

- Vi ste Svetislav?– pita me proćelavi sredovečni čovek. Deluje iznureno, otečeno i ima koji kilogram viška. Lice mu je crvenkasto ali mu usta i oči neumorno plešu.

- Da, ja sam – kažem i ustajem polako, kao da sam se ukočio u stolici. Rukujemo se po pravilima službe, snažno, kratko i mužjački.
- Hajdete sa mnom – kaže on i razvlači onaj isti osmeh koji sam video na licu devojke – kvazi – anđela. Grabimo stepenicama, velikim, snažnim koracima, pravih kičmi i očiju ispunjenih vizijom. Tako bi, barem, trebalo da izgleda po pravilima službe. Kasnije ću nešto više o tome. Dok grabimo zagušljivim hodnikom mimoilazimo se s tri atraktivne devojke i dva izrazito ružna muškarca kojima se Patić javlja istim, dobronamerno – srdačnim tonom. Odgovori su u istom rangu. Ja sam u srcu potrošačkog raja. Ovde je zen, čist zen. Šanti, šanti, ommmmm! Namaste! Eto nas u sobi, neuglednoj, punoj proizvoda u kutijama. U ćošku pored prozora je crni, izlizani kancelarijski sto iz prošlog veka i dve stolice. Čudan miris u vazduhu. Nabiram nos.
- Imali smo požar prošlog meseca. Ništa krupno – kaže Patić.

I onda počinje s pričom. Reč je o poslu koji je totalna divljina – radiš na procenat, odlaziš na poziv, prezentacije po kućama. Naravno, prethodno moraš proći obuku. Imaju „diglerovci“ preko 600 proizvoda. Treba sve to zapamtiti, Boga ti. Zato i postoji obuka. Niko ti ne garantuje ništa, napolju je divljina ali, moraš sam da organizuješ svoje vreme i uzmeš sudbinu kletu u svoje ruke. Dobro je za disciplinovanje ljudi. Za ekonomisanje vremenom. Socijalna inteligencija i veština upoznavanja. Ako si prijatne spoljašnjosti to ne može odmoći. Naprotiv. Borba gradi karakter a Sarajevo brani Valter. Treba samo naći prave ljude kojima su džepovi puni puncijati i nemaju pametnija posla nego da kupe set suđa vredan hiljadu jura. Naša stvar je je plemenita i lekovita. Hrana se kuva u sopstvenim sokovima i nije toksična kao nešto sprčkano na emajlu ili teflonu. Imamo i vitamine i prepaprte i kozmetiku i rešenje za svaki mali problem u vašem životu, organsko, ekološko, istestirano, svetski priznato i nagrađeno, i sve u tom smislu. Košta to ali – zašto bi zdravlje bilo besplatno? I stil, dobar životni stil?

Ko smo mi da sudimo. Mi nudimo. Take it or leave it. Ne, ja nisam vaš akviziterski tip. Nisam jedan od onih koji kucaju– . Ja sam jedan od onih koji kažu „odjebi“. Kroz glavu mi prođe kako, kao i dobar broj muškaraca ovde, on deluje kao sušta

suprotnost zdravlju koje prodaje. Ništa neobično. Nagledao sam se doktora koji imaju alkoholičarske babure umesto noseva i zaudaraju na duvan. I žmirka malo, levim okom. Igra mu kao ludo. Ali, dosta o nama, kaže Patić, čuli ste za nas. Mnogi intelektualci rade za nas. To im je posao sa strane. Ima i vaših kolega. Da li vi to možete? Da li želite? Jeste li spremni? Gde vidite sebe za pet godina? Imate li viziju? Koja vam je misija u ovom životu? Dugoročni i kratkoročni ciljevi? Ne znam, dovoljno sam očajan da radim ovo, kažem sebi. Želite da se razvijate i upoznajete ljude koji će vam možda biti kontakti u vašim poslovima? Pametan odgovor. Zvaću vas na kurs za dve nedelje.

Tih petnaest dana je prošlo relativno brzo. Nisam se nešto previše opsedao „velikom poslovnom mogućnošću“ ali, moram reći, svakog dana bih barem jednom pomislio na tu zen – firmu. Obično bi to bio flashback – miris, slika smešnog aparata ili plastificirani službenici korporacije s osmesima koji odbijaju da se skinu s lica. I, naravno, prokleta muzika koja mi nije izlazila iz glave. Ponekad bih, doduše, počeo da prebacujem sebi: „Ko si ti da osuđuješ druge ljude i da ih gledaš s visine? Oni to rade jer moraju. To je bar očigledno. Ko bi pri zdravoj pameti slušao tu ever-grey muziku ceo dan? Jedino zanimanje gore od njihovog je ono koje ima prodavačica karata muzeja socrealističkih spomenika nedaleko od Budimpešte. Ta žena po ceo dan sluša sovjetske koračnice (deo totalitarnog ugođaja) a ima šezdesetak leta. Naslušala ih se, to ti dobar stojim, vo vremena sovjetske okupacije i, kao da to nije bilo dovoljno, ona to trpi i dalje. Nema tih para ni evra, što reče „slučajni prolaznik“ u nekoj tv – anketi. Hahaha, to je smešno, okej, ali, šta hoćeš da kažeš? Ko ti daje pravo da živiš od onog za šta si se školovao? Zaprljaćeš se ako postaneš trgovac? Ko si bre, ti? Neki plemić možda?“ Jednom sam, čak, googlovaio firmu. Neobična korporacija – Piter Digler, originalno Grigorije Banfić iz Ivanjice, počeo je karijeru u Štutgartu kao trgovački putnik i, praktično ni iz čega, napravio imperiju koja se suvereno proteže na 400 000 kvadratnih metara na pet kontinenata i u 48 zemalja. Priča se da je firma paravan za smutne radnje te da je gazda uključen u prodaju metalnih predmeta koji niti su zdravi niti služe održavanju porodične harmonije. Uglavnom pomažu održavanju tiranije u tropskim zemljama s klimavim institucijama. Što se požara tiče, izgleda da je neko od zaposlenih poludeo i



podmetnuo požar u svojoj kancelariji. Motivi nisu jasni ali se zna da je Milovan Tanasković, sumješedši menadžer i piroman, završio u Guberevcu.

Sledeći put sam čekaio samo deset minuta. Bio je petak. U holu me, uz „Let It Snow“ Pata Boonea „preuzeo“ moj imenjaka, Svetislav. Krenuli smo do edukativnog centra na srpatu. Svetislav je ispod Matića koji je, opet, ispod Patića. Jednom rečju, podoficir u maloj operativnoj jedinici saradnika. Onizak, u nekoj čudnoj bež kombinaciji košulje i dukserice, džins panatalonama i sa okruglim naočarima povrhu blago povijenog nosa, deluje mi pre kao serviser kompjutera nego kao menadžer. Ulazimo u salu s pet redova niskih (bar za mene) stolica, stolom na kojem su projektor, kompjuter i priručnici. Na zidu u dnu prostorije je veliki plazma ekran. Na stočiću ispod platna su dve čaše koje liče na pozlaćene putire iz srednjeg veka i flaša vode koja deluje kao mutirani policaj za rakiju. Sipa nam vodu. Čini to ceremonijalno, kao da je kralj na srednjovekovnom dvoru. Gleda me nekim neobičnim, skoro fanatičnim pogledom. Tek sad primećujem da su mu oči blede – plave i velike. Možda se trudi da me hipnotiše? Kucne par puta po čaši. Dvadeset i četiri karata, pozlata, kaže nekim usiljenim, snobovskim glasom.

Pokušavam da vodim neki iole smislen razgovor s njim. Ispostavlja se da je to jalov posao. Na pitanje da li je i on, kao dobar broj ljudi u firmi, završio nešto što nema veze s prodajom on insistira da je menadžer koji je obučen da bude menadžer. I to ponovi tri puta. Smuljam neku rečenicu vezanu za veliki broj proizvoda. Imenjaka ispaljuje nabubanu frazu o tome kako treba naučiti sve o svakom proizvodu i redovno apdejtovati raspoložive informacije. Sad mi deluje poznato. Zamišljam kako pokušava da mi utrapi „Kulu stražaru“ Jehovinih svedoka ili subotarski „Život i zdravlje“. Ne mogu da zaključam vrata – gurnuo je stopalo u procep i melje li melje o tome kako je moja duša prokleta i paganska i kako će me samo prava vera spasiti. Rađa se neugodna tišina i on pogleda na sat – gle čuda, sad će mu sastanak. Ostavlja me svojoj kolegici Irini koja samo što nije došla.

Desetak minuta kasnije eto i nje. Punija žena u srednjim četrdesetim, obučena u standardnu plavu suknju – bela košulja kombinaciju. Možda je „privatno“ nastavnica srpskog. Ne znam zašto ali takav imidž se potpuno uklapa u sliku. I taj naratorski glas koji se muči da razloži svaku re– če– ni– cu na slogove. Elem, Irina

ponavlja Patićeovu priču. Trudim se da joj ne upadam u reč. Potom govori o proizvodima. Poenta: svi truju a mi ne. Hrana koja se pravi u našim „instrumentima“ (ne posudama ili šerpama) je zdrava (pod uslovom da nije GMO, naravno) i ima teksturu i miris i ukus i neće se sprčiti. Njen ton je miran, nastavnički a njeno držanje poludrugarsko. Potom mi kaže da me čeka promo film. Pitam je za druge učesnike. Nema drugih u mojoj grupi – ja sam jedini. Dok to govori negde u mom uhu, duboko, iza bubne opne, čujem neki glasić, tanak, namučen koji peva: „*Tell Laura I love her, tell Laura I need her*“. Ostavlja me u sali, samog kao siročić, da se edukujem. Fanfare, ozbiljni basovi a potom se pred mojim očima materijalizuje veliko srebrno D. DIGLER – simbol zdravlja i uspeha! Veliki studio sa zidovima boje peska. U njegovom središtu je pult krcat šerpama, vanglami, cediljkama i kuhinjskim pločama. Za pultom stoji, u nezaobilaznoj plavo– sivoj kombinaciji, momak tamne, zalizane kose. Znam ga, kolega glumac s Akademije. Lepo je smršao.

- Dobro veče, ja sam Petar Petrović i zaposlen sam u Digler korporaciji.

Dozvolite mi da vam ponudim recept za duži i zdraviji život.

Pokreti su mu dirigovani, glas odlučan i umilan istovremeno. Malo širi ruke, pa ih onda gotovo sklapa. Kad se jagodice njegovih prstiju ovlaš dodirnu on ih blago razmakne. Smeška se i blago skuplja oči, e da bi nam se dopao. Izbrišite pult sa suđem i dobićete političku reklamu. Pokazuje grafikone i tabele kojima je mesto u crnim hronikama: koliko ljudi će umreti od šećerne bolesti, arterioskleroze, srčanog udara i sve zbog nepravilne i nezdrave ishrane jer, kuvati u vodi, pržiti na ulju ili masti je isto što i potpisati sosptvenu smrtnu presudu. Naši instrumenti traju čitavu večnost i, eto, vidite na animaciji, kako se iz bifteka oslobađa para koja dalje, prolazi kroz ovaj filter na dnu koji je raspršuje ravnomerno po našem instrumentu. Para, sastavljena od prirodnih sokova, se vraća dole, do bifteka, i čini meso sočnim. I tako dalje i tako dalje. Prisećam se brazilskog filma *Tropa de Elite*: budući specijalci se čeliče tako što im, iznurenim, usred tropske noći, kapetan diktira, *ad nauseam*: „Strategija potiče od grčke reči „strategos“, na engleskom „strategy“, na francukom „strategie“, na španskom „strategia“, na nemačkom „strategien“...“ Jednako uspavljujuće.

Iz poludremeža me trgnu koraci predavačice. Ne možemo raditi ovako, jedan – na – jedan. Kako stvari stoje, bojište su napustili svi osim regruta, tj. mene i sad će me prekomandovati u jutarnju borbenu grupu polaznika kursa. Krećem od ponedjeljka. Treba dosta da se nauči da bih uhvatio korak s preživelim kursadžijama. Nego, lepo da ponesem priručnik „Digler– vizija“ i naučim sve do desete strane, od reči do reči. „Priručnik o ponašanju zaposlenih“ će mi takođe biti od koristi. DVD sa promo – filmom takođe. Tu su i „Digler– vesti“ – skaska o najnovijim uspesima korporacije. Čovek koji ima ovakvu literaturu ne treba da brine za svoju budućnost. Izlazimo iz edukativnog centra. U hodniku se umalo sudarimo sa ogromnim zahuktalim momkom u poslovnom odelu. Izjurio je, bezglavo, iz kancelarije pored edukativnog centra i paf – pravo na nas! Moje je visine, što će reći da jedva može da uđe na vrata i dvaput širi. Ima svetlosmeđu grivu na crvenkastoj glavi. Da ima bradu delovao bi kao arhetipski stari Sloven. Glatko je izbrijan, elegantan i pogled mu je bleskasto dečiji. I on voli da potegne, očigledno. Jedan od onih tipova koji su naizgled tu ali nikad nisu i drže pljosku votke u radnom stolu. Bezmirisno, žestoko, okrepljujuće. Pavlović, šef svih menadžera. Javlja nam se. Rukuje se snažno i brzo, ima važnija posla. Zaboravio je moje čim sam ga izgovorio. Zamiče za ćošak. Pa, to je to, kaže moja instruktorka, bićete u grupi kod kolege Anice. Vidimo se u ponedjeljak.

O, gde da počnem sa svojom edukacijom? Digler – vesti, korica urešenih zlatnim peharom na kojem dominira veliko, debelo srebrno slovo D pune *new age* boleština izmiksovanih s korporativnim duhom kao: „Uspeh dolazi uz veliku želju. Samo želja može dovesti do uspeha“. Tako je govorio Veliki Guru, Piter Digler, čovek u šezdesetim, mršav, zalizane kose, farbane u zift– crnu. Ispod njega je slika momka koji kao da je skinut sa freske, velikih crnih očiju, generalni direktor s rečima inspiracije, vizionarstva i nade u Veći Profit. Ispod njega, Parovička, crvenokosa devojka gigantskog osmeha koji kao da je urađen u Photo Shopu. Izvršna direktorka prodaje i marketinga citira Toma Pettyja: „Nebo je granica!“ A onda slede fotografije i obećanja iz romana: nasmejani ljudi, optimistični, zdravi, a sve na konferencijama firme po belom svetu. Beč, London, Madrid. Pa zahvalnica dece iz Ljiga, zadovoljne što im je Digler omogućio wi– fi u osnovnoj školi. I, na duplerici časopisa, Veliki Guru na bini sa svojim bliskim saradnicima. Svi srećni, veseli, podigli su ruke iznad

ramena. Deluju kao da rade taj – či – čuan. Ili su odlučili da prizivaju neko pagansko božanstvo ? Ili će izabrano pleme da odleti sa svojim vođom, nebu pod oblake? Mladi, stari, žene, muškarci, debeli i mršavi, zgodni i ružni, svi su u nekom transu. Lica su im, na prvi pogled, obična ali nešto u njihovim pogledima me tera da je naježim.

„Kodeks ponašanja“. Same korice govore kakva me boleština čeka. Devojka razlivenog psiho – osmeha, u teget poslovnom kompletu, na nekoj metro – stanici. Drži mobilni telefon preko kojeg sluša, kanda, neke mnogo lepe vesti. Iza nje je proćelavi visoki tip, deluje kao kombinacija Frana Lasića i Michaela Keatona. I on nešto čakula ali nije naročito srećan. Umereno raspoložen i pomalo brižan. Pravi poslovni tip. A onda slede lekcije koje mi otvaraju oči. U predgovoru stoji: *„Kodeksi poslovnog ponašanja su nastali u želji da podsete zaposlene na neka osnovna pravila lepog ponašanja ali i da ih podstaknete da prave savremenu literaturu o ovoj temi kako bi se brže prilagodili promenama u poslovnom svetu.“* Na kraju brošure, stvarno, sedam– osam naslova na tu temu. Literatura, bato. Pa kaže: lep izgled, zdravlje, prepoznatljiv stil, poštenje. Radno vreme: *„U toku radnog vremena zaposleni ne napuštaju radno mesto. Kada je neophodno da neko od zaposlenih ranije napusti radno mesto zbog izuzetno važnih obaveza lične prirode (npr. bolest člana porodice ili neki neodložan posao) o tome će obavestiti svog nadređenog i zatražiti njegovo odobrenje.“*

Ponašanje ima svoje limite: *„Neprimerenim gestovima smatraju se preglasni razgovori ili smeh, ironični i zlonamerni komentar i slično kao i pušenje, žvakanje žvake, držanje ruku u džepovima, držanje ruku na kukovima, prekrštene ruke, stisnute pesnice ili upiranje prstom u sagovornika. Uspravno, dostojanstveno držanje ostavlja povoljan utisak na sagovornike, Oni koji imaju takvo držanje ulivaju više poverenja od onih koji imaju povijeno držanje. Osobe povijenog držanja drugi doživljavaju kao apatične, nesigurne i nepreduzimljive.“*(...) *“Prilikom neposrednog razgovora je uobičajeno da osobe koje neposredno verbalno komuniciraju budu udaljene jedna od druge 60 do 150 cm“.* A treba paziti i na izgled: *„Cipele su važan deo garderobe i njihovom izboru treba posvetiti posebnu pažnju. Crne cipele odgovaraju uz odela svih*

*boja, posebno crna, plava i siva, dok cipele smeđe boje pristaju uz smeđa odela. Boja čarapa se usklađuje sa bojom odela i cipela.“*

Došlo mi je da, posle čitanja ovog umoispirateljnog štiva, prošetam Brankovim mostom u maniru Baneta Bumbara praćen nezaobilaznom temom iz „Grlom u jagode“. Vreli vetar mi mrsi kosu. Svako malo bacim pogled preko ograde. „*Te 2013. godine se u svetu pa i u Srbiji nije dogodilo ništa značajno. Najavljene kataklizme, po majanskom horoskopu, nije bilo i svet je, bezvoljno, nastavio da životinjari a ja sam odlučio da se ubijem k'o siroče*“. Publika sentimentalno peva: „ Ta- tararara –ra!“I, tu ja, u *slow motionu*, padam preko ograde u vodu. Potonuo u bedak usamljeničkog vikenda, nalivao sam se alkoholom kao nenormalan. Stvari su se toliko izmakle kontroli da je u jednom trenutku, beše to nedelja popodne, fudbalski dan, iz televizora izašao Duško Dugouško, gricnuo šargarepu par puta i zapitao me nazalnim glasićem:

- Ej, šefe, koji ti je kurac?

Bio je to pouzdani znak da prestam sa šljemanjem.

U ponedeljak, u edukativnom centru, kolegunica Anica nam objašnjava kako se pravilno ređa suđe na prezentaciji. Bucmastoj Milanci, smorenoj Ivani i meni. Iz njihove grupe su, za pet – šest dana obuke, utekli gotovo svi. A bilo ih je desetak. Milanka svakih pet sekundi kaže „znači“, deluje kao neko ko je pomalo priprost i uživa u tome. Nosi šarenu letnju haljinu koja joj otkriva najveći deo leđa i kopču belog grudnjaka. Do nje je Ivana, igrom slučaja, moja komšinica. Jedna od pet najdosadnijih osoba koje sam ikad upoznao. Srednje visine, zdepaste građe, kuštrave crne kose i gubitničkog lica – oči na pola koplja, izbačena brada, teške crne obrve, puterasta put, sve na njoj odiše nekim mračnim beznađem koje u sebi nema ničeg intoksirajućeg. Deluje kao neko koga sve muči i mrzi – kad se rukovala sa mnom njena ruka je odmah skliznula, pobegla iz moje šake. Mrzeo sam to i pre nego što sam pročitao priručnik za zaposlene. Njen nazalni glas pretvara njena preduga pitanja u tomome finske sage:

- A zaaašto moramo baš taaako da kaažemo? I zaaašto ponavljamo da su proizvooodi zdravi?

Neka pitanja su joj na mestu ali i zaludna. Presentacija ima neku određenu dramaturgiju, ko što reče Anica, majka dvoje dece, plavuša, poslovno nasmejana, distancirana i uspravna. Zadatak pred nama je, naizgled, lak. Potrebno je da na stolu složite šerpe, komada sedam, koje su složene kao lutkice u ruskim „matrijoškama/babuškama“. Dok to govorite treba, u isto vreme, izgovoriti: „Čast mi je da vam predstavim instrumente Digler korporacije koji će vam pomoći da vodite zdrav i pun život.“ Nema potrebe da kažem da su svim polaznicima, pa i meni, prsti kao od putera i ne možemo baš najbolje da se setimo da li vangla ide u rende i li obrnuto. Elem, dok pokazujemo kako koja od pomenutih vešti funkcioniše, mi moramo da, s okom na *flipchartu*, čitamo tekst kao što to tv – voditelji rade s „idiotom“. Ponavljamo i ponavljamo ali, to nije to. Ili ne pročitamo sve, ili nešto ispadne iz ruku, ili neka komponenta, kao ručka cediljke, iz nepoznatih razloga, ne može da se uklopi u za to određeni žljeb. Velika petljavina, sve u svemu. Sledi petominutna pauza za vreme koje saznajem sve o mačetu s ulice koje je Ivana fotografisala svojim mobilnim telefonom i o vegetarijanskoj kuhinji i bio-preparatima i , u principu, o svemu što me ne zanima. Iz hola su dopirali ušćerani akordi „El Condor Pasa“ praćeni visokim glasićima Simona i Garfunkela što me je toliko obradovalo da je vena ludara počela da mi igra iznad leve obrve.

Posle pauze smo dobili pridošlicu – mog imenjaka, „menadžera i samo menadžera“ Svetislava. Ivana je počela da petlja sa ređanjem matrijoška – šerpi i, naravno, nije uspela.

- Ma koji je to način?! Ništa niste naučili na nalazite se na pola kursa! Maknite se odatle da vam pokažem kako se to radi!– povikao je Svetislav.

Dok si trepnuo okom Svetislav je složio suđe u „matrijošku“ a zatim ga, hitro kao da radi u kineskom cirkusu, rasporedio po stolu. Usput je, skoro pa izveštačenim, ludačkim glasom, ispalio uvodnu rečenicu. Delovao je kao onaj Petar Petrović s DVD- ja. Pod uslovo mda je promenio je fizički izgled i popio mnogo „esida“.

- A vidite ovaj mali, poluduboki instrument, u njemu ćemo kuvati povrće! O da! Kuvaćemo smrdljivo smrznuto povrće! A ovde, na drugoj plotni, čvariće se mesište!

Pogledao sam Anicu. Na njenom licu je carevala panika pomešana sa suzama u nagoveštaju.

- Ali, da ne bi oprljili prstiće tu je vakuusko dugme kojim ćemo pritisnuti poklopac. Evo, vidite, kurčevno lako, debili! Samo staviti ovu pizdariju na poklopac!

U njegovim rukama je vakusko dugme, zalepljeno za poklopac, puklo. Niko nije znao kako ali se ta stvarčica, s dnom od gume i telom od tvrde plastike, raspala u njegovim rukama. Nekoliko kapi krvi je palo na pod. Ankica je briznula u plač.

- A meso se prži. Gotovo je. Sve je gotovo! Sve je otišlo u kurac! Godinu i po dana i tristasedamdeset prezentacija! Boli me kurac!

Skinuo je šerpicu u kojoj je bilo meso i bacio je na pod. Parče mesa je palo pored stopala Ivane – vegetarijanke. Zavrištala je. Svetislav je, ne obraćajući pažnju na nju i psovke koje je sipala Milanka, krenuo prema šerpici s povrćem i počeo, nekontrolisano, da trpa povrće u usta.

- Hranjivo je, zdravo je! Ekološki se kuva! – mumlao je Mendažer– Menadžer punih usta.

Nisam to više mogao da gledam. Ustao sam i krenuo prema vratima:

- Ej, imenjače – vikao je za mnom– dođi da kuvamo zajedno, drugar!  
U hodniku su me čekala razjapljene čeljusti Pavlovićeve kancelarije. Vrata su, začudo, bila otvorena i u ofisu nije bilo nikog. Prišao sam teškom stolu od abonosa. Počeo sam da preturam po ladicama. Izvukao sam polupraznu, posrebrenu pljosku. Trebalo je naći smirenje – odmah i sad. Sabijao sam je usput, dok sam laganeze koračao holom i spuštao se niz stepenice. Iz edukacionog centra su dopirali ženska vriska i maloumno urlanje mog imenjaka. Nije me zanimalo. Jutarnja intoksikacija je pičila kroz mene kao japanski voz. Lepa votkica, prozračna Dankinjica. Mi lajki! Kicoškim korakom sam, uspravljen, samouveren, dostojanstvenog držanja, toplih i snažnih dlanova, došao na recepciju. Italijanski kanconijer je pevao o nekom Šarazanu ili kako god se zove taj lažni raj. Portirka je zurila u monitor. Mogao si da skidaš prašinu s nje – ne bi primetila pa sve da si uključio usisivač, ljutu multipraktik – makinu, ponos i diku Digler korporacije.

- Gospođo – upitao sam što sam mogao finije – da li bi mogli da ugastite to sranje od muzike koje tera da sebi nanese teške telesne povrede? Budite ljubazni, da me ne bi nosili na duši.  
Bez reči, ovaj put razrogačneih očiju fiksiranih na meni, ona je ugasila muziku. Tišina, po prvi jebeni put, tišina. Savršeno. Stavio sam tamne naočare i seo na svoj „presto“, onaj isti na kojem sam sedeo na početku ove priče. Ostalo je samo da dođe do erupcije. Tri, dva, jedan... Pojavila se devojka – anđeo. Na licu joj je carevala neverica. Panično je, kao da ne može da se probudi iz noćne more, ponavljala:
- Ko je ugasio muziku? Ko je ugasio muziku?  
Iz sale za prezentacije su počeli da kuljaju uglavnom stariji ljudi koje je predvodio Petić. I oni su se žalili na odsustvo mjuze za liftove. Niz stepenice se skotrljalo nešto ogromno i ranjavo. Bio je to Pavlović. Pao je pravo pred noge izberzumljenog Petića.
- Šefe, da vam pomognem?
- Odjebi– odbrusio je Pavlović a potom mu povratio na cipele. Uz tresku i ciku, niz stepenice su se sjurile Anica, Ivana i Milanka. Za njima je, s upaljenim mini – mikserom u ruci, jurio Svetislav. Desna šaka mu je obilato krvarila.
- Ova naprava može da bude i vibrator ako se stavi odgovarajuća komponenta. Hoćete da probate?  
Milanka se okliznula na Pavlovićevu bljuvotinu i pala mu dupetom na glavu. Zgrožen prizorom, Svetislav je bacio mikser u stranu i počeo da rida:  
– Zasrao sam! Sve sam zasrao!
- Ivana bi se izvukla da nije stala i osvrnula se. Potresena prizorom, bacila je „peglu“ po svečanom tepihu. Gosti su, u paničnom stampedu, pohrlili prema ulazu. U tom trenutku se pred njima pojavio crnomanjasti, mršavi momak, obučen u bolničku pidžamu. U jednoj ruci je držao kantu benzina a u drugoj upaljač. Njegove oči su gorele ludačkim sjajem.
- Došao sam da dovršim posao!
- Tankosiću – povikao je Patić– Nemoj da si malouman!



Irena je, stvorena niotkuda, počela sa svojim predavanjem:

- Tankosiću, nasilje ne vodi nikuda. Zaista.

Tankosić je, umesto odgovora, počeo da prska benzinom u pravcu okupljenih.

Na sreću, nije mogao da dobaci. Uspaničeni, razbežali su se, kud koji. U celoj gunguli je neko uspeo da zgrabi obeznanjenog Pavlovića i odvuče ga. Sad smo u holu bili samo Tankosić i ja.

- A ti – upitao me– ti ne bežiš.
- Ne. Zašto da propustim spektakl?

Tankosić je klimuo važno u znak odobravanja a zatim uzeo kanister i otpio malo tečnosti.

- Voda. Ni ja nisam toliko lud da spalim sve. Hoćeš malo?
- Ne hvala –rekao sam i pokazao mu pljosku – imam sve što mi je potrebno.
- Pridružio bih ti se ali ne smem. Znaš, zbog lekova – rekao je glasom hipohondra a zatim zafrljačio kanister na vitrinu sa šerpama. Prasak stakla. Kotrljanje srebrnih komponenti, poklopaca, drški i ostalih prdala.
- Nikad nisam voleo prezentacije – promumlao je. Izašao je iz hola, dostojanstven, visok, uspravan. Iscedio sam par preostalih kapi iz pljoske a zatim podigao ruke visoko iznad glave i zevnuo. Bilo mi je dosadno i bio sam gladan. Setio sam se pekare koja je bila samo pedeset metara odatle. Kupiću sendvič sa šunkom i kačkavaljem. I jogurt, svakako jogurt.

## VREME POSETE

Od jedanaest do dvanaest, tako su mi rekli na recepciji. Stari rasejano klima glavom i pokazuje Junioru na stolicu:

- Sedni, sedni. Ja ionako ne mogu da sednem. Mogu samo da sedim. Stalno. Večno. Verovatno će me i sahraniti u ovom čudu.

-Ćale, nemoj ponovo tu priču...

Snažne, koščate, pegave šake padnju na prašnjave toškove. Nekoliko snažnih pokreta i evo ga, oči u oči sa svojim sinom. Stari skuplja oči, skenira to lice. Da li je moguće da ga je zaista napravio? Ta podbula, bleđa faca s podvaljkom. Nema ni trideset a vidi ga! Đemba đembasti! Ne zna se gde počinje, gde završava. Ništa se ne zna osim jednog – ovaj momak je pregojazan. Znoji se, oseća njegov zadržak, nešto čudno, teško i slatkasto. Kao crveni luk, majonez i hamburger. Kao leš koji se raspada. Nosi kaki šorc koji otkriva njegove anemične, tanke nožice. Nosi crnu majicu s najstupidnijim natpisom svih vremena: *I am with stupid!* I to čudo u njegovoj šaci, to hiper-duper-super-tablet pomagalo. Kucka i kucka. To sranje je ušlo u modu kad je stari bio u najboljim godinama. U vreme kad je pravio Đembu. I, eto, četvrt veka kasnije, ljudi nisu smislili ništa gluplje za ubijanje vremena. Matori zuri u to *3D, smell suggestive* prdalo u kobasičastim prstima njegovog sina. Razvlači predatorski osmeh:

-Sine, mogu li da pogledam to?

Sin mu uputi bezizražajni pogled.

-Neka ćale. Razbio si mi tri komada na istu *flajnu*.

Flajna je u novogovoru klinaca fora s lajnom sintetičkog kokaina, dakle urađena, ludačka fora.

- Pa dobro, u pravu si. Možda sam pomalo ludista.
- Misli, lud?
- Ne, ludista. Ludisti su bili radnici koji su u 19.veku razbijali mašine...

Demba skreće pogled u stranu. Krišom kucka po ferceravoj virtuelnoj tastaturi. Eeee, sine, misli se otac, to što radiš je kao i prdež u prepunom liftu – ne možeš ga sakriti.

- Okej, sine, ja znam da ti dosađujem.

- Šta kažeš? A, ne, ne dosađuješ mi.

“Jebani prsti, prestan da kuckaš s tim jebenim prstima!”

- U vreme kad si se ti rodio, čuješ li me sine? U vreme kad si se ti rodio nismo išli na video konferencije. Viđali smo se uživo. Kuckali čaše pune pića, gledali se u oči. Nazdravljali smo zazdravlje i malkice se trovali ali nam to nije smetalo. Imali smo snage da potrcimo za autobusom. Da vodimo ljubav svakog dana. Mada, već tada, počeli smo da se gubimo. Da se osipamo. Tonuli smo u svet laži u kojem ti sad živiš.

Sin je na trenutak prekinuo s kuckanjem i raširio tamne oči. Blago se nagnuo napred, tiho stenjući.

- Koja laž? O čemu ti pričaš čale? Da nisi polokopizdio?

- Sve je to laž, sine. Od tvog posla, održavanja kompjuterske baze podataka nacionalne kanalizacione mreže pa nadalje. Govna su govna. Nije potrebno da neko sedi dvanaest sati i kucka o njima. Ako se začepi ili izliju oni pozovu dežurnu službu i to je sve.

Sin je umorno mljacnuo.

- Smaraš.

- Smaram?!-povikao je starac i uperio kažiprst u njega- Da je meni moj matori rekao to što sam ja rekao tebi ja bih skočio i odgovorio: “Jebi se, neću da te slušam! Ja imam svoj život! Ja volim tu kanalizaciju i ta govna!”A ti? Šta kažeš? Smaraš? Roditelji nisu tu da te zabavljaju već da te podignu. A ti si to što si izabrao jer si išao linijom manjeg otpora – tu ima posla, to ću da radim, govana će biti dok je civilizacije i kraj! Sediš i gojiš se! I prestani da kuckaš po toj tastaturi! Barem da tražiš gole ribe pa da te razumem ali ne. Kladim se da surfuješ u potrazi za novim tehničkim gadžetima, za slikama slatkih maca, za snimcima javnih pogubljenja. Tvoja generacija ima tela reda radi. A tako ih i

koristite. I tako i izgledate. Jesi li ti, kad smo kod toga, jebao nešto? Ne slaži mi priče o onim virtualnim 3D nimfama. Nešto pravo. A?

- Pička smrdi – odbrusio je sin nabirajući nos.
- Za razliku od tebe koji si mirisni cvetak.

Sin se, s bolnim uzdahom, zavalio unazad. Stolica je zaškripala pod njegovom telesinom. Njegovo škembe je počelo da talasa. Par sekundi kasnije nastupila je lipidna bonaca. Gledao je oca nekim čudnim, umrtvljenim pogledom. Oči su mu bile blago zakrvavljene a prsti su počeli da se grče.

- Znam da možeš da ostaneš ovde od jedanaest do tri ali si mi ti slagao da su posete samo od jedanaest do dvanaest. Želeo si da pobegneš što pre. I možeš. Evo, reci ću ti ono što imam i posle možeš da ideš. Nemoj se vraćati ako to zaista ne budeš želeo. Nema obaveze. Tvoja majka nije s nama. Tvoja sestra je zbrisala u Peru. Nemaš nikakve obaveze da me lažeš da ti je stalo. Ne trebaju mi više laži ,Poslednji put kad me je neko lagao ja sam oprostio. Bila je to tvoja majka. Tada si imao tri godine. Radio sam glupavi posao u skladištu koji sam mrzeo. U to vreme smo svi mrzeli svoje poslove. Naročito mi koji smo završili one fakultete koji danas više i ne postoje. Znaš, one društvene. Ja sam, da gadost bude veća, pisao. Da, to su one dosadne knjige u našoj vitrini koje nikad nisi otvorio. Primetio si moje ime na njima? Dobro, i to je nešto. Elem, radio sam na viljuškaru i premeštao brda zapakovanih knjiga s jedne gomile na drugu pa na treću pa u kamion. I tako ceo dan. A te knjige, da ironija bude veća, su bile knjige pisaca koji su pisali za one koji ne čitaju. Dela isfuranih imena, mamlaza koji su podilazili nekim neuhvatljivim zakonima tržišta. Njima slava a meni *One way ticket to Palookaville...* Šta je to Palookaville? Nebitno, kako su skotovi govorili u moje vreme, nebitno. I stvarno, bilo je nebitno. Njihovo pisanje, moje viljuškarenje, sve je bilo nebitno. Dakle, tri godine na tom poslu stvarno otupe čoveka. Navuku ga na svašta. Alkohol recimo. Otišao sam, po završetku smene, u kafančugu, nekoliko šljakera i ja. Bio je klizav, slinav dan. Naša zemlja je tada bila evropska prestonica kiše i nebeske sile su nam sjebavale već četvrto leto zaredom. Popio sam Boga oca i izašao ulicu. Jedva sam se držao na nogama. I onda mi je naspelo, onako

raznesenom od špiritusa, da pretrčim ulicu . Da, tamo gde nema semafora. Naravno, u ono drevno doba, i dalje su ulicama jurili tramvaji. Ja sam se, dok sam prelazio ulicu, pred sam finiš,okliznuo i izvrndupečio u nezgodnom trenutku. Pokušao sam da ustanem ali sam bio ntotalno udrvenjen. Naišao mi je tramvaj i hitro, kao kasapska satara, odsekao noge ispod kolena. Pravo čudo da sam preživeo. Posle sam, pogledaj, ovo ti nisam pokazao. Da, vidiš, zato uvek nosim ove kožne narukvice. Duboko ko Veliki Kanjon, a? Šta je Veliki Kanjon? Ponor koji te inspiriše da skočiš u njega. U svakom slučaju, nisam mogao da živim ovakav kakav sam i presekao sam vene. I opet su me spasili. Koliko god da je krvi isteklo iz ovog matorog tela, ono se nije dalo. Živelo je uprkos meni. A tvoja majka me lagala, govorila mi da je ovaj ili onaj izdavač prihvatio moj roman, da je ovaj ili onaj književni časopis objavio moju priču. Govorila mi je to da bi mi dala snagu da preživim. Da imam čemu da se nadam jer je znala koliko mi je umetnost značila. Pisanje je teška zavisnost. Luđa od alkohola koji me koštao nogu i nešto jetre. Jer, kad uđeš u taj svet, ne ovo virtuelno, naručeno sranje koje imate na svakom ćošku već u svet koji ti sam stvaraš, onda si u njemu ceo. Tvoja porodica i tvoji prijatelji, niko više nije pored tebe. Samo priča i ti. Zato si ponekad čudan, isključiš se, čini se da ti je to najvažnija stvar na svetu. I onda tvoja žena laže, daje ti male količine droge poznate pod imenom sujeta da bi se izbavio. Jednom drogom leči rane koje je nanela druga. Što ne znači da ćeš se izlečiti. Nikad se ne izlečiš od pisanja. Čak i onda kad ga ostaviš. Pogotovo tada. Prekinuo si da se ne bi ponavljao. U pravo vreme. I krivo ti je zbog toga. A t ii tvoji drugari mutanti, vi ste uspeali da pobedite tu ovisnost. Nemate je više. Nije ni potrebna. O čemu ćete vi pisati? O čemu ćete pevati? O prekomernom gojenju i srčanim problemima tinejdžera? O novom hamburger na tržištu? Ili o smešnim starcima koji se sećaju nekih drugih dana koji nikome više nisu bitni? Ja sam bio ovisnik, priznajem, ali sam i živeo. Doživeo sam stvari koje ti nikad nisi a voleo bih da hoćeš. Vodio sam ljubav s dvadesetak pravih žena kojima, kako kažeš, smrde pičke. Radio u polju. Radio na gradilištu. Tukao se s triput jačim od sebe. Proveo noć u policijskoj stanici. Probao nekoliko

zakonom zabranjenih opijata. Spavao na klupi u parku. Pravio budalu od sebe. Pešačio satima bez ikakvog stvarnog cilja. Voelo tvoju majku. Video sam Severno more, osetio ga, omirisao. Popio sam pola Sredozemlja plivajući i daveći se u istom. Ne virtuelno, stvarno. Tada se išlo na nešto što se zove put i vodili smo i tebe kad si bio beba. Ali ,toga se ne sećaš. Što bi? Ne sećaš se verovatno ni onih silnih razgovora koje smo vodili kad si me kao klinac gurao po parku. Tada si imao snažna ramena, ravan stomak. I smejao si se. Ponekad. Šta ti se dogodilo? Da si samo nekad skupio malo živaca i pročitao moju poslednju knjigu. Posvetio sam je tebi, mom glavnom junaku. Bilo je to malo pre nego što si napunio osamnaest godina. Tvoja majka je uspela da je progura kod jednog od poslednjih umirućih izdavača. Tiraž: sto primeraka. Tamo je i dalje, u vitrini. Ako te to zanima.

Otac je obrisao zamučene sive oči i pogledao sina koji je, zapanjujuće hitro za nekoga njegove konstitucije, spustio mobilni telefon u džep šorca.

- E, ćale, sad je tačno dvanaest. Jel važi ono što si rekao? Ono o dolaženju?
- Da. Važi. Ne moraš više nikad da dođeš.

## ROBIJA

### A

Probudio sam se u svojoj momačkoj sobi. Minus posteru filmskih i rok zvezda. Minus zidovi boje klareta. Bili su to bleдозeleni, zatvorski zidovi, pokriveni farbom koja se drobila na moje oči. Zidovi su, pod svetlom neonki, podsećali na lice nekog čudovišta čija je koža unakažena radijacijom. Sve ostalo je bilo u dlaku isto: moj bleдоžuti orman s ručkama boje čokolade (sveprisutan u mojoj nekadašnjoj zemlji), vižljasti pišači sto od orahovine, CD player, stamena stolica od punog hrastovog drveta, moj krevet, pokriven jambolijom (i on sveprisutan u mojoj nekadašnjoj zemlji), ogledalo i, pored njega, u visini mojih kukova, šalter narandžaste boje. Na putu između mene i slobode stajala su visoka, mat-crna vrata. Protezala su se od poda do tavanice, nadmoćna i mutava. Ustao sam iz kreveta i prišao vratima. Udario sam ih par puta šakom ali iz njih nisam začuo nikakav zvuk. Bila su ledena i glatka. Bez šrafa, bez vara, samo monolitna masa. Možda su bila od čelika. Ne znam. Ja sam ih u svojoj glavi, ko zna zašto, proglasio za čelična vrata. Rekao sam, isprva stidljivo, a zatim nešto glasnije:

-Ima li koga?

Dreknuo sam ponovo:

- Ima li koga?

Nije bilo ni odgovora ni odjeka.

Ustao sam iz kreveta i počeo da polako ispitujem svoj novi habitat.

Otkrio sam par bizarnosti koje su bile posledica nečije neslane šale: moj CD player je radio i bio "naoružan" jednim diskom na kojem su se nalazile samo tri pesme. Jedna je bila "Jutarnja romansa", šansonjerski klasik koji nisu voleli ni moji roditelji, druga je bila "Mučitelj", kopile nesrećnog braka popa i pseudoorijentalnih kičERICA i treća, "Uranak", pesma iz perioda novog talasa. Na moju nesreću, "Uranak" je bila pesma koju su skoro svi iz moje generacije znali i voleli a koja je, izgleda samo meni, neopisivo išla na ganglije. U ormanu sam, ispod ćebadi, iščeprkao tri knjige: podebelu kupusaru "Uzašašće", meni nepoznatog autora, čiji me naslov u startu

odbijao od makar ovlašnog prelistavanja, “ Borbe na Visovima”, delo iz pera domaćeg “klasika-lektiriste” kojeg nisam podnosio i “ Čovek-dečak”, strani roman ljigave poruke: otišao je u rat kao dečak a vratio se kao muškarac. Pročitao sam ga kao deo redovne lektire negde u osmom razredu osnovne škole i doživeo kao ono što i jeste: lošu reklamu za fašizam.

Što se robijaških dnevnika tiče (ko nije pisao dnevnik na robiji?) u fioci radnog stola su me čekali tanka crna hemijska olovka i sveska belih korica. Jednom rečju, trebalo je pisati što manje i što sitnije. Moj nevidljivi tamničar je, pritom, bio dovoljno uviđavan da mi u ormanu, ispod jastučnica, ostavi flašu loše “Vaistinu” votke (koju ne podnosim) i boks “Paraf” cigareta (koje pogotovo ne podnosim) kakve su u mojoj nekadašnjoj domovini pušili samo građevinski radnici i sitni kriminalci. Ali, šta se mora nije teško. S vremenom će votka i cigarete postati moji potuljeni i neverni saputnici. Ali, o tom- potom. Trebalo je razrešiti vrlo jednostavno pitanje: *Zašto sam ja ovde?* Poslednje čega se sećam je da sam navio budilnik i legao u krevet. Bilo je jedanaest i trideset uveče a moja mala garsonjera je još mirisala na ribu koju sam pržio za ručak. Zaspao sam bez ikakvih problema. Kako to objasniti?

U svom prošlom životu sam bio pravnik, zaposlen u državnoj firmi na poslu razvrstavanja i pečačenja ni po čemu značajne dokumentacije. Bez kriminalnih sklonosti. Neosuđivan. Razveden. Bez dece. Imam četrdeset godina. Dobro, reći će neko, možda misle da sam serijski ubica. Uklapam se u profil: beli muškarac srednjih godina, povučen, sam. Ili je ključ u politici? Imam par prijatelja i povremeno odemo na pivo. Možda je neko od njih pomislio da sam ja terorista. Ali, kakav? Nisam verski fanatik a moji politički stavovi praktično ne postoje. Mrzim ekstremiste, desne ili leve, i to je sve. Da li imam dugove? Ne. Jesam li se nekome zamerio u životu? Sasvim sigurno – ne. Spadam u onu vrstu ljudi koja izbegava sukob. Boriću se tek onda kad me priteraš uz zid. Na moju sreću, nikad nisam morao da se borim. Izbegavanje je, do sada, služilo svrsi.

Možda je ključ bio u mom izgledu. Nakon nekoliko minuta analiziranja mog odraza u ogledalu nisam primetio ništa neobično. Moja stara pidžama boje Severnog mora, lice, pre simetrično nego lepo, kratka smeđa kosa, pepeljasta iznad ušiju. Mrškasto, blede telo prošarano mladežima. Nema modrica, crvenih tačaka koje, tako



su me učili u krimićima, ostaju od igle šprica punog narkotika. Stanje redovno. U neredu od stanja. Otišao sam do ormana i izvukao farmerke, crvenu duksericu, plave čarape. Na čarapi je, na desnom prstu, bila rupa, baš na vrhu palca. Uvek ima neka rupa. Obukao sam bele patike iako za to nije bilo potrebe. Pod je bio topao, baš kao i zidovi. Seo sam na krevet i zaklatio nogama kao neki dečak. I tu mi se negde pripisalo. Teška vrata su se, uz jedva čujno brujanje, otvorila. Zurio sam u prostorijicu iza vrata, svega par kvadratnih metara. Zidovi ovog sobička – niše bili su ružni i oguljeni kao i oni u mojoj sobi. U njenom središtu je bila klozetska šolja a levo od nje umivaonik. Oprezno sam ustao, otišao do prostorijice, izjutrio se, oprao ruke. U trenutku kad sam prešao “prag” mog novog doma vrata su se brzo zatvorila za mnom. Zgodno, pomislih, možda treba da poželim da se vrata otvore i ja ću biti slobodan. Poželeo sam i ništa se nije dogodilo.

- Ej, čuvar – povikao sam – pošalji mi prsatu plavušu da se malo zabavim. Opet ništa. Moj nevidljivi tamničar je bio rešen da mi podmiruje samo fiziološke potrebe koje su vezane za ličnu higijenu.

## **B**

Sutradan ujutro (jutro je kad ja otvorim oči) probudio me je jeziv vrisak s druge strane zida. Čuo sam mrmljanje na meni nepoznatom jeziku a zatim su se teški udarci sručili na telo mog novog suseda. Kao težak grad koji pada po razastrtoj automobilskoj ceradi. Koraci u teškim, verovatno vojničkim čizmama. Grleni glasovi, preteći, sikćući i taj jedan, žrtvin, koji se bori s talasima njihovog gneva. Nova serija udaraca. Glas žrtve tone. Tu, iza zida, do mog kreveta, neko strada a ja, kao najgora kurvinska gazdarica, uha prilepljenog za zid, ne radim ništa. Još sam mamuran od loše votke i svaki udarac je zvučna detonacija u mojoj glavi. Da li mogu da kažem nešto? I da li će to išta promeniti? Šta ako me batinaši posete? Ubiće ga! Mogu li da ga nosim na duši? Šta ako ih prekinem u raboti? Makar na kratko? Možda će prestati!? Udario sam par puta šakom, pljoštimice, po zidu. Bilo je to mlakušno, kao da ga milujem.

-Eeej, vi- povikao sam što sam dublje mogao-pustite čoveka na miru! Eeej, drkadžije, vama govorim! Ubice, majku vam jebem! Ostavite gaaaa!

Tajac. Udaljavaju se koraci batinaša, odsečni, vojnički. Brujanje vrata ćelije. Mir. Iz dubine očaja raste ječanje mog zatvorskog sabrata. Tiho pa sve glasnije, kao da neko polako pojačava jačinu zvuka na muzičkom uređaju.

- Ej, ti tamo, živ li si? – pitam.
- Znaš li ti neki drugi jezik osim tvog maternjeg?- odgovori on na meni poznatom jeziku.
- Da, naravno. Samo, ne govorim baš najbolje.
- Ni ja – kaže moj sapatnik i zakašlje se.

Po glasu je, pretpostavljam, mojih godina. Zamišljam ga kao onižeg, žilavog (ipak je uspeo da pregrmi torturu i ostane priseban) lančanog pušača (ima težak, hrapav glas) koji živi u nekoj dalekoj, siromašnoj zemlji. Verovatno je, s obzirom na grleni jezik kojim se služi, tamne puti mada, ne mora da znači. Ti krajevi odakle, nagađam, dolazi moj sapatnik su raskrsnica vera, rasa i nacija i vrag će ga znati kojoj od njih pripada.

- Zašto si ovde? – pitam.
  - Nemam pojma. Ti?
  - Nemam pojma.
- Pauza. Stenjanje i siktanje kroz zube. Liči na psovku.
- Šta su ti uradili?
  - Šta te briga- odgovaram jetko.
  - Moći ću da ti pomognem ako mi kažeš gde su te udarali .
  - Standardno. Po tabanima. Leđima.
  - Glavi?
  - Ne, nisu oni blesavi. Mogli bi da me ubiju a to bi im upropastilo uživanje – kaže sagovornik i nasmeje se ludački – Nego, izvini zbog onog što sam ti rekao. Ti si ih zaustavio. Trebalo bi da ti kažem hvala umesto što te kritikujem. Hvala ti i neka ti se Bog smiluje.
  - Ja sam agnostik. Što da se Bog smiluje na mene?
  - Oni, oni će poslati nekoga. Videćeš već.

- Ne brini. Ako i pošalju nekoga čekaću ga spreman. Pun votke, s cigaretom u zubima. Mogu da udaraju koliko hoće ali ja ću im se, onako sav obamro, ceriti i reći: "Što bre biješ pijanicu? Kakav si ti, bre, čovek?"
- Imaš votku tamo? Cigare? Čekaj...  
Njegova šaka šara lagano, kao pauk, po zidu s druge strane. Jedva ga čujem.
- Tvoj zid je topao. Greju te?
- Ne mnogo. Tek toliko da se ne smrznem.
- I imaš krevet, pravi krevet?
- Da.Imam – i tu mi sine, onako, sponatano da mu opišem svoju sobu. U detalj. Treba biti velikodušan. Skrenuti mučeniku pažnju s nevolje i pokazati mu da postoji neki drugi, za nijansu lepši svet. Pripovedao sam i pripovedao. Nisam izostavio ni onaj čarobni lift koji mi je dopremio doručak, ručak i večeru i to: pecivo, šolja kafe i sir za doručak, čorba od kupusa i parče mesa za ručak i činija sutlijaša za večeru. Samo bih začuo jedno : "Ting!" i plavkastosrebrnasti poklopac bi se podigao otkrivajući mi miravilje zatvorske kuhinje.
- Ko si ti i odakle dolaziš?  
Rekao sam mu svoje ime i ime moje zemlje.
- Pa, da, sad mi je jasno. Drže vas ko malo vode na dlanu. Ipak ste vi njihovi.  
Dok vas oni nalivaju alkoholom i kljukaju cigaretama mi smo... Očeš da vidiš gde ja živim?
- Kako da vidim?
- E, onda ću da ti opišem kako to izgleda. Moji zidovi su potpuno oljušteni. Pokriveni nekom gadnom, zelenom ljuigom. Moj pod smrdi na pišačku i govna. Na par mesta na zidovima moje ledene ćelije vidim tragove krvi. Jel me čuješ, razmaženko? Krvi! Kapljice, rasute na sve strane, kao kad u automehaničarskoj radnji isprobavaš da li radi pumpipca s bojom pa špricneš par puta pre nego što pređeš na posao. Ovde su nekome prosvirali mozak. Ili ga zaklali. Više njih. Možda su to bili ljudi koje sam znao, žene i muškarci iz mog naroda. Maločas, dok su me tukli, pored mog nosa je projurila bubašvaba. Je lima kod tebe bubašvaba? Kakos am zavideo tom bednom, pljosnatom stvoru. Ona je dovoljno tanka i hitra da može da klisne kad hoće.

Ta beda, koju bih ja u normalnom životu zgazio je ovde superiornija od mene. Znaš li to? Ne znaš? A znaš li da sad ležim na krevetu od slame, u prnjama, izubijan s čankom nečeg što samo idiot može nazvati hranom. I to mi je za ceo dan? Znaš li to? A tebe za to vreme tove kao prasca. Slušaj, što se mene tiče, ti si mrtav! Ne želim da s tobom više progovorim ni reč!

- Ali... - pobunio sam se.
- Ćuti, žbiru! Misliš da ja ne znam tu rutinu- dobar policajac – loš policajac, infiltracija po zatvorima? Ni reč više, bagro!
- Ja nisam..
- I da nisi – ne zanima me. Iz te tvoje zemlje, ako si odatle, nikad nije došlo pristojno ljudsko biće. Umukni!!!

I umukao sam. Ceo taj dan sam proveo pod žmirkavim svetlima tri duge neonske cevi, tri džedajsko-damoklovska mača iznad moje glave, s pljugom u jednoj i flašom u drugoj ruci, zureći u vrata, zureći u crnilo.

## Γ

Pravo je čudo na šta se čovek sve navikne. Našao sam se, nakon što smo moj “komšija” i ja prekinuli svaku komunikaciju, u nezavidnoj situaciji – trebalo je ubiti vreme koje me polako i sigurno ubijalo. Smanjio sam piće i cigarete, radio vežbe, pročitao sve tri knjige iz moje zatvorske lektire, zapisivao sve što se dogodilo u svesku i slušao tri nesrećne pesmice na CD player. Mislim da sam se s tim glupostima zamajavao preko nedelju dana. Za to vreme sam otkrio neke zanimljive stvari:

1) Svako muzičko đubre se, alhemijom dokolice i ponavljanja, pretvara u zlato. Tako sam plesao neku moju verziju tanga uz zvuke domaćeg šlagera, pevušio skaredni narodnjak s refrenom:

*Nesrećo, ti si moj zli mučitelj*

*U postelji mekoj najbolji si učitelj!*

Svaki put kad bi nešto krenulo naopako, opsovao bih režeći: “Uranak, uranak, jebao vas prvomajski uranak!”

2) U romanu “Uzašašće” sam našao 264 reči koje ne postoje u modernom (a verovatno ni u arhaičnom) jeziku. “Borbe na Visovima” su bremenite glupim

rečenicama (586) a najgluplja je: "Pavle je jednom rukom pucao iz puške drugom bacao bombu a istovremeno repetirao pušku". Šta je taj Pavle, Bogorodica Trojeručica? "Čovek-dečak" me pretvorio u cmoljavu, raspekmeženu pičkicu. Jao, jao, taj momak je tako mlad, gledao je kako mu najbolji drug gine (upokojeni drug je pomalo ženskast pa tu naslućujemo neki gej momenat), ipak je to borba za pravednu stvar, i neka je prošao kroz ratni pakao. Treba da se očvrsne, da se povuče linija između bezukusnog građanskog bitisanja i pravog života, koji je borba i stradanje. Podrazumeva se da sam, kad sam smirio strasti, mrzeo sebe zbog iracionalne sentimentalnosti. Hteo sam da iscepam knjigu ali, pri pomisli da ću ovde provesti neograničeno vreme s jednim prijateljem manje ("koliko knjiga toliko prijatelja", kaže stara narodna) batalio sam tu zamisao.

3) S vremenom sam skoro i zaboravio na muke kroz koje je moj nesrećni sused prošao. Ozabavljen pićem, duvanom, vežbanjem, smećem od muzike i knjigama slične sadržine, zaboravio sam da, bar s vremena na vreme, prislonim uho uz zid. Tek sedmog dana sam se setio da oslušnem šta se dešava u sobi pored moje. Učinilo mi se da sam, nakon dvadesetak minuta iščekivanj,a začuo šuškanje i tiho grickanje. Mogao je to da bude komšija koji se uvija u prnje i razvlači svoju marendu. Mogao je da bude i pacov koji jede mrtvog zatvorenika. Tu dilemu sam mogao da jednostavno razrešim – udarim šakom par puta po zidu, opsujem ga ako treba, samo da dobijem neki odgovor. Ali, nešto mi je reklo da je bolje da to ne uradim. Na kraju krajeva, otkud sam ja znao ko je on? Nisam ga video. Što se mene tiče on može da bude saradnik tamničara ili čak, Tamničar lično. Bolje je to ne dirati.

Negde devetog dana, po mom nagađanju negde u podne, začuo sam pištanje mikrofona a potom i snažan glas, dubok, koji je treštao odozgo:

- Alo, jel ima nekoga?! Javite se, kučkini sinovi! – dreknuo je na meni poznatom jeziku.
  - Ja sam tu, prostačino! – povikao sam.
  - Hahaha, ne čujem te dobro!
  - Smanji to!
  - Čekaj da smanjim!
- Zaglušujuća piska. Šivaća igla posred mozga.

- Jel sad bolje?
- Ne može biti gore. Ko si ti, tamničar ili zatvorenik?
- Zatvorenik, bajo, ko i ti.
- Odakle ti onda oprema?
- Nemam pojma. Imam i muziku, i razglas, i klonju, i tuš i frižider pun piva. A, šta kažeš? Ledeno pivo. I fine cigare. Ima ovde i nekih trenažnih sprava ali, slabo ti ja to. Spavam na jebenom francuskom krevetu, jel možeš da poveruješ?
- Ne, ne mogu da poverujem ali, s obzirom na to odakle si, ne čudi me.
- Ti imaš nešto protiv mog naroda?
- Ne, nego sklapam sliku o tome gde smo i zbog čega smo tu. Slušaj, mislim da su mi neke stvari postale savršeno jasne.
- Pucaj, prijatelju! Daj da čujem!
- Prvo mi reci ko si, odakle si i šta radiš.
- Reci ti meni prvo. Tante za kukuriku.  
I tu mi razmenimo životopise.
- Dakle, o čemu je reč?  
- Mislim da su nas ovde smestili u skladu sa statusom naših naroda. Bogati dobijaju bogat smeštaj, siromašniji skromniji a sirotinja živi u očajnim uslovima.
- Mmm, mislim da ima neke logike, dečko. Sve mi to smrdi na neki bolesni sociološki eksperiment. Evo, ovaj u ćeliji do moje, samo svira na neku sviralu i jurca naokolo.
- Za čim?
- Mislim za nekim svinjčedom. Čuo sam kako grokće.
- Kako ja nisam čuo?  
- Zato, dečko, što nemaš modernu opremu za prislušivanje. Njegova soba je mnogo veća od naših i nije uvek pored zida tako da nije ni čudo što ga ne čuješ.
- Koliko mnogo veća od naše?
- Pa, ima neka dva hektara.

- Nemoguće!
- Moguće. Taj tip ti živi u potpunoj divljini pa su mu uredili prostoriju po uzoru na zavičaj. Ko zna šta tamo ima? Palme, guave, agave, lijane, daždevnjaci i ta sranja. Čitava botanička bašta!
- A ta tvoja oprema za prislušivanje nam ne može pomoći da otkrijemo gde se nalazimo ili ko su naši tamničari?
- Naravno da ne. Slušaj, misliš da bi mi oni ostavili svu ovu tehniku ako bi znali da mogu da je koristim protiv njih? Naravno da ne bi.
- A možeš li da od te tehnike napraviš radio-aparat i pozoveš nekoga da nas spasi?
- Jel ti znaš kako se to radi?
- Nemam pojma.
- Ni ja.
- Onda ništa, momak.
- Čekaj, kako ništa?
- Pre ili kasnije će moji primetiti da me nema i poslaće nekoga po mene. Meni preostaje samo da kuliram što sad i nameravam da uradim. Zevnuo je umorno.
- Odo' ja da spavam. Bilo je lepo pričati s tobom. Odjavljujem se!

I to je bilo sve.

Komšija sa sprata nije bio neko naročito društveno biće. Pričali bi na svaka dva-tri dana i to samo kad bi se on obratio meni. Ja sam ga dozivao svakog dana, više puta ali uzaludno. Ponekad bih čuo njegove teške korake iznad moje glave, glasove koji su dopirali iz televizora i njegovo sitno kikotanje prošarano mljackanjem. Zamišljao sam ga kao visokog, debelog čoveka koji je umoran i od sebe i od svojih uživanja. U razgovorima sa mnom, koji su trajali ne duže od desetak minuta, je bio veoma pričljiv. Zapravo, nisam mogao da dođem na red od njega. Svaku drugu rečenicu bio započeo s nekom krupnom tvrdnjom i rečenicom. I uvek taj arogantni, nadmeni ton: "Slušaj i uči sine, slušaj i uči!", "Ovako se to radi", "Da ti kažem nešto". I uvek o poslu i sticanju novca. I kućici na jezeru koja mu nedostaje. I porodičnoj garaži. Nedostaju mu i supruga i dva sina, naravno, samo ne toliko. Par puta je naopomenuo da mu je

jasno zašto tipovi kao ja, onaj moj Možda Živi A Možda Mrtvi Komšija i Dečak Iz Prašume kako je opisao svog suseda robijamo. U srži istorije naših naroda je da robijamo, krvarimo, ginemo i pravimo budale od sebe. Ali, zašto on, rođen kao slobodan čovek, mora da bude rob, to mu ne ide u glavu. Pogotovo kad se zna da su njegovi sunarodnici često takve kao što smo mi trpali u bajbok. Par sedmica kasnije, moj gargantuanski komšija je prestao da razgovara sa mnom. Preselio se potpuno u svet televizije, prisluskiivanja, prežderavanja i sitnih gadosti kao što je puštanje hevi metal muzike kad je vreme spavanja. Prangijao bi tako sat ili dva a onda isključio muzički stub i kikotao se kao devojčica. Da je dobio priliku ispišao bi se po mojoj glavi.

Δ

Zurim u rupu, u ponor. Nema crnih vrata. Samo hodnik belih zidova, s dguljastim neonskim lampama na plafonu. Na kraju hodnika je izlaz, dalek, čkiljav. Moja ćelija je otvorena, pretpostavljam, sat dva pre no što sam se probudio. Hladan vazduh je polako osvajao moju sobu dok se, drhćući, nisam probudio i ugledao moju provaliju. Hajde sad, ustani, napusti lažnu sigurnost svoje sobe i kreni put neizvesnosti. Obuci se hitro i napravi par koraka. Razgledaj hodnik. Opipaj zidove Oseti da su hladni, pokriveni malterom. Obični zidovi. Ostavljaju kredasti prah na tvojim prstima. Kreni zatim polako, laganim korakom, skoro kicoškim, prema izlazu. Broj korake u sebi. Možda će te pogubiti kad izađeš. Ili ćeš se naći na slobodi. Bilo kako bilo, ti koraci su važni, ovo sad je važno. To što ti se hiljadu slika meša u glavi i tumba kao da ih je neko bacio u veš mašinu. To što ti srce sinkopira kao fri džez solo na bubnjevima. To što sa svakim korakom postaje sve hladnije a svetlost na kraju hodnika sve jača dok , zaslepljen, ne staneš posle pet minuta hoda.

Trepćeš i čekaš da ti se oči naviknu na novu scenografiju. Zelene i crvene linijice ti igraju pred očima dok se, skočanjen, naslanjaš laktom na hladan zid. Pred tobom je betonsko dvorište, posuto belim i crnim pločama koje podsećaju na šahovsku tablu. Dvorište je veliko, ima sigurno dvadeset metara u širinu i trideset metara u dubinu. Okruženo je petanest metara visokim , potpuno ravnim, proljavosivim betonskim zidovima. Iznad njih je nebo. Boje različka, bez jednog jedinog oblačka. Na kraju



dvorišta, pored zida, stoji neka prilika. Krećeš prema njoj. Korak ti je žuran. Zaboravio si na oprez. Čovek je društvena životinja.

- Heeej, ti! Čoveče!- vičeš.

Ne odgovara ti. Vidiš da je taj čovek visok, širokih ramena, u sivoj dukserici i patikama, okrenut leđima tebi. Gčava mu je bila okrugla, teška kao i vrećasto dupe. Kosa mu je svetlosmeđa, ošišana na kratko. Tusti prsti su bili stisnuti u pesnice.

- Heeej! Čoveče!

- Odjebi!- začuješ poznati glas.

- O, ti si! Nisam te čuo više od dve nedelje!

- Ne prilazi mi ili ću te zavariti laktom u stomak!

- Evo, u redu. Neću da ti priđem.

Stojite udaljeni dva-tri metra. On zuri u zid i ne okreće se prema tebi.

Razgovaraš s njegovim potiljkom.

- Zar ne bi bilo zgodnije da se okreneš?

- Ne, ne bi.

- Zašto? Čekaj, jesu li te mučili, jesu li ti uradili nešto strašno?

- Misliš, jesu li mi unakazili lice? Ne, nisu.

- Pa, zašto se onda ne okreneš?

- Ne želim da se vezujem za ljude. Ne zanima me kako izgledaš. Verovatno si ružan skot. A i da nisi, nije bitno, jer nisi žena. Stoga bih te zamolio da odeš tamo, u drugi ćošak dvorišta i javiš mi kad budeš spreman da odeš. Ukoliko to ne uradiš sravniću te s crnom zemljom. Razumeš?

- Da, da, razumem, slonovska guzice – odgovorio sam na svom jeziku i otišao prema ulazu. Naslonio sam se na zid, zapalio pljugu i zurio u nebo. Moglo je da bude lažno. Nije me bilo briga. Par puta sam pogledao u pravcu ludaka sa sprata. Nije se pomerao. Tri zgažena pikavca docnije, skoro oduzet od hladnoće, povikao sam:

- Odlazim. Zbogom, drkadžijo!

U ćeliji me je čekalo novo iznenađenje: na mom krevetu je, raspištoljen, sedeo čovek krompirastog nosa. Iskezio se i viknuo:

- Gde si, zemljak?

**E**

Ljudi iz moje zemlje su laki na kletvama ali teški na zdravicama. To je jedan od razloga zbog kojih sam se često neugodno osećao u njihovom društvu. Troše energiju i pamet na međusobna nadmudrivanja i prepucavanja i to, ko zna zašto, smatraju znakom bistrine i vitalnosti. Stoga nije ni čudo što sam ovom mom zemljaku prišao s priličnim oprezom. Ponudio sam ga svojim provijantom, duvanom i votkom i on je to s oduševljenjem prihvatio. Bio je to ćoškast čovek u ranim četrdesetim, velike glave ukrašene snažnom, skoro orangutanskom vilicom, bistrim zelenim očiju koje su delovale pomalo životinjski, proređene plave kose koju je terao napred kako bi pokrio duboke zaliske. I on je, kao i ja, rođen i odrastao u istom milionskom gradu ali je govorio kao da je maločas došao sa sela. Nosio je duksericu boje peska, džins pantalone i patike. Njegova spoljašnjost bi mogla da vas navede na pomisao da u njemu postoji nešto ruralno ali, uprkos tome što su mu šake bile kao lopate na njima nije bilo ni jedne jedine ogrebotine ili žulja. Iz njega je izbijala neka glumljena prostačka sirovost koja me terala da vrištim u sebi. Delovao je kao potkupljeni policajac ukršten s nakupcem na pijaci. Sedeli smo na podu i cirkali na smenu.

- Pa, drugar, šta ćemo sad? – upitao je moj cimer nakon četvrtog cuga votke.

- Na šta misliš?

- Znaš, ja bih jako hteo da budemo drugari. Napravimo plan i pobegnemo odavde. Ali, to neće moći.

- Kako?

On se namrštio i uperio kašiprst u mene.

- Ti si problem, drugar. Tačno vidim da si ti problem. A znaš zašto? Zato što si tako leden i samoživ. Ti me ne podnosiš. A znaš zašto? Zato što misliš da si bolji od mene. Da zaslužuješ više. A zašto? Zato što nisam pročitao knjiga koliko i ti. Ti si se odrodio! Da, vidim te, tačno te osećam, namirisao sam te! Ti si snob koji se gadi svog naroda. A kad mu zatreba pomoć onda prvi viče: “Gde si zemljak? Kako si zemljak? Pomagaj, zemo, rode!” E da znaš, ovaj

- zemljak neće ni ovoliko- i tu je jagodicom palca prešao preko sekutića gornje vilice – da učini za tebe! Sam ću da bežim odavde, da znaš.
- U redu - rekao sam.
  - U redu? Šta sad glumiš? Misliš da si nešto posebno? Jebi si mater! Da si znao kako da pobegneš ti bi pobegao! Ja neću da ponovim tvoju grešku!
  - Koju grešku? Nisam bežao odavde.
  - Ali bi pobegao?
  - Naravno da bih!
- “Zemljak” je đipio na noge i povikao.
- Ej, jeste li čuli? On bi da pobegne! A? Čujete li? Ja sam vam pomogao da ga otkrijete! Evo, nudim vam dil! Uzmite njega pustite mene! Čujete li? Uzeo sam flašu i potegao “iz dubine duše”.
  - Hahaha, ne čuju te, “zemo”! Zabole njih i za tebe i za mene i za bilo koga! Znaju oni i bez tvog drukanja da svi žele da pobegnu!
  - Alo, jel čujete šta priča? Ajde, vodite ga!
- Pljem opet, pripaljujem. Cimer stoji i osluškuje. I tsako minut ili dva. A onda se, kao za inat, ponovo oglasi:
- Videćeš, odvešće te! Ima da te streljaju! Da te bace izgladnelim svinjama ko u onom filmu! Videćeš! Evo, čuješ? Dolaze!
- Naćulio sam uši ali bez uspeha. Prostačina je čula neke stvari koje ja očigledno nisam. Seo je pored mene i razvukao lažno umiljati kez:
- Dobro. Dajem ti još jednu šansu da budeš moj drug.
  - Zašto bih bio tvoj drug?
- Zagrlio me svojom snažnom ručerdom.
- Kako zašto?
  - Vređaš me, cinkariš a sad bi da mi budeš drug.
  - Pa hajde, nije to bitno. Šta si na kraj srca? Budi moj drug pa ćeš videti kakav sam ja gotivac.
- Osetio sam snažan stisak šake nas pregibu između vrata i ramena.
- Nije ovakav izrod za takvog gotivca- vadim se ja.

- Nije, ali ti praštam. Ajde, budi mi drugar. Vidiš da smo sami. Mi treba da se držimo zajedno. Isto smo pleme, brate.
- Neću.  
Usledila je serija udaraca persnicom u moje lice. Bio sam kao boserska vreća – jednom rukom me držao dok me drugom “punio” krošeima.
- Što si takav? Ja tako fino prema tebi a ti... Ajde, budi mi drugar.
- Jebi se.  
Još jedan udarac, posred mog krvavog lica. Odgurnuo me, hitro ustao a potom sručio par šuteva vrhom cipele u rebra. Prevrnuo me na stomak, obeznanjenog od udaraca i skinuo mi pantalone do kolena.
- Nudio sam ti da mi budeš drugar ali, pošto nećeš, sad ću da te naguzim!  
Pokušao sam da se podignem oslanjajući se na ruke ali me “zemo” šutnuo u levi lakat a zatim spustio stopalo na moj vrat.
- Mrdni se i mrtav si.  
Začuo sam teško disanje i otkopčavanje pantalona. Uzdahnuo je teško i tužno. Začuo sam neko čudno šljapkanje. Trajalo je par sekundi a onda je moj mučitelj opet uzdahnuo i besno pljunuo. Usledilo je zakopčavanje pantalona i neugodna pauza od tridesetak sekundi. Polako je, pomalo oklevajući, sklonio stopalo s mog vrata.
- Eto, jel vidiš kako sam dobar prema tebi? Mogao sam da te silujem pa nisam. Mogao sam da te ubijem pa nisam. Jel tako?
- Tako je – odgovorio sam dok sam se, psujući umu u sebi sve po spisku, podizao na noge. Odvukao sam se do ormana i oslonio leđima na njegova vrata. Napadač me je, pomalo postišen, posmatrao izvaljen na mom krevetu.
- Šta je bilo bilo je, a? – upitao je čudnim glasom.
- Da.
- Ono je bio trik. Malo sam se našalio. Izveo si me iz takta. Mislim, ti znaš da ja nikad ne bih. Ja volim žene, razumeš. Ne bih ja drugara. Da me nisi iznervirao ne bih morao da izvedem sve ono.
- Jasno.
- I mi smo sad drugari?

- Da.
- I nećeš da mi to nikad više spomeneš? Pazi, nemoj da si nešto umišljao. Na kraju krajeva, ti si me izazvao. Da si se bolje postavio svega ovog ne bi bilo. Jel tako, drugar?
- Tako je, drugar.

Usledili su sati i sati verbalne dijareje. Dnevno sledovanje – flaša votke, bilo je pri samom kraju. Tri paklice cigareta takođe. Mučitelj se, kako se njegova “divna i široka” (tako je opisivao) duša otkravljalivala, polako, preselio na pod. Sad smo nas dvojica bili na istom nivou. Mleo je o tome kako je selo bolje od grada, kako smo izgubili svoj identitet, kako se treba vratiti korenima i istrebiti sve one nečiste krvi kao i sve druge polutane i “četvrtane” kao vaške. S ovim ili onim narodom nema mira. S ovim ili onim narodom nema pregovora jer su primitivni divljaci, svi do jednoga. Oni tamo su potpuno grozni ali su baš zbog toga isti mi i zato im se uopšte ne može verovati. Krokodilski plač nad opljačkanim i izgubljenim narodom i propuštenim šansama. Pa malo vređanja – ti si ovakav, ti si onakav, ti si čovek bez kičme, misliš da si nešto ali si ista bagra seljačko-stočarskog tipa kao i mi svi ostali, jer da nisi, ti bi sad bio negde drugde ali te tamo niko neće pa moraš da ostaneš ovde. I ja sam se tako smeškao tom skotu dok mi je psovao familiju i govorio šta će sve raditi s mojom sestrom (koju nemam) na moje oči.

Toliko se zabavio svojom pričom i alkoholom da je zaboravio da obrati pažnju na jednu zanimljivu činjenicu – on je pio a ja ne. Moji strah i bol su polako jenjavali dok je njegova silina popuštala sa svakim sledećim gutljajem. Oči su mu se sklapale, cigarete gasile među prstima. Imao sam sreće- bilo je gadnih modrica i krvi ali ništa mi nije slomio. Sačekao sam da duboko usni a onda sam od posteljine napravio duge trake koje sam upotrebio kao konopce kojim sam čvrsto vezao njegove noge i ruke. Posmatrao sam ga onako izvrnutog na podu. Izgledao je kao kit nasukan na morsku obalu. Na koje muke ću ga udariti? Pljunuo sam mu u lice. Udario ga u stomak vrhom cipele par puta ali se on nije ni mrdnuo. Bio je toliko kontuzovan da nije osećao bol.

Razbio sam flašu votke o zid i spustio krnjotak grlića na njegovu Adamovu jabučicu.

- Neću sad. Sačekaću da se probudiš- šapnuo sam mu.

Z

Sutradan "ujutru" nije bilo ni zemljaka ni krša. Ležao sam u svom krevetu, isprebijan i slab. Poslednje čega sam se sećao bilo je da sam palio cigaretu mrmljajući:

- A šta bi bilo da ti je sad ugasm posred face?
- Šta si se ućutao komšija –povikao je komšija sa sprata – jel uživaš u cimerovom milovanju?
- Zaveži idiote – začuo sam komšiju iz ćelije do moje – i budi srećan što ti nisi tako prošao.
- O, javio nam se i čovek iz čmara Univerzuma. Kako je tamo? Je li vi grizete ćebence kao pomenuti?
- Ej- povikao sam- živ si! Kako si?
- Nije baš najbolje. Žao mi je što smo se posvađali .
- Ej, vas dvojica, iznajmite sobu!
- Od ovog idiota ne mogu da živim – rekao sam jetko.
- Pričaj mi o tome. Da li si u redu?

Ispričao sam svom komšiji o svemu. Njegova priča je bila mnogo monotonija: zavetovan na ćutanje, grickao je svoja sledovanja i pevušio u sebi. Batinaši ga nisu posećivali. Rekao mi je da se u jednom trenutku osećao slobodnijim no što je ikad bio tamo, u običnom svetu.

- Kako to misliš?- upitao sam drhtavim glasom.
- Pa vi samo nešto filozofirate! Doosadno! Isključujem se! – povikao je komšija preko razglasa.
- Imao sam dosta vremena za razmišljanje, prijatelju i, u jednom trenutku sam shvatio da, ma koliko me pritiskali, tukli, ponižavali, oni ne mogu da ubiju sećanja na život izvan ovih zidina. A istina je i to da ne mogu a da ne primetim, sad , kad sam izmešten, koliko sam sve vreme bio neslobodan. Ta, naša takozvana sloboda, to je najveći zatvor.

- - I ja sam pomislio nešto slično. Koliko je para, energije, vremena uloženo da se napravi ovako nešto? Ovaj idiot s gornjeg sprata mi je rekao da je jedna od ćelija velika dva hektara i da u njoj živi neki lovac. Razumeš li šta hoću da ti kažem? Čemu sav taj trud da se ljudi bace između četiri zida kad najveći broj nas ionako provede najveći deo života upravo u zatvorenom prostoru.
- A žene? – upitao me je sagovornik.
- Da, žene. Ponekad, u mojim snovima, iz poda izađe prelepa devojka i...
- Naša Dama Od Poda. Hahah!
- Upravo tako.
- I ja je vidim. Ona dolazi iz poda, iz kala.
- Sanjamo isti san?
- Da ne poveruješ.
- Ipak, san je tu. Nije stvarna ali, šta je danas stvarno?
- Zaista - složio se moj sagovornik i dodao - ne znam šta žele da postignu s ovim.
- Malo je banalno kad malo bolje razmisliš.
- Da. Oni, ko god da su, bi trebali da se brinu a ne mi. Njihovi životi su posvećeni potpuno pogrešnom cilju.

## H

Vozim se u autobusu na posao. Znam ovu vožnju napamet. Sad ćemo stati pored one male pekare. Pekar će istrčati na ulicu i kroz otvoreni prozorčić, dodati vozaču kesu s vrućim pecivom. Da, evo ga, debeo, brkat i žuran, s keceljom nabačenom preko odeće. Vozač mu baca zamotuljak novčanica kroz prozor i autobus kreće. Putnici, po običaju, gundaju zbog zastoja. Vozača baš briga i to im, nervozno mrndžajući, i kaže. A onda još sedam stanica i kancelarija. Juče sam zaspao i probudio se negde drugde. Tamo negde sam bio više od dve nedelje. Znam da nikome ne mogu da objasnim gde sam bio između trenutka kad sam zaspao i ovog sad ali to sad nije ni bitno. Ionako nema dokaza da se išta odo onoga što sam vam pripovedao zaista dogodilo. Nema modrica, posekotina. Iz onog, drugog, zatvoreničkog sveta, nisam

poneo ni jednu jedinu trunku. Ali, ni to me ne zbunjuje. Više me čudi to što se gotovo uopšte ne sećam imena ljudi, njihovih porodičnih storija i zanimanja.



## SVRHA

Moj prvi dan na poslu – s jezom u kostima, neispavan, razmaknutih ruku i nogu, puštam da me pretresu radnici obezbeđenja. Kratko klimanje telohraniteljeve glave bez vrata i stupam u fabrički krug. Tačnije – bivši fabrički krug. Danas je to šljunčana čistina pokrivena korovom u čijem je središnjem delu ogromna betonska zgrada na tri sprata, raspadajuća gomila stakla, odvaljenih zidova, mračnih, uriniranih ćoškova. Nekoliko stabljika mleča koje vire iz poroznih zidova. Iza fabričke hale se nalaze garaža i magacin, jednako raspadnuti. Ovaj kaos je opkoljen žičanom ogradom koja predstavlja formalnu granicu spoljnog i fabričkog sveta. U donjem desnom uglu dvorišta je jednospratnica ružičastih zidova u kojoj je administracija. Ako izuzmemo montažnu kućicu na ulazu u kojoj su smešteni radnici obzbeđenja, ovo je jedina funkcionalna, koliko - toliko čista zgrada.

U prizemlju fabrike posao uveliko traje: radnici, njih desetak, pod budnim okom Čiče, povišokog, plećatog muškarca dugih, masnih, slepljenih sedih vlasi od pedeset-šezdeset godina, trpaju šut, špriceve, komade stakla u kolica i izvoze ih napolje. Dvojica imaju lopate. Ostali, oklevajući, ruku omotanih nekakvim krpetinama, ubacuju smeće, pomalo trapavo, u velike bele kese na kojim piše: CEMENT.

- Teraj to u garažu, sve treba da ide tamo!
- Razumemo, Čiča.

Čiča se okrene prema meni i odmeri me od glave do pete:

- Ti, dečko, ćeš morati u administrativnu.
- Što?
- Zbog otkaza.
- Ali, stigao sam na vreme. Ja, morate da mi verujete, ja nisam protuva. Ne ja- branim se zadihano- ja želim da budem koristan. Da doprinesem opštem napretku. Ja to želim.
- Dečko, znaš za pravila.
- Da, ali ako nemam posao. Kako ću pred moje od stida? Shvatate?!

Stari oblizne ispucale usne.

-Petnaest minuta ranije, uvek se stiže petnaest minuta ranije. Idi – kaže nešto mekše  
- do administracije i vidi jel' trebamo još nešto da promenimo. Ajde, trk!

Eto, nisam ni počeo da radim a već pravim problem, kažem ja sebi. Obećavam sebi da neću biti ošljar. Doći ću prvim jutarnjim autobusom. Radiću više i bolje od ostalih. Pokazaću majci i ocu da ovo ima smisla, da ja imam smisla. Da nisam beskoristan. Ja imam posao! A onda mi je sinulo da ja zapravo i ne znam gde idem. Administracija - koja administracija? Na zgradi ima osam prozora. Koji od njih pripada pravoj kancelariji? Odlučio sam da bacim pogled kroz svaki od njih pa da na osnovu toga zaključim. Izabrao sam prvi prozor sleva. Bela zavesa je bila pomerenjena par santimetara u stranu. Kroz procep sam mogao da sagledam kancelariju: radni sto, kompjuter, drvo života, portret Predsednika. Mogao sam da sagledam povisoku plavokosu devojkicu, kratke, plave kose na podu, na kolenima. Sitan, mršav administrativac ispijenog lica je bezuspešno pokušavao da naskoči na njeno inertno, anemično balkansko dupe. Njeno usporeno mrdanje kukova levo-desno je, umesto odglumljene senzualnosti, donelo kontraefekat. Lice mu je bilo iskrivljeno u masku loše glumljene strasti, kao da ga neko primorava da je opkorači. Znojavko je udario jednu vaspitno- popravnu levom a potom i desnom guzu. Umirila se i on je, ako je suditi, po blagom grču u levom uglu usta, penetrira. Devojkica je, trenutak nakon što je patuljak uspeo u svojoj nameri, podigla pogled, tup, kravljivi pogled, u mom pravcu. Hitro sam se izmakao i potrčao prema fabrici. A onda sam se, iskreno, iznenadio sam samog sebe, naglo okrenuo i ponovo krenuo prema zgradi administracije. Ušao sam u zgradu koja je zaudarala na tešku farbu kakva se ne pravi poslednjih trideset godina i, ko zna zašto, zakucao na prva vrata s desne strane.

-Da?- oglasio se duboki muški glas.

Ušao sam u kancelariju identičnu onoj prethodnoj ali je ovaj put za stolom sedeo sredovečni, proćelavi, dežmekasti muškarac s osornim izrazom lica.

- Šta oćeš?
- Poslali su me iz fabrike da vidim hoćemo li u garažu...
- Teraj sve u magacin pod odma!

Krenuo sam leđima unazad i zatvorio vrata skoro nečujno. Paf! Sudario sam se s plavušom koja je trčala niz hodnik. Jeknula je i pala leđima na pod. Zgrabio sam je da za mišicu ali je ona gadljivo istrgnula ruku i rekla:

- Misliš da si bolji od mene?
- Ne.
- Da me možda ne osuđuješ?- nastavila je nesmanjenom žestinom.
- Ni najmanje.
- Ja mogu da ostanem kući i da ne radim ništa, znaš? Ne kao ti! Ali ja neću! Jer ja vredim!

I tu je đipila na *borosane* lagane i nestala iza ćoška.

Čiči sam sve referisao (osim epizode s devojkom) i on je, nakon kraće stanke, rekao:

- Dobro. Ajde, idi gore. Sredili smo prizemlje.

Ostatak dana sam proveo stržući kojekakve gadosti sa zidova prvog sprata fabrike. Bilo je tu svega: od sasušenih osinjih gnezda do govana. Nisam koristio špahtlu već parče drveta na čijem vrhu se zlobno keserio zarđali ekser. Čiča je, radeći barabar s nama, tzv. običnim radnicima, pričao o istorijatu ove fabrike. Nekad su ovde pravili cipele. U ono vreme kad smo se mi, kako je to slikovito opisao, "još klatarili u jajcima". Tada nije bilo današnjih brendova, a u suštini običnih fušeraja iz Kine. Mi smo pravili svoj obuću. Imali smo tri fabrike obuće za celu zemlju: jedna za ženske, druga za dečije i treća za muške cipele. Fabrika u kojoj smo radili je proizvodila muške cipele. Svi muškarci u našoj zemlji su nosili cipele iz ove fabrike, deklamovao je Čiča, a zašto? Jer smo bili sami sebi dovoljni. Velika zemlja - veliko tržište. Ljudi su imali poslove, a rad, nastavljao je govornik, rad čini čoveka. Daje mu svrhu!, trijumfalno je zaključio. Meni su njegove reči bile zanimljive ali sam primetio da radnici koji su ovde došli pre mene, prevrću očima. Verovatno su tu istu storiju slušali million puta do sada. Meni se ta priča dopala. Bila je kao bajka o zemlji zadovoljnih, radnih ljudi, ljudi kojima sam is am, dok sam čistio zidove, pomalo pripadao.

- Dobro, ajd sad da nosimo sve to u magacin.

- Zar sve?- dobacio je radnik koji me po usukanim ramenima i naočarama piksla - dioptrije podsetio na knjiškog moljca.
- Da, sve.
- I ono u garaži?
- Da.
- Zar opet?
- Opet. A šta bi ti, da osnuješ sindikat?

Buntovnik je pokorno pognuo glavu i nastavio s radom. Rmračili smo bez pauze sve do šest uveče. Neki su, krišom, vadili sendviče iz svojih bluza i jeli. Uprava nije dozvoljavala da se jede na radnom mestu. Ipak je higijena bila na prvom mestu. Ja sam se držao pravila. Mogao sam da ih prijavim administraciji ali, opet, bilo mi ih je pomalo žao.

Iako mlad i jak, ja sam , nakon samo jednog radnog dana, bio nesposoban za bilo šta. Nisam mogao da sedim u autobusu. Ni da stojim. U krevet sam se strovalio potrbuške. Svaki mišić leđa, ruku, nogu, sve me je bolelo. Ali, osećao sam se ispunjenim. Našao sam ono što sam do juče mogao samo da sanjam. Našao sam svrhu. Moja majka je, sećam se, bojažljivo ušla u sobu s ocem. Plakala je od sreće i dugo grlila oca dok sam im ja u kratkim crtama prepričavao svoj prvi radni dan. Ona je radila sa pola plate, otac je bio poslan u prekovremenu penziju a ja sam, eto, našao posao u fabrici. Da pomognem porodici i dam neki dokaz validnosti mog postojanja.

- Znala sam da ćeš uspeti. Nisi ti zaludan kao tvoj brat od strica - mrmrljala je majka kroz suze.

Sutra ujutru, nakon još jedne neprospavane noći, pojavio sam se na kapiji firme.

- Kuda, budalo? – pitao me glavati čuvar.
- Na posao, u fabriku.
- Pogledaj preko mog ramena. Jel vidiš fabriku?

Uradio sam kako mi je rekao. I zaista, iza njegovih širokih ramena nije bilo ničeg.

- Kako?
- Šta kako? Digli sinoć u vazduh.

- Hoće li se ovde nešto graditi?
  - Kako?
  - Treba mi posao - nastavio sam nešto snažnijim glasom - Ovde će se nešto graditi, trebaće im radnici. Ja imam kvalifikacije. Ja sam radio ovde. Vi ne možete tako. Ja sam se prekvalifikovao! Ja sam izbrisao svoj stari akademski CV. Ja sam dobio licencu. Ja sam radnik!
- Njegov kolega je prestao s čačkanjem nosa i ustao da mu pomogne ali je čuvar, tačno znajući s kim imao posla, sabratu rukom dao znak da će sve srediti sam.
- Oćeš ovde da demonstriraš? Demonstriraj ali da ti kažem da niko neće doći. Svima smo jutros javili da ne dolaze na posao.
  - Svima osim tebi – nadovezao se glavonja.
  - Da, rekli su nam da tebe preskočimo. Šta da kažem? Nekome si se zamerio. A sad - tutanj!
  - Moj posao...
- Čuvar je počeo da se trese od smeha.
- Koji posao? Pa misliš da ne znam? Ej- rekao je drugom čuvaru - on misli da mi ne znamo? Ne postoji posao! Posao je ono za šta si plaćen! Ja sam plaćen, on je plaćen! A jesi li ti plaćen? Jel bilo ko od vas ludaka potpisao ugovor? Nije! Vi ste radili jer su vas pustili da radite za džabe, da se osećate kao da nešto vredite! Sklanjaj mi se s očiju, ološu!

I, znate šta? Dugo sam razmišljao o tim rečima. Ja jesam ološ, najniži od najnižih. Običan posao ne mogu da nađem. Gubitnik koji se nije prekvalifikovao. A tako sam želeo da se prekvalifikujem u drugu osobu. Radno sposobnu i solventnu. Ja sam izdržavano biće. Besmisleno po svojoj suštini. Čoveka možda jeste stvorio rad ali ja sam nastao onako, uzgred, kao posledica nečije požude. Predugo sam pokušavao da nađem smisao. Puštali su me da se zavaravam ali, sad je dosta. Ne mogu ovako. Roditeljima da izađem na oči posle svega. Da ih posramim. Da me gledaju besposlenog iz dana u dan. Ne, to ne mogu da dozvolim. Bolje je ovako, brzo, iznenada. Bez opraštanja i bez oprostaja.

## LIMES

Legionar stoji ispred mene, sija kao spomenik od zlata nasukan u pustinsjkom pesku. Iza njega su ostaci nekad velikih zidina. Podsećaju na izlomljene zube zmaja. Dva milenijuma su se pekle pod Suncem koje ne zna za reč "milost". Nekad bele, danas su tamnocrvene. Kao da ih je vekovima zaobilazila kiša i pronalazila krv. Izvlači kratki mač iz korica i uperi ga u pravcu mog nosa:

- Ti, Nubijče! Odbij! Iza limesa!

Pogledam oko sebe. Osim ruševina i legionara ničeg drugog nema.

- Iza čega?
- Samo idi tamo odakle si došao – kaže vojnik gadljivo nabirajući rimski nos.
- Ja moram dalje.
- Gde?
- U Evropu.
- Neću ti to dozvoliti.
- Ti i ko još?

Vojnika ovo suočavanje s realnošću ne buni. Ni najmanje.

- Ti si nenaoružani Nubijac a ja sam Lukulus Fabije Piskator iz moćne Treće legije Kirenaike. I da me, uz Marsovu pomoć, savladaš nećeš stići daleko. Moćna carevina će te smožđiti. Tebe i bilo koga ko pređe limes.

Sklopim oči i sačekam par trenutaka. Otvorim ih – Lukulus je i dalje tu.

- Slušaj – kažem ja- reci mi šta je to limes?

Lukulus zauzme pompezu, s jednom ispruženom rukom i ispršen, kao da imitira Cicerona, i otpočne tirade:

- Limes je granica. Sistem kastruma, predstraža. Limes je zid koji određuje gde je civilizacija i gde su varvari. Limes je ono što čini i mene i tebe. Limes je i podignut zbog toga da bi se znalo ko je ko. Da bi vi, koji dolazite, ostali s druge strane limesa.
- Ja ne želim da vas napadnem.

Legionar prsne u smeh.

- Zašto bi se toga plašili?
- A čega se plašite?
- Mi smo Rimljani. Mi se ničega ne plašimo. Drugi se plaše nas. Mi vas ne želimo. Ne trebate nam. A pogotovo nam ne trebate vi jer, kad bi vas bilo previše onda bi mi postali vi. A ako bi se dogodilo suprotno to nam opet ne bi odgovaralo jer bi vi postali mi i, kad bi svi postali mi, po čemu bi to što sam ja Rimljanin bilo tako posebno?
- Da, to je dobro pitanje: po čemu je posebno biti Rimljanin?
- Uskoro ćeš saznati – odgovori legionar a zatim, uz jeziv krik, jurne na mene. Instinktivno zaklonim lice podlakticama i - ništa! Pogledam oko sebe. Tamo, pet metara dalje, u “divljini” stoji zbunjeno legionar.
- Ja sam prošao kroz tebe! Dive, Jupiterere! Ti si avet!
- Ne, ti si. Ja živim u 21. veku – odgovorim a zatim se okrenem i laganim korakom krenem put ruševina, put civilizacije.

Na obali me čeka ribarska barkica *Haron* s Fatiminim okom na pramcu. Bradat, masne sede kose, ribar sedi na palubi i gleda me buljavim očima boje lešnika. Mada, čini mi se da me više strelja levim, koje nekako beži u stranu, kao da ne želi da otkrije da zuri u mom pravcu. Oblizuje žvalava usta.

-Ima li vas još?

- Ne, samo ja.

- Izginuli? Pobili vas beduini?

- Ne, to sam samo ja.

- Imaš pare.

-Evo- kažem i zavlačim šaku u pantalone. Iz gaća izvlačim plastičnu kesicu u kojoj su spakovani dolari, stisnuti kao sardine.

- Dobro- kaže ribar nakon što je izbrojao- sve je na mestu. Ja sam Ludi Niko. Ajd' na moju lepu lađu!

Neko vreme se ništa ne dešava. Sedimo i ćutke zurimo prema severu. Prema spasu. Prema Italiji. Prema Rimu. Prema nekad moćnom carstvu.

Motor *Harona* kašlje teško, tuberanski ali, nekim čudom, i dalje grabi preko talasa.

-Imaš sreće što te Ludi Niko primio- kaže i potapše me po ramenu- Jer Ludi Niko je jedini koji radi i individualne vožnje. Znaš, veća mi je korist da prebacim pedeset, sto vas ali, bolje i ovo nego ništa. Stari Niko i stoga ludi Niko je zato i živ. Ne preoptereti brod. Ne podave se nasred mora. Niko nije izbirljiv. I nije pohlepan- i tu se kobasičastim kažirp stom kucne po slepoočnici- Možda je stari Niko lud ali nije glup! A, ne! Pecaio je Niko u ovim vodama i upecao leševa, ne zna im se broja. Mršava, crna tela. Kao tvoje. Iskolačene oči. Morski ljigavci im izlaze na uši, nos. Krabe im se legu u utrobama. Čudan ulov. Kao da Stiks teče ispod ovih talasa – kaže Niko i učini mi se, u trenutku, da se njegovo lutajuće oko umirilo i da je u zenici zgasnuo ludački žar.

- Kad te ostavim, gore, na obali, samo idi na sever. Ne zadržavaj se. Idi na sever.

-Prema Rimu?

- Kakav Rim? Atina! Ludi Niko brodi za Grčku! Čuješ li? Za Grčku!- itu počne da se smeje tim čudnim, šištavim smehom. A šta sam mogao da uradim? Preskočim ogradu i krenem da plivam u pravcu zapada?

Putovanje kroz Balkan mi prolazi u nekakvom magnovenju. Viđam čudnovate vatre koje igraju na krovovima razrušenih antičkih hramova. Udišem halucinogena isparenja Hada na studenom podu proročišta u Delfima. Trčim, bez predaha, od Maratonskog polja do Atine. Verem se uz božanski Olimp i, tek, iznenada, eto me u Peli, u gromadnim ruševinama prestonice makedonskih kraljeva. Znam samo da sam prošao, zahvaljujući svojoj hitrini i sitnom rastu, kroz pukotine mnogih zidova. Kroz rampe. Udvostručene straže balkanskih armija. Kordone policije, monolitne zidine sačinjene od pleksiglasa, plavih uniformi i mišica. Eskvirao šmrkove. Gladovao s osmehom na licu. Nevidljiv. Varvarin, kažu.

I onda, po prvi put, negde kod Bitole, čujem jezik moje zemlje. Čovek krvave glave, na zemlji, pod cokulom policajca, priziva majku. Policajac ga



sistematično udara pendrekom, lomi rebro po rebro. Ne znam kako sam se zatekao tu, kako sam prešao grčku granicu, kako nas je napala policija. Nisam siguran ni da li je taj grad Bitola ili je u pitanju neka varošica na jugu Srbije. Na Balkanu nema razmaka između zidova. Samo se jedan lepi na drugi. Granica na granicu. Mržnja na mržnju. Moj zemljak preklinje policajca da prestane, da ga pusti. Zašto ga tuče? Dvaput je veći od njega. Zna da je policajac snažan. Suzavac guši obojicu. Umiru od vrućine obojica. Žedni su i umorni. Zar ne bi bilo bolje da svaki od na svoju stranu? Da se odmori, vidi svoju ženu, decu? I ja vičem, urlam, psujem, trudim se da skrenem pažnju policajca na sebe ali se ništa ne događa. Moj saplemenik dobije još par udaraca cokulom u butinu a zatim, zasićen, napadač odjuri dalje. I, baš u trenutku kad krenem da pomognem nesrećniku, preko njega, potisnute od policajca, jurnu stotine izbeglica. Sklapam oči i čekam da prođe. Nadam se da na razbojištu neću videti unakaženo telo. Bolje bi bilo da me na mestu ubiju. Da me izgaze stotine preplašenih nogu.

Ne znam šta sam video kad sam konačno otvorio oči. Kad je zavladao jezivi mir. Kad se slegla prašina a suzavac raspršio u gluone. Znam da sam na ulici malog grada na jugu Mađarske. Stojim ispred prodavnice bele opreme i zurim u televizor na kojem se vrti reklama za lokalnu policijsku službu. Iz engleskog titla shvatam da nije reč o nekom mađarskom akcionom filmu B-produkcije. Reč je o reklami zida. Kakvog zida? Strašnog zida. Ištvan Nemet, šef lokalne policijske stanice, obećava stranim migrantima da će ih pronaći i uhvatiti i da bi im bilo bolje da zaobilaze njegov *county*. Nemet je snažan muškarac svetlosmeđe kose i duboko usađenih plavih očiju. Prekrštenih ruku, u komandoskoj uniformi on govori, okružen jednako nabildovanim i namrštenim policajcima šta sve može da očekuje migrante. Helikopteri koji osmatraju njegovu oblast. Sledi snimak helikoptera koji leti iznad plavkastozelenog jezera. Dobro naoružane motorne jedinice. U sledi snimak nekoliko džipova koji krstare prašnjavim drumom. Svaki džip je maslinastozelen, s mitraljezom koji kontroliše strelac s bandanom na glavi. I, na kraju, konjica- Nemet i njegovi momci kao Vajat Erp i članovi njegovog klana, jašu

crvenkaste pastuve pored obale letargične reke. THIS IS OUR TOWN – DON'T COME HERE! stoji na kraju spota velikim crvenim slovima.

- Stju, daj piće ovom momku ovde – viče Mark, moj novi poznanik a zatim se, tobož, priseti nečeg i kaže- A, da, tebi vera zabranjuje.

Nisam imao, inače, mnogo poznanika za vreme mojih lutanja Evropom. Prvog sam, eto, stekao u malom engleskom gradu na granici sa Škotskom. Nije ih bilo u Austriji, Južnoj Nemačkoj, dok sam prelazio limes koji je delio Rimljane od strašnih germanskih plemena, Kvada i Markomana. Nisam ih našao ni u Dijepu, u Francuskoj, gde sam ponovo posmatrao istu, balkansku scenu – imigrante koji padaju pod palicama i šmrkovima policije. Nisam našao u Londonu, Birminghamu ali ovde, na severu Engleske, neko me konačno primetio. Mark, stari alkos, prljave plave kose, žabastog lika i udrvenjenih usana. Seo je za moj sto pre nego što sam stigao na poručim bilo šta. Bez najave, samo se strmeknuo na stolicu s nekim lokalnim ejlom u krigli. U tom procesu je prosuo pola krigle.

- Dečko - rekao je- nemam predrasude ali bi da te pitam. Što vi dolazite ovde sami, a? Mislim, ja das sam na vašem mestu, ja bih pobegao sa svojom ženom i decom a vi dolazite sami. Armija usamljenih muškaraca. Ima vas dva miliona. Možda tri. Moj deda, da su nacisti okupirali Englesku bi pobegao u neutralnu Irsku. Sa svojom porodicom. A ti? Šta ti radiš? Gde su ti majka, otac? A?
- Nemam ih. Nikog nemam.
- Aha- rekao je Mark nešto ozbiljnijim glasom a zatim dreknuo - Stju, jesam li ti rekao da daš momku piće? Daj mu nešto bezalkoholno.

I onda je usledila duga, tužna priča o bendu koji je imao. Prašili su *postpunk*. Jednom su gostovali u Detroitu. Ostavili su ga. Nastavio je solo pa ga je smorilo. Sad je u *hiatusu*. U prevodu – planduje.

- Žao mi je, Mark, rekao sam- ali ja ne mogu duže da sezadržim.
- A gde bi ti? Preko Hadrijanovog zida?
- Da.
- Pozdravi Škotsku u moje ime.

Prelazim najseverniji limes rimskog Carstva. Goropadno sivo nebo preti da mi padne na glavu. Tamnozeleno travo je gotovo sasvim osvojila zidić, ne viši od dva metra. Više liči na kamene ograde koje razdvajaju seoska imanja na ovim ostrvima. Potpuno bezopasan. Ono što je bilo strašno više ne postoji. Tvrđave, karaule. Kastrumi. Legije. Zid je označavao granicu. Ništa više. Danas je nema. Stabnem na zid. Pogledam ispred pa iza sebe. Razlike nema. Granica koja nikome ne znači ništa. Nastavljam brzim korakom. Osvajam Škotsku. Hvata me suton. S leve strane iskrasne rep šume a zatim polako, šuma počne da se širi dok me potpuno ne okruži. Kilometrima unaokolo. Iz grmlja, ispod paprati, izlaze aveti plamenih kosa i golih tela prekrivenih tamnoplavom bojom. Izgovaraju duge, grlene reči pune suglasnika. Ali, one me ne plaše, te aveti. I to su ljudi. Ne strepim ni od visokih, kamenite planina na severu. Pustih maglenih tundri Highlandsa. Ni od litica visoke dve, tri stotine metara. Ne plaši me ni celo Severno more, sivo i oštro kao Neptunova brada. Plaši me što iza Severnog mora nema više ničega. Samo visoki, neprobojni zid leda.

## TREMOR

Rekao sam mu da razumem njegov gnev, mlad je čovek, nema ni trideset, ali, nije vreme. Misli, rekao sam mu, misli, osveta je ludilo, strast, ona se razumom ne može opravdati. To je, u krajnjoj liniji, žeđ za krvlju koja ima alibi. Jesi li ti prikriveni ubica? Ne. Zašto to radiš? Svetiš ljude zbog njihovih odluka. To nisu tvoje odluke. Razmisli, razmisli! Rekoh mu lepo da je on van te priče. On nije uprljan. On je nevin. On ne zna. Neka ide. Samo neka ide. Stalo mi je do njega. Nemoj, dečko, rekoh, da se boriš za one koji to ne zaslužuju. Za one čije stavove ne deliš. Znam, tvoj otac. Ali, on je svesno rizikovao. Hteo je da udari na Imperiju, hej, Imperiju! Nije krenuo oružjem kao ti. Rečju, perom. Podrivao je, čekao da se sve sruši pa da pobije svoje protivnike čim dođe na vlast. Nemoj misliti da bi bilo drugačije. Tako je ovde već stotinama godina. Ti nisi revolucionar. Gnušaš se politike. Spasi svoj život. Previše vas je poginulo. Ubistvo ga neće vratiti iz krvavog policijskog podruma. Ni njegovu ženu, tvoju majku, koja je plakala na sahrani. Ni tvog strica koji je trapavo pokušao da ga osveti i završio tako što je pucao sebi u nogu ispred prefektуре pa su ga policajci dokrajčili.

A on me gleda, ne veruje. Razmisli, rekoh, razmisli! Svi oni su poginuli. Zašto misliš da ćeš ti drugačije proći? Sine, ti si još nevin. Imaš ženu i dete. Samo budi razuman, saberi jedan i jedan i videćeš. Milosrđe. Razumevanje. Iskreno kajanje. Da li misliš da policajci ne osećaju stid zbog onog što su uradili? Zar misliš da je njima svejedno što moraju da udare ili povuku oroz? To je politička borba. Čovek na čoveka. Ljudi ginu. To je normalno. Ali ne moraju da stradaju ljudi kao ti. Samo spusti pištolj, ne pucaj u tog prokletnika. Spasi ženu, dete, sebe. Tvoj neprijatelj će umreti. Možda teškom, dugom smrću. Možda će patiti više od svih tvojih zajedno. Jeste, ne možeš reći da li će biti tako ali, sine, za tvoje dobro, spusti pištolj. Idi kući. Poljubi svoje.

I tu je bleđi momak polako spustio pištolj na ulicu a zatim se okrenuo i krenuo mesečarskim korakom niz ulicu. Sručio sam mu dva metka. Jedan u leđa, drugi u potiljak. Kao i njegovoj majci, njegovom ocu i njegovom stricu. Ovaj put mi ruka nije zadrhtala.

## PROFESIONALNA DEFORMACIJA

Sve mora da bude po propisu. Ne može svaka gologuzija da dolazi na posao. Poši od mene: ja se držim pravila firme. Da kažu da u petak umesto *kežuel* oblačenja imamo da nosimo nokšir na glavi ja bi ukrao mom sinu Neši nošu i metnuo je na glavu. Pa da. I da se zna ko kad i gde ostavlja kaput, gde torbu, šta ne treba da bude na stolu a ne treba ništa. Imaš kompjuter, imaš hemijsku i beležnicu i to ti je to. Šta da mi mrljaviš tamo neke bureke ko da si u opštinskoj upravi? Ovo je privatna firma, bre! Ja da vas puštam da jedete čips i mrvite okolo. Da glasno pričate po hodnicima ko da ste juče iz neke vukojebine pobjegli pa se derete s brda na brdo:

- Oj, Peroooo! Oj, Maroooo!

I, kad smo kod toga, nema da se uđe s blatnjavim cipelama. To da otreseš i, s oproštenjem, istreseš ako šta ima ispred firme a ne da mi se potpisuješ pacima ko neki guda. Kad se u klozet ide, da te tefterišem. Ne možeš pola dana da provedeš na klozetskoj dasci čitajući *Informer*. Tražio sam zbog takvih da se kamere svuda, pa i u toalet ugrade al nisu dali. Rekla mi *ejčar* menadžerka da bi to ličilo na Orvelovu osamdesčetvrtu. Nisam čitao al znam da tu svako svakog kontroliše u toj Orvelovoj knjizi. I, šta je u tome loše? Naravno da ću da te kontrolišem. Ovde su svi zidovi prozirni. Kako da te NE kontrolišem? Neću da stvorimo pogrešan utisak, kao ono kad je neki Rasmusen, Danac, inače gospodin čovek, došao da pravi ugovor s nama, prolazi kroz hodnik a levo, kancelarija 27, drugi red, Mikulićka kopa nos. Odmah sam to prijavio i dobila je opomenu. Ona će pred Dancem da rije onu svoju surlu!

Treba regulisati ovaj narod. Zato se i moj tim zvanično zove regulatori. Mi smo ti kao super heroji. Svako od nas ima neku specijalnu moć: Gile je stručnjak u tome da nanjuši da li je neko pušio u kancelariji, Mileva ima fantastičan vid i na osnovu sićušnih flekica od hrane na odeći i licu može da provali šta si i gde u firmi jeo iako je to zabranjeno (imaš pauzu pa krkaj) a Gile, moja desna ruka, može jednim ovlašnim pogledom da provali jesi li nešto popio, dunuo, šmrknuo ili zgutao na pauzi. Ne

možeš pobeći od Gileta – taj je skalpirao pola firme. Pljuštale su opomene, ali je bilo i otpuštanja, bogami. Zato nas po firmi zovu NS - to je skraćeno od naci skotovi. Ja se ne vređam. To govori da smo efikasni ko Švabe i da nas se plaše a ja ionako nisam došao u firmu da bih našao drugare.

A ima i nekih koji vataju krivinu pa se iskradu iz firme. Niko ne zna kako to izvedu Prođu obezbeđenje, ne čuje se pištanje, ko duhovi, samo ih nema. Njih pogotovo držim na oku. Najgori je po tom pitanju Mića, zovem ga Avetinja, iz pravne službe, on se em ne oblači po porotokolu, dolazi u patikama umesto u cipelama, redovno zaboravlja kravatu a nekad se vadi da nosi kravatu nego mu je ispod džempera em izlazi da jede kad njemu odgovara, u burekdžinicu *Trajanović i sin* prekoputa firme pa moram trk za njim, preko šina. Par puta me tako zamalo udario tramvaj. Pridem mu s leđa, sakrijem se iza drveta, čekam da plati, sedne, zagriže pevi zalogaj a onda uđem i uvatim ga kad mu je najslađe, tapnem ga po ramenu pa kažem:

- El se tako radi, Simonoviću?

A on proguta zalogaj, tužno baci onaj burek u kantu za đubre pa za mnom, ko pokunjeni školarac, nazad u firmu. Imao je on opomena, ne zna im se broja al bi to sredio jer zna neke ljude, nije sad bitno koje, neću da ulazim u to, to je moja firma i ja sam lojalan i ne želim da se to dovede u pitanje. Ja sam posvećen firmi više, ne, nisam mislio više, mislio sam skoro kao moje gazde. Kad svi odu ja ostanem i proveravam ima li šta na stolu, ispod stola, ko je šta dužio, koliko je toalet papira i papira za ruke u veceu, fleke od cipela na podu, svaki tepih, svaku ciglu ja prevrnem. Nećeš verovati kolika smo mi Srbi bagra i šta sve radimo. Našao sam u zemlji, u saksiji drveta života, to je u Mikovićevoj kancelariji broj 29, arheološke naslage opušaka. Palac zemlje gore a dole, ispod tankog maskirnog sloja, sve opušci. E, Gile, otkazao ti njih potpuno. Vuče Gile neku prehladu poslednjih mesec dana, sve je u firmi zarazio, osim mene naravno, i slini ko beba. Ja sam mu ostavljao neke beleške u kojim sam naredio Giletu da obrati pažnju na Mikovića ali on ništa. Zamajava se jurcanjem za onima koji kasne na posao. Tako mu je to. Kad mačke nema...

I tu ti ja jedno veče u praznoj firmi, u kancelariji desno, broj 14, u trećem redu, odmah uz prozor, vidim Grinčićku. Sama žena, sedi za stolom, pilji u ugašeni

monitor. Mislim se da li da pozovem policiju ili jok. Vidi, ta Grinčićka, ona ti je udarena mokrom čarapom i to onom koja je usisala u sebe pola Atlantika. Bila je ludaja i u prethodnoj firmi ali su je pripustili kod nas jer zna Zonića iz ejčar službe. Raspitao sam se ja o njoj: jednom je pokušala da se ubije kad su je otpustili iz prethodne firme jer je zabrljala neki proračun. Kažu da je posle bila par meseci u *Lazi*. Ni kod nas nije bila mnogo bolja. Zabrljala je par puta ali su joj to oprostili, valjda zbog onog ludila. Nisam ni ja tvrdog srca ali ona ti je dolazila sva blatnjava, kao, zbog toga što živi na nekoj livadi u Resniku, i smejala se nekako skičavo i znala je da grebe lice prljavim noktima i da nosi haljinu kad treba da nosi suknju i pila je čaj za kompjuterom i ostavljala kesice čaja po stolu i uvatio sam je dvaput da priča sa sobom u holu a jednom je ukrala rolnu toilet papira iz vecea. Siguran sam da je to bila ona. Da mene pitaš, nisu ni trebali da je zaposle. Ona ne može da izdrži pritisak. Trebali su da je zadrže u *Lazi*. Ali, dobro, to su šefovi, oni znaju bolje, neću da se mešam i tako je ona ostala a ja sam beležio i beležio. Ukebao je Gile na terasi kako puši i grize nokte. Mileva mi rekla da je Grinčićka napunila ladicu do vrha čokoladicama *Najlepše želje*, sigurna je da je tako. Obio sam fioku istog dana. Mileva u pravu. Kao i uvek. Sastavio sam izveštaj, odneo nadležnima i Grinčićka je popila otkaz. Ma ne, ne osećam se krivim. Ona je konfliktna osoba, trebalo je da dobije otkaz i dobila je. Tog dana je (ja nisam bio tu, ponovo sam jurio Avetinju do burekdžinice ) dobila popizd, razbila sve čega se dohvatila i pretila da će da spali firmu. A onda je otišla i niko je nije video. Do sad.

Evo je, mrškasta, crnomanjasta ženica, gleda me tim ludim, crnim očurdama. Kosa joj se, čini mi se, talasa iako prozor nije otvoren a klima uređaji su davno ugašeni. I tu, iako iznenađen i pomalo preplašen, primetim kako je Grinčićka neobično lepa. Bilo je od onog incidenta godinu dana i ona se za to vreme nekako prolepšala, dobila to iskusno a ženstveno lice žene u trideset i nekoj. Lice joj postalo nekako glatko, oblo, da ga pomiluješ, vrat tanak, dug, pravi za ljubljenje. Ispravila se u svojoj bivšoj stolici i deluje nekako više, snažnije a grudi ispod njene bluze štrče ko da je ispod zavukla omanje dinje. Dal je moguće da je to ona

neugledna štrkljasta neurotičarka? Možda to nije ona nego neka pripravnica koju još nisam upoznao.

- Drekaloviću- kaže mi ona a kosa joj još malo zaigra – da li ti je drago što me vidiš?
- Gospođice Grinčić, zamoliću vas da napustite objekat.  
Tu se ona nasmeje ko luda Nasta.
- Da napustim objekat? Ne mogu da “napustim objekat”. Ja ne napuštam ništa.
- Napustite.Sad- kažem nešto strožijim glasom.
- Drekaloviću – kaže nekim ravnim tonom – je li ti žao što su me otpustili zbog tebe? Makar malo.
- Ni najmanje. Vi ste ionako bili zreli za napuštanje. Kad smo već kod toga, podsetio bih vas dam orate da napustite objekat.
- Ne mogu da napustim bilo šta jer sam sve već napustila.
- Ja ne bih želeo da vas podsećam...  
Ona, ne obraćajući pažnju na to što imam da kažem, otvori fioku, izvuče odatle cigarete, upaljač i pljosku. Zapali, cugne onako muški i gleda me. Ne znam da li želi da me odvuče u krevet ili da mi odseče glavu. Eto, tako me gleda.
- Ja sam napustila ovaj svet. Aha. Šta se čudiš?  
S cigaretom u zubima ona zavrne rukave i pokaže mi dve duge, tamnocrvene brazde na unutrašnjoj strani podlaktica.
- Isekla sam vene tri meseca nakon otkaza.
- Mislim da je ovo neslana šala –rekoh.
- Hoćeš li da proveriš? Pogledaj smrtovnice.  
Pljunula je cigaretu i ustala sa stolice. A onda je njena kosa poludela, počela da leti na sve strane, hiljade crnih dlaka od kojih svaka vodi svoju politiku , oči su joj pobebele a ona je, u trenutku, porasla do plafona i povikala:
- Došla sam po tebe, nacisto!  
I, šta sam ja tu mogao da uradim nego da zbrišem kroz zid?



## TIKVE U PRERIJI

Pišem ti na tvom jeziku iako ti i ja nismo stranci. Štaviše, ti si živeo proveo četvrt veka u mojoj sadašnjoj zemlji. A ja sam proveo četvrt veka u tvojoj sadašnjoj zemlji. Pola mog dosadašnjeg života ovde – pola tamo. Pola veka. Toliko smo matori, ti i ja. Gde li ćemo, ako budemo imali sreće da toliko potrajemo, živeti u sledećih dvadeset i pet godina? Ja ovde više neću. Verovatno ću se pridružiti sinu u Australiji. Stari trebaju da slede mlade. Pre je bilo obrnuto i vidi dokle nas je to dovelo. Ti u mom domu a ja u tvojoj kući. Pa gde je tu smisao?

Pre tri dana sam bio na granici. Strpljivo čekao u koloni kola kao i onda, kad smo, potrpani u stari, izgrebani crveni *jugo*, sedeli otac, majka, brat i ja. U gepeku samo najnužnije stvari. Mrki pogledi vojnika. Iz njihovih usta teku pesme od krvi. Pevaju o tome kako je lepo ubiti onog, "drugog". A sad je tu mladi carinik, potpuno nezainteresovan za ono što piše na mom pasošu, za moje podatke, za moje lice. Kratko se osmehne dok mi pruža dokumenta i kaže:

- Dobar dan. Dobrodošli u našu zemlju. Srećan put.

Pomislím reći će još nešto, uvrediti me. Ništa. Samo čeka da krenem. Volan u ruke, vozi, kažem sebi. Ne pravi budalu od sebe. Ne zadržavaj ljude. Vidiš li, bre, koliki svet čeka? I krenem. A oko mene sve isto. Ista ravnicu, iste kuće, iste tikve na koje smo se kao deca peli jer nam je moj deda rekao da je dovoljno da se na tikvu popneš pa da sagledaš celu ravnicu. Ali, ne možeš uvek verovati svom dedi. U mojoj detinjoj uobrazilji samo mislio da će moj pogled putovati daleko, sve do Karpata ili Tatri. Ništa od toga. Samo ravnicu. Bezgranična. Zagledam ljude kroz prozor automobila – iste tikve kao i kod mene kući. Okrugle, velike. I kod nas i kod vas su se bar neki od vlasnika ovih tikava peli na lubenice pokušavajući da izmere preriju. Tako sam zvao našu ledinu dok sam se još igrao kauboja i Indijanaca. A kako si je ti zvao? Ja sam znao da pevušim: *Prerija, prerija, ravna kao tepsija!*

Ne znam da li si se nekad vraćao. Ovde vreme kao da je stalo kad je počeo rat. Front je bio daleko a oni koji su bili u vojsci su se vratili nazad, nekim čudom, svi u jednom komadu. U domovima su drugi ljudi, kao ja, ali su ih malo menjali. Fasade, baštice, sve isto. Negde je čak i crep ostao isti al ito je loše jer govori o nemaru tih ljudi. Crkva je i dalje tu. Posećuju je mršavi, niski pop i nekoliko vernika, sve sede glave. Malo ih je. I nas je sve manje. Ne mislim na to ko je šta, već na ljude iz sela. Ostali su samo stari. Mladi su se razleteli po "Amerikama". Ostaće ovo selo kao neki muzej. Ako navратиš, a budi slobodan da to učiniš kad god ti je volja, želim da znaš da sam sve vaše lične stvari spakovao u jedan veliki sanduk koji se nalazi na tavanu. Čekaju te. Neću nabrajati šta se sve tu nalazi pošto znaš i sam. Ono što ću te ovom prilikom zamoliti je da odeš do klupe u dvorištu. Ispod nje sam davno, pre četrdeset godina u limenoj kutiji zakopao pismo koje sam posvetio samom sebi. Uradio sam tako jer sam pročitao u nekom časopisu kako Amerikanci planski zakopavaju vremenske kapsule za buduće naraštaje. Ako za, recimo, hiljadu godina, ljudi budu želeli da otkriju kako su živeli njihovi preci naći će sve što im treba u toj sondi od nerđajućeg čelika. Molim te, stoga, da iskopaš tu kapsulu i da mi pismo pošalješ na adresu koju prilažem. Ili ćeš mi ga dati uživo. Naravno, ako to želiš. Nije moranje. Samo želim da pročitam pismo koje sam pisao sadašnjem sebi. Znam da sam napisao nešto o tome kakav bih čovek voleo biti i koji su mi snovi ali sam zaboravio šta tu tačno stoji.

Rekao sam ti da sam krenuo prema mom/tvom mestu. Parkirao sam se nedaleko od pjacete prekoputa škole, izašao iz kola i osvrnuo se oko sebe. Vazduh je bio isti, selo je bilo isto, ja sam bio skoro pa isti. Škola se, doduše, sada zove drugačije, monarhistički. Nema više ni biste partizanskog heroja u dvorištu. Ne znam šta ćeš ti na to reći ali taj heroj je bio i tvoj i moj a sklonili su ga jer je em "crven" em je pripadao mom narodu. Elem, pustimo politiku. Vratimo se školi. Ofarbali su je u purpur. Kad sam ja išao u nju bila je sivkasta i takva mi se više sviđala. Ali, i ja sam se tada sebi više sviđao.

Krenuo sam od škole sokacima, oprezno, kao da sam neki maroder s plenom ispod miške. A što tako, pitaš ti? Razloga nema. Neki drugi svet sad tu živi. Nit znaju oni mene nit ja njih a na čelu mi ne piše čiji sam baš kao i njima. Odlučim usput da

krenem prema reci, da bacim koju "žabicu", kad, primetim, prati me nemili lik. Ne moš pobeći od dotičnog. Eto ga na banderi, na zidu kuće, na bilbordu pored pečenjare, svuda. I tu mi se vrati sve. Zurim u tu tikvetinu trulu, taj mesnati crveni nos, te ledene oči iza naočara. Znao sam kad sam dolazio i da je pušten iz zatvora i da se on kandidovao na predsedničkim izborima al isam opet bio iznenađen. Pomislio sam, kad sam prvi i jedini put video tog čoveka uživo, a bilo je to pre četvrt veka, da je on ništa drugo do ugojena verzija Seyss Inkvarta, Hitlerovog rajhskomesara, samo što ovaj Seyss Inkvart nije grmio po Poljskoj i Nizozemskoj već tu, na mom pragu. Izvikivao je, okružen ordijom svojih krvožednih pristalica, imena naših seljana koji su se borili na drugoj strani. Na tom spisku nije bilo moje porodično prezime ali, gle čuda, ispostavilo se da opet moramo otići. Zašto? Zato što rajhskomesar iz našeg sokaka želi etnički čisto selo. S novim imenom. Što je i dobio. Potom je došlo je do "poštene" razmene – vi ste dobili ključeve naše a mi ključeve vaše kuće. Na papiru nije bilo nasilnog proterivanja, nije bilo egzodusa, ničega. Čist račun - duga ljubav. I tako po celoj zemlji. Bilo je dovoljno da ovaj lajavac napadne naše selo pa da krene opšta bežanija.

Kako možemo đorati kuće? Objasni mi. Čak i da tvoja i moja kuća vrede isto u paru, kako ih možemo menjati? Nekome sa strane je isto živeti ovde i tu gde si ti jer, sve je to ista prerija. Njemu jeste- meni nije. Ne možemo zameniti kuće baš kao što ne možemo trampiti svoje kože, svoja tela, živote, svoje ljubavi i mržnje, sećanja, strasti. Ne postoji ta pravda na svetu koja to može iznivelisati. Otrgnu te i nakaleme na drugo drvo a ti korene ne možeš pustiti. Ne domovina već dom, to je ono što te određuje. Baš ovo naselje, na obali plahovite reke, ovo ravno, glibovito mesto u kojem su živeli toliki pre nas. Jesi li nekad obišao arheološko nalazište nedaleko odavde? Znaš li da su ovde ljudi živeli neprekidno nekih deset hiljada godina. Mesto na kojem se vrše iskopavanja zovu "torta civilizacija". Sećam se kad nam je učiteljica objašnjavala, dok je stajala s nama pored brdaščeta koje je bilo prepolovljeno i na kojem su se, baš kao na krišci torte, videli razni vremenski "filovi":

- Ovaj čokoladni sloj, to su prvi ljudi iz neolita, ovaj žučkasti sloj je bronzano doba, ova oker sloj su Kelti, pa Rimljani - to je crvenkasto...

Šta će biti s našim slojem? Da li će neko ko bude iskopavao ruševine našeg sela moći da napravi razliku između naših naroda ili će sve biti samo neka, recimo, narandžasta nijansa? I da li će moći da zaključi šta se to dogodilo kad je zajapureni poslušnik pozvao na proterivanje? Da li sam otišao predaleko? Možda sam povredio tvoja politička ubedenja? Ako jesam, slobodno me opsuj i zgužvaj pismo. Nemoj mi odgovarati. Ili mi odgovori, ako možeš i reci mi šta stoji u vremenskoj sondi.

Nemoj se brinuti. Nisam dolazio kod tebe. Video sam pjacetu, reku, arheološko nalazište. Sve osim kuće. Nisam mogao. Krenuo sam s čvrstom namerom, nedostajalo je još dvadesetak koraka, i već sam zamišljao kako se javljam nekome ko je u vrtu ispred kuće, tvom ocu ili tvojoj kćeri, ne znam, zamislio sam da imaš ćerku koja ima dvadeset godina i sređuje vrt, Boga pitaj zašto sam to pomislio, ali onda mi je nešto reklo:

- Ispašćeš jeziv. Kao neki manijak iz horror filma koji proganja ljude. Zaboravi. Vрати se nazad. Najavi se ljudima. Ovo je sad njihov dom. Ne možeš banuti tek tako. Nisi ni poklone poneo. Ccccc! Ti kao da ne znaš za red.

I, tako sam i uradio. Nalevo krug pa pravac prema pjaceti. Idem, rekao bi čovek normalno, a u stvari vučem noge k'o da sam osuđen na streljanje. Srećom, sto metara dalje je kafana. Ovo samo piće može smiriti. Sedam, naručujem. Stari konobar me pogleda pomalo sumnjičavo, poznat sam mu odnekud, šta li, al ne kaže ništa. Samo donese pivo i račun. Gutljaj, dva, tri, ode cela flaša piva za tri minuta a meni ruke i dalje drhte. Naručim sledeće i tu već bude malo lakše ali mi i dalje stoji knedla u grlu. Tu sam odlučio da ne gledam svoju muku već da malo prislušnem šta drugi divane. Pažnju mi je privukao razgovor dvojice mladih meštana (oboju su u srednjim dvadesetim) iz kojeg sam saznao da je njihova glavna briga u da će neko, jednog dana, tražiti njihove kuće natrag. Ne govore o tome zašto su njihove kuće ovde a ne tamo i čija je to krivica. Njihov je najveći trag da se "oni" ne vrate. To smo "mi", aveti. Baš kao što ste i "vi" aveti za ljude u mom sadašnjem selu. Iz njihove perspektive, ovo je njihovo selo i tako će i ostati. Rođeni su ovde, ne sećaju se rata a nas, avetinje nijedne, retko ko spomene.

No, dosta o tome. Ono što želim da ti kažem je da bih voleo da se sretnemo. Ne mora to biti kod kuće. Negde u selu ili izvan njega. Na "neutralnoj teritoriji". Da dobijem, ako mogu, ono svoje pismo iz 1977. godine. Ono će mi sad, kad sam bez doma u kojem sam odrastao, možda pomoći da nađe mirim u ovom, novom. Da me onaj dečak kojeg sam skoro pa zaboravio uhvati za ruku i povede svojim srcem i instinktom jer mi opamet i iskustvo sredovečnog čoveka nisu preterano pomogli u dosadašnjem. I želim da čujem tvoju priču, iskrenu, neposrednu, kao što je, nadam se, ova moja. Bilo bi nam lakše, ako ništa drugo, i tebi i meni, kad bi živeli u našim domovima, znajući kakvi su ljudi pre u njima obitavali, šta su im dali i kad bi to, na svoj način, nekako, poštovali.

## ROKABILI, SRBIJANCI I PERUANCI

### DAN PRVI

Moj odmor zvanično počinje u trenutku kad se zateknem između Makedonije i Grčke. S moje desne strane je granični kamen Makedonije a u stvari granični kamen SFRJ, izbledeo, nagoreo pri krajevima. Još se vide konture srpova žita, zvezde i šest zgaslih baklji. S moje leve strane se nalazi zelen krntija koja ima oznaku *elegance a* deluje kao mutant *ford taunusa i trabanta*. Vozač ovog vozila s nemačkim tablicama (Dortmund, ako se ne varam) je istetovirani mrga koji nonšalantno tresе cigaretu kroz prozor na usijani beton. Na gepeku kola nalepnice: SAY NO TO RACISM, SICK SHIT, ST.PAULI, grb FK Partizan i srpski grb - štiti sa četiri ocila. Ova kola i ovaj čovek su dovoljni za priču ali oni neće biti u mojoj priči. Preskačem ih i vučem svoju olupanu šklopociju, *Yugo 45* prema graničnom prelazu Evzoni i u ušima mi ječi glas Mirka Alvirovića: "Nije velika gužva na graničnom prelazu i čeka nas mirni put do Soluna a zatim do našeg odredišta, S. na Sitioniji. Usput ćemo proći kroz mesta zvučnih imena: Vuruvuru, Mudanja, Nea Mudanja, Skala Kitonja." Iz ofa dopire helenski klasik: *Maria Meta Kitrina*. Imam li šta da prijavim? Ovo je kriminalno veliki red a neki od vas u carini vapiju za egzekucijom!

Klimam naredna tri sata prema plaži Klimatariji i svom klimakterijumu, prema prema poluostrvu, poluotoku, peninsuli, penisuli, ogromnom falusu koji se ladi u Egejskom moru. Maslinjaci, gola brda, borovi, opet maslinjaci. Putujem sam na odmor. Sam sam jer nemam devojku ni prijatelje. Nemam nikoga jer je *life coacherka* i *corkroacherke* guste crne kose kose vezane u rep i zelenih očiju sove rekla tako. Ta vrckava mala lepojka vrskavog glasa mi je savetovala da odbacim sve svoje stare prijatelje. Nepodnošljivo precizno sam počeo s eliminacijom ljudi iz mog starog života tako što sam prvo kaširao drugara koji mi je preporučio *life coacherku* i sad jezdim prema dvokrevetnoj sobi u S. Niko više ne izdaje jednokrevetne sobe. Nema prostora za tihe, usamljene, sredovečne bele muškarce kao što sam ja koji se savršeno uklapaju u američki profil serijskih ubica.

U S. uzimam ključeve na recepciji motela. Vlasnica, zdepasta žena plavih očiju me sumnjičavo gleda i pita kako sam ja to *aloun* a ja se vadim: *Ši vil džoin mi sun. Maj grlfrend. Biznis, ju nou...* Bacam kofer sa stvarima u orman i trčim na vašarsku ulicu. Električni automobilčići, 3 D simulacije i violentne virtuelne akcije, igrice za decu, kruške za boks-igračke za odrasle, Nemci, Rumuni, Bugari, Grci, Italijani pokoji zalutali Brit i previše, previše Srba. Ne ličim ni na jedan od pobrojanih naroda. Ni Srbi ne liče na Srbe a Grci ih ipak nekako prepoznaju. Tip grbavog nosa, posaden ispred ribljeg restorana *Poseidon* mi dobacuje: *E, Serbo, svrati brate, svrati patriotes! Ima kalamari, girica, ima sve! Zvezda ili Partizan?* Pre no što sam stigao da kažem bilo štaonn me već hvata za potiljak i gura mi ruku u svoju. Promrmljam nešto kao: *Kasnije, prvo plaža.*

Smeštam se u ležaljku na plaži i, tek što sam stigao, doleće devojka spitanjem: Du ju šit hir? Pomislim da joj kažejm da ja šitingujem u hotelu ali shvatim da misli na sedenje a ne na pražnjenje creva. Naručujem pivo *Eros*. *Sitting on the beaches, looking at the peaches* što kažu Stranglersi. Shvatam da sam najzgodniji od svih običnih tipova na plaži. Onih koji nisu skoro išli u teretanu. Nema grama sala, sve kako valja, samo nisam mnogo muskulozan. To je moja slatka osveta svim onim sada oćelavelim i ugojenim sportseronjama iz gimnazije. Gde su sad ti legendarni jepci? Štetašto nisu na plaži u S. pa da me vide. Hmmm, ona Afroditica od dvadeset i nešto, prava mediteranska lepota, izvajano telo s jačim bokovima, verovatno Grkinja, nije loše, nije loše. Ona tamo levo do mene, Slovakinja, rekao bih, bleđi pupoljak slovenskih proplanaka, s kosom od svile i očima od fosfora. Ima sigurno trideset ali se na njenom telu to ne vidi. Naše žene brzo stare. Zablistaju u dvadesetoj i posle počinju da se pretvaraju u koru od pomorandže na dve noge. Čast izuzecima. Evo, osmehnuću se prvo toj slovenskoj lepotici. Šta? Tip. Maljavi crnomanjasti mamlaz. Ravan potiljak, komadina nosa, drčni rad ramenima. Sigurno je naš. Gde je Afrodita? Nestala u morskoj peni, negde, onako kako je i izašla. Poslednji put viđena na Kipru.

Ništa na plaži. Niko ne voli usamljene matorce. U očima mi se vidi da sam propast, raspad, ispaljenko i usamljenko, izopaćenko, pičkopaćenik, zagorelko i konj Veselko. Ne, jebeš ga, ne to. Ja ću popiti, pojesti, ponovo popiti, zatvoriti se kesom punom Erosa u apartmanu i tiho plakati kao neka pičkica. Dobar plan za večeras. Niko me

neće čuti osim mojih komšija iz neke neodređene zemlje. Ne znam ko su (zvuče mi kao Finci) ni kako izgledaju ali vidim da ih ima troje i da imaju masne noge (između naših terasa je paravan koji ima pola metra "lufta" iznad poda) i znam da dime nargilu koja ispušta vonj džema od šljiva. Odvratno se cerekaju pogotovo ona debelguza koja sedi na stolici pored ivicije balkona. Dabogda se preturila! Kao da želi da me dodatno malteretira. A onda se razbijam, sumanuto, stubokom. U deset sam potpuno obeznanjen i strovaljujem se na krevet. U tri ujutru me budi pijani ludak iz Poljske ili Češke koji glasom srednjoevropskog Toma Vejtsa viče: *Anjaaaa! Anjaaa!* Istrčavam na balkon i zveram prema mračnoj ulici. Ne vidim skota. Anjaaaaa! Bacam pogled prema brdu iznad motela. Anjaaaa! Na vrhu brda su dve krošnje platana formirale zeleno čudovište s šest ruku i ogromnim čeljustima. Odvlačim se u krevet i sanjam kako zeleno drvo-čudovište proždire Poljaka zatim onog patriotes - lika pa bubuljičavog klinca koji dole, na čošku, na akustari svira obrade Erika Kleptona i, na kraju, da se smiri od tolike krvi, trpa u svoje grotlo stablo oleandera koje cvate tik ispod mog prozora.

#### DAN DRUGI

Mrzim odmor. On je loš po moje zdravlje. Previše se pije, puši, ždere, izlaže Suncu. Previše troši. Posle se, kad se vratiš, odmaraš par dana da bi se odmorio od odmora. Na putu ka plaži sve standardno: zakrčene ulice, motori, lajavni prodavci povrća i voća, Srbijanci koji su zakrčili prevoz jer im je baš tu, na raskrsnici, naspelo da, ničim izazvani, zaigraju *Užičanku* uz pratnju ćemaneta i 'armonike. Proćelavi plavudšan, pater familijas nemačke porodice kojeg ću nazvati Pater Diter, veselo pucketati tustim prstima. Njegova žena, nazvaću je Urlike, prevrće zelenim očima dok decu, emo-sina i gotik-ćerku (ili beše obrnuto) baš briga -potpuno isključeni, kuckakju p otabletima kao da im je to poslednje u životu. Iz kafića par metara odatle dopiru zvuci *Scorpionsa, Carsa, Bon Jovija...* Ovo je pakao za sve koji mrze osamdesete. A meni je buzuki u glavi, uvertira u *Hell's Ditch od Poguesa. Life is bitch and then you die, black Hell!* Danas idem na Platanicu da ponovo okušam svoju srećicu. Sam, slobodan, naći ću neku ili ću se ponovo ubiti od alkohola. *Kakvo je more bez seksa? Nemoj da me osuđuješ! Neću, kažem sebi.*



Ležaljka, u senci platana. Da, setio sam se, ono o platanima-zeleno čudovište su u stvari dva sparušena platana. Oni na brdu. Toliko. Na Platanici ima Srba u podnošljivim razmerama ali je izbor muzike katastrofalan. Mamica i ćerkica se kurvaju za jenki dolar dok američki vojnik ladi jaja usijana od kurvarluka uz rum-kolu. To je radnja jednog pesmičuljka dok drugi sugeriše da mama voli da se kreše. Sledi treći, s čičom koji popeva neki šlager iz 1928. Godine na grčkom uz rege matricu. Pa onda parade legendarnih pesama koje su mi ogadili katastrofalnim obradama: *Love Will Tear Us Apart* u kalipso verziji, *No Surprises* u kalipso verziji, *I Will Always Love You* u merengue remiksu, pa muzika iz *Doma za vešanje* umiksovana sa *I Was Dancing In The lesbian Bar* Jonathana Richmana.

Pokušavam da zapodenem razgovor s crvenokosom šankericom iz Makedonije ali se ona vrlo brzo izvlači na to da joj srpski nije baš najbolji a da engleski uopšte ne zna. Okej, shvatio sam poruku. Vraćam se do ležaljke i tu me čeka popišani peškir. Baki, mastiff nekog istetoviranog drkadžije iz Borče je istresao svoju žilu na moju ležaljku. Za to vreme njegov gazda i par ortaka s volovskim vratovima riču: *Keš, kolica i Platanica!* Pored njih su tri krampače iskvarcovanih tela. Svaka od njih ima izraz lica kao da joj je neko poturio govno pod nos. Pokušavam da zamislim kako sam "na gomili" s te tri krampače u mojoj sobi. Ne uzbuđuje me ta pomisao. Ni najmanje. Neki Bosanac hvata svoju ženu za dupe i viče: *Dođ' vamo, oću ti svašta!* Hihi, baš su slatki. Pored mene prolazi tip s poslužavnikom krcatim krofnama i viče: *Lokumades, lokumades!* Debeli Beograđanin, izvaljen pored svoje žene-morža mrmlja: *Jebote, Grk, i ja volim svoje prezime pa ga ne izvikujem okolo!* Ne mogu da ih podnesem. Nikoga od njih. Sjuriću se u talase i plivati do Atosa, zamonašiti pod imenom Ananije i biti potrčko nekom senilnom igumanu koji je, za vreme nemačke okupacije, držao Hitlerov portret u keliji. Bacam se u more i plutam tako, kao ravnodušna, bleđa bova dok preplanuli momci ne počnu da sklapaju ležaljke a onda, sprčene kože, pokušavam da se ogrejem s tušom, peškirom. Ništa ne pomaže. Sline u potocima cure iz moje njokalice. Marš u kola, u S, u apoteku, fiziološki rastvor, C-vitamin, u krpe. Onaniši pa spavaj, oče Ananije.

DAN TREĆI

U sedam ujutru me bude crkvena zvona. Sledi tri sata popovskog pojanja. A bre, oče, igumene, kade ti je srceto? Još sam razbijen od juče. Nema danas mora za mene. Šetam pored obale. Gomila suncobrana još nije otvorena. Deluju kao enromni, obrezani kurčevi koji streme prema surom nebu. Da, sinoć je padala kiša. Oseća se vlaga u vazduhu, vetar je skoro pa leden. Ja idem korak po korak, razbucan zapaljenjem mišića i prehladom podjednako. Delim nategnute osmehe devojkama ali mi se vraćaju samo izblazirana kolutanja očima. Ništamizernije nego pokušavati da se nabacuješ ženama iz Srbije u Grčkoj ali, mora se. Ovo su dani visokih talasa i niskih pretenzija, kažem sebi u trenutku nadahnuća, zagledan u šitinu galebovsku na vrhu moje leve cipele. Poješću nešto, proći promenadom, sačekati da pop otpeva svoje, spavati ponovo. Onda ponovo šetnja. Onda večer, a uveče, slatkiš za naše uši: peruanski domoroci izvode na plejbek hitove Anda na kraju korzoa. Onda ću opet da odem, kao i prethodne dve večeri, do supermarket, nakupujem se piva i odem do obale i nalivam se dok neki tužni tezgaroš, čiča u belom šorcu i ružičastoj košulji svira *Hor Jevreja* na klarinetu. I zapevaću:

*Harfe zlatne ne čuju se zvuci,  
žica tvojih ne čuje se glas,  
sećanje samo na srećna vremena  
teši naš prevelik bol.*

## DAN ČETVRTI

Gazdarica mi je danas zabila bodež u srce. Bilo je dovoljno da usput dobaci: *Jor grlfrend, ši dont kam, no? No*, kažem mucajući, *vir no longr tuggedr. Vi brouk ap. Ajm sori, kaže, no vonder ju drink. Ajm sori*. I ode, ruku punih peškira. Nema devojke. Od *koučerke* sam dobio savet da raskinem mada, to nije bitno. Ionako sam znao da me varala sa najmanje dvojicom i da za nas nije bilo neke šanse al dobro. Šta da se radi? Uvek postoji nešto novo što ti može zagolicati maštu. Nešto s manjkom godina i veštine. Ti je možeš obučiti, zagrejati i svoju i njenu krv. Srednje godine su prednost za muškarce. Ja je ne vidim ali tako kažu. Istina je jedino da još mislim o tome. Sinoć, sanjao sam da smo ona grčka Afrodita, Slovakinja i ja imali vrelu trojku. Predigra je

bila dobra i taman sam se spremao da opkoračim plavojku kad sam se probudio s velikom i tvrdom erekcijom koja bi mogla da obeznani omanje goveče. Nikad u snovima ne stignem do penetracije. U životu da, hvala na pitanju, ali u snovima ne. kao da je san previše prefinjen za mene. Stvarnost je animalna, repetativna, surova. Uvek. Čak i u krevetu.

I ponovo Platanica. Ovaj put nema ekipe iz kraja. Nema mamlaza koji na levoj plečki baštini Svetog Georgija koji ubiva aždahu. Samo par porodica koje su okupljene oko menija s ozbiljnim, smrknutim licima, kao Hitlerovi generali koji posmatraju mapu njihove opkoljene armije kod Staljingrada. Polusmrznut, još uvek prehladen, sudaram se u vodi sa strašnim nemanima: gumenim orkama, jednorozima i labudovima. Deca se smeju, pucaju iz vodenih pištolja. Obnevideo sam rafalnom paljbom i obeznanjen šlaufom u obliku krofne. Očešem dupetom plavu bovu na kojoj žutim slovima piše *sharkfriendly.com*. Bilo bi ironično da se sad pojavi ajkula i proždere me, iako sam, na neki način i ja *shark friendly*. U smislu da se ajkula ne bi bunila da me pojede.

Pokušavam da povedem nekakav razgovor s devojkom iz Letonije koja se izvrnudpečila na susednom ležaju. Svetlosmeđa, ružičasta put, blago napućene usnice. Tanko telo krase velike grudi u obliku avokadosa. Gotovo je nemoguće da ne odvojim oči od njih. Enormne su i silovite. I ona to zna kao što zna da ima dvadeset i četiri godine i kao što zna da od svega neće biti ništa jer mi naglašava, nakon par minuta neobaveznog i nategnutog ćakulanja, da je njen momak, ovdašnji Grk, rekao da će doći do tri. Da, da, Grk kasni, stiže u pola četiri, prosečni, plavkasti lambersesualac bez kičme i stila, povijen, mlatara rukama kao pauk. Sklapam oči i, nakon par minuta spavam, bez ljigavog para u mislima. Kad se probudim nisu tu. Ostatak se zna: nalivanje, izbezumljivanje, riganje u četiri ujutru.

DAN PETI

Dobra vest je da više nisam prehladen. Loša vest je da ništa neću jesti do kraja dana. Ipak sam pun optimizma. Uštedeću pare za hranu. Odlučio sam: ostaću do kraja ovog nepodnošljivog odmora. Sunčaću se i kupati. Neću pokušavati da muvam devojke. Vratiću se u prestonicu s aurom ofucanog mediteranskog jebača, prosed i preplanuo i pokušati da muvam Beograđanke pretvarajući se da sam Italijan. Na

Klimakterijumu sam, okružen gomilom ljudi koja, u 90% slučajeva, ne padi od klimakterijuma. Klimatarija ali je ja tako zovem- Klimakterijum. Ponavljam se. Sjeban sam. Šta ne znam? Evo, ovi pored mene, mladi bračni par s bašibozukom od klinca: *Milane, nemoj s punim stomakom u vodu! Milane, nemoj da me polivaš! Milane, nemoj da piškiš po čiki!* Ubiću se ako budem zasnovao porodicu. Bilo kad, bilo s kim. Razmišljam, dok ispijam svoj razmlačeni *frappe* o tome kako prilazim ženama s pogrešne strane. Više me zanima kako izgledaju nego šta rade ili govore. Da sam bio dovoljno pametan ostavio bih bivšu onog trenutka kad mi je pokloniladelo anonimnog autora, kupljeno preko *Limunda*. Na prvom listu knjige je pisalo: *Dragom imenjaku, drugarski, Aleksandar*. Pretužno je kad neko prodaje na *Limundu* knjigu s posvetom ali je još tužnije kad ti devojka, na godišnjicu veze, pokloni tu istu knjigu.

Popodne idem u tržni centar *Krizostomos*. Lepe su ovde žene. Na neki aseksualni način, kao lutke iz prodavnica visoke mode. Ko zna, možda im se vrati *mojo* kad izađu iz *Krizostomosa*? Sedim na ledenoj klupi od lažnog mermera u predvorju i ispijam *espresso* iz aparata. Razmišljam o stvarima koje treba kupiti rodbini. Suvenirčići, magneti za frižidere, metakse, uza, maslinovo ulje... Muka mi je od svega. Ustajem i odlazim. Nema razloga, kažem sebi, nema razloga. I nema para, nema para. Giros mi izlazi na uši na feta sir na nos. Jevtino pivo isparava kroz kožu boje kivanog jastoga. Šta ako mi se raspadne jugić na povratku kući? Nema poklona. Treba sopstvenu spasavati mršavu pozadinu u ova krizna vremena.

## DAN ŠESTI

Juče nisam takao ni kap alkohola. To me brine, s obzirom da sam podnošljivo disfunkcionalni alkoholičar. Celo prepodne ležim kao lenjivac. U radno popodne se neki Englez isповраćao pored mene. U bljuvotini su bile zastupljene sve dugine boje. *Bloody Greek food, can't stand it! I made a massively bad calculation, mate!* Kaže svom saborcu s lagerskim stomakom. Inače, danas me proganjaju spolovila i drugi, "nepristojni" delovi tela. Pakovanje mini putera koji sam otvorio sadrži četiri loptaste gomilice ove mlečne prerađevine s tačkicama, kao bradavicama, na njihovim vrhovima. *Svet dagnji*, restoran s morskom hranom, reklamira se preko ogromnih bilborda koje prikazuju meso dagnje koje podseća na razmaknute narandžaste usmine. Neki dripac prodaje suvenire u mom komšiluku: teške drvene

priveske za ključeve u obliku falusa. Modeli variraju od John Leslie do John Holmes. Na ulici svako malo čujem *fak, muši, fućerija, skopjare, jebaću te loše* i svi se smeju lascivno, kao da su se upravo kresnuli ili će doći do krevetskog rvanja grčkim stilom u roku od odmah.

A onda pada mrak u S., naglo i brutalno, kao dželatova sekira. Ulice se zatvaraju za saobraćaj. Pjaceta se pretvara u pozornicu rokenrol frik šoa. Sredovečni smaraci, masniji i ružniji od mene za nijansu, sviraju rokabili standard i cela varoš se pretvara u odjek vokala napaljenog pevača koji stenje u mikrofon i poručuje oboževaljkama, uglavnom debelguzim švapskim bajkerkama, šta bi im sve i kako radio, on, jevtini imitator Elvisa ukrštenog s Edijem Kokrenom. Ali, da citiram Badija Holija: *Guess it doesn't matter anymore...* Jer, posle rokabilija dolazi tuc-tuc tehno izivljavanje rundavog češkog di džeja i ubrzo su svi pijani i stondirani i deca urlaju gasnije nego inače i psi zavijaju nadignutih karina i mačke im se trljaju uz balave njuške i Dionis je mrtsv pijan, oborenog kurca i zgrožen onim što vidi išalje klete Erinije na proketo mesto i sve nestaje u plamenu, dimu i uz gromoglasni predež Hada, što nalazim kao sasvim prikladan kraj za ovu civilizaciju.

#### DAN SEDMI

Još jedan dan na Klimatariji. Opoljen sam Srbima. Levo od mene su lajava ženutrača izblajhane kose i njen mrgodni mršavi muž. Ona melje za troje a on je čovek od malo reči i sve su pogrešne. ONA: A Mirjana, zamisli tu glupaču ona je rekla da sam ja iskoristila taj popust as nisam je zvala a kako da je zovem kad ona nikad ne odgovara pozive? ON: Odjebi. ONA: To sam joj i ja rekla ali ona ni da čuje. ON: jedi govna. ONA: Htela sam da joj kažem i to ali ona nije dozvolila da kažem bilo šta samo je mlela i mlela... Ona je bre, logorejična! I gonorejična takođe! S desne strane su bili Nemanja Stefanović i njegov prijatelj s robije, Časlav Klonimirović. Bili su tu i Nikola Skobaljić i njegova žena Vukosava i njihov sin Stefan - Dabiša i njegova devojka iz Bosne imenom Jelena Gruba i pored njih ljuti Hercegovac Marko Vuković i žena mu Jelena Anžić i Crnogorac Bodin Mihajlović i njegova žena Višeslava i Domentijan Lakobrijić koji je došao na plažu kolima pogrebnog zavoda *Lak počinak* iz Leskovca (kolima, za volanom, sam, s praznim sandukom, za svaki slučaj) i verski fanatic Ilarion Rastković, udovac sa četiri sina: Markom, Matejom, Lukom i Jovanom. Ludo

sam se proveo. Ostatak dana sam proveo u ne baš pedagoškoj atmosferi. Pio sam po plažama i raspitivao se, nakon desetog Erosa, za lokalno javne kuće u kojima se nešto može uraditi na kredit.

## DAN NULTI

Lepo sam se pozdravi os gazdarico i ona je lepo zadržala 70 posto mojih para za tri preostala dana Mediterana. Cmoknula me je tri puta, dala mi flašicu cipure i poručila sledeće: *Hop ju fajnd samvan nju and gud grlfrend in Srbija, jes?* Potom sam, malkice na gurku, upalio *jugića* i otrpeo iz S. Lep je put do Soluna. Naročito kad se krećeš kurčevitom penisulom Sitonijom. Gotovo svaka krivina te zove dapovučeš malkice udesno i prepustiš se slobodnom padu. Nije da mi to nije prolazilo kroz glavu. Pomislio sam i da bih mogao da zavedem lajf koučicu i kaznim je tako što će biti u vezi sa mnom ali ne. Pomisao na nju me nije uzbuđivala. Počeo sam da se pitam šta nije u redu sa mnom. Mogao bih da spavam s nekom sredovečnom profuknjačom ali ne i sa, recimo, Andy McDowell dok je bila mlada. Sa gomilom žena u autobusu, na liniji 401 za Pinosavu-takođe da. Okej, i s dobrim brojem holivudskih starleta. Ali nikad sa novokomponovanom pevačicom ili sponzorušom. Ukoliko nije postala prostitutkašto je već popaljivo. Ja sam grozan, odvratn erotoman koji nikad nije sazreo i snob koji zaboravlja na sveto pravilo iz serije Vuk Karadžić: *Kad se jebe-ne misli se.*

Izabrao sam lepu plažu, nedaleko posle table s natpisom *You are leaving Sitonia.* Spustio sam se nekako svojom krtijom do samog peska. Vetar, hladan, diskretan, je duvao s mora. Skinuo sam sve sa sebe i krenuo preko hladnjikavog peska. Koračao sam polako, skoro ceremonijalno. Čekao sam da mi voda stigne do kolena a onda sam se otisnuo u vodu i zaplivaio prema Atosu. Voda je, sa svakim pokretom mog od sebe umornog tela postajala sve hladnija. Moje desno stopalo je uhvatio grč a leva ruka, umorna od silnog zmahivanja, mirovala je pribijena uz bok. Voda je počela da mi puni usta, uši ali ja se nisam predavao u svom pohodu.

Ako mislite da sam se udavio onda niste normalni. Pola sata kasnije sam, suva kurca i s vodom u ušima, jurio prema Solunu. Uz put sam, afektirajući, ponavljao:

- Ciao, bella. Io sono Giovanni Calabrese di Napoli.

## SENTIMENT

Osmehnuo bih se, da imam snage i volje, na sliku iz mog detinjstva: sedim u prepunom bioskopu *Voždovac* i gledam *Povratak u budućnost 2*. Imam deset godina, do grla sam u kokicama i zadivljeno blenem u Majkla Džej Foksa koji leti na skejtu koji rad na mlazni pogon. Tako su osamdesetih zamišljali 2015. godinu. Sve leti, sve je automatizovano, organizovano, slika i prilika ljudskog progressa. Ispostavilo se, kao što to obično biva, da su za proricanje budućnosti mnogo pouzdanije negativne utopije. U slučaju moje zemlje, prvih par minuta *Pobesnelog Maksa* u kojim se kratko objašnjava propast civilizacije ogrezle u ratovima za energente, bremenite socijalnim nemirima i krizama, su bili naša nedavna prošlost a sadašnjost je mnogo jezivija od tog blokastera.

Niko nije siguran kako, verujem da preživeli i dan-danas vode rasprave oko toga, tek, moja zemlja je u jednom trenutku prestala da bude država. Jednostavno, ponestalo je para, radnih mesta, snabdevanje gradova hranom je otežano zbog nestašice energenata, nastupio je kaos, vlast nije mogla da kontroliše "incidente" koji su se oteli kontroli i eto nas gde smo. Rat svih protiv svih, srednjovekovno varvarstvo, privatne armije koje krstare zemljom i grabe šta se zgrabiti može. Svet posmatra i pažljivo čeka. Da se pobijemo do poslednjeg? Da sami sredimo svoje probleme? Načekaće se. Elem, ja sam bio jedan od onih koji nisu pristupili nijednoj od 484 ratne formacije i, kao i najveći broj preživelih, tumarao sam od grada do grada u potrazi za hranom i skloništem. Nisam ponosan što to kažem ali, morao sam da obijam kuće i stanove da bih preživeo. Dobar deo njih je ionako bio prazan. Stanari su uglavnom bili u izbegištvu ili mrtvi.

Naravno, s obzirom na gore navedeno, naletao sam na neke ne baš prijatne stvari. Bilo je i onih stanara koji nisu uspeali da pobegnu na vreme kao i onih koji su presudili sebi ili, što je bio redak slučaj, umrli prirodnom smrću. Starac u stanu na Vidikovcu je bio potonji. Sedeo je na terasi, visok, mršav, u trščanoj stolici, pognute

sede glave. Izdužena glava pokrivena belim paperjem mi se učinila poznatom. Ličio je pomalo na uvrnutog naučnika Smita iz *Povratka u budućnost*. Na njemu je bila čista, prugasta, plavo- zlatna pidžama. Delovao je kao da ga je uhvatio popodnevni dremež. Nije zaudarao a na njegovim obrazima je bilo tragova rumenila. Verovatno je umro par sati pre no što sam upao u stan. S njegove leve strane je bio stočić na kojem je bila do pola ispijena šolja kafe. U starčevom je krilu, okovana koščatim prstima desne šake, ležala knjiga *Dorćolsko zlato* izvesnog Dragutina Pilipovića.

Kad kažem izvesnog to ne znači da za Pilipovića nikad nisam čuo. Štaviše, pročitao sam tu knjigu pre dvadeset i kusur godina. Da, to je ta legendarna beogradska, "asfaltaška" proza koja, sa setom govori o davnim danima kad je Beograd bio svetska metropola i simbol svega urbanog na Balkanu. Knjiga o mladalačkim ljubavima, rokenrol žurkama, puna opštih mesta. Harizma Vračara i ljupki secesionizam Čubure, ortačka grubost Dorćola, bronksoidnost Voždovčana. Biblija samodovoljnosti i ušuškanosti u lepim sećanjima. Jednom rečju, knjiga koju su svi voleli i koju su sam, između ostalog, baš zbog toga i mrzeo baš kao što ne mogu da vidim taj ravnodušan, nadmen svet koji se nije pobunio kad je trebao a sad pretura po đubretu. Kad je policija prvi put otvorila paljbu na tamo neke ljude u tamo nekom gradiću na jugu Srbije koji su tražili samo pravedniju raspodelu hrane, koliko vas je tad izašlo na ulicu? Nije vas se ticalo. Umišljali ste da ste posebna država, zar ne? Hteo sam sve to da kažem, odmah, u lice, tom mrtvacu. Bio sam dovoljno lud da mu satima objašnjavam ulogu *Dorćolskog zlata* u stvaranju tzv. beogradskog duha koji se premetnuo u vukodlaka ali sam, umesto toga, gnevno othuknuo i odmahnuo rukom. Trebalo je pretresti ceo sprat i skloniti se u podrum pre nego što razbojnici dođu.



## CRNI PETAK

&

Ne treba ti mozak, Pitere. Ne dok si u tržnom centru. Vadi karticu i kupuj. Ne moraš da se smeškaš, ne moraš da govoriš engleski. Uperiš prstom i oni ti daju. Prokleti moroni! Više cene emigrante s punim džepom nego nas, starosedeoce. Pogledaj ih samo kako se otimaju ko će pre da kupi ciklama košulju s dugmetom viška. Kupio bi je onaj senilni drkadžija pa sve da ima rukav viška. Megamarketi, hipermarketi, šta je sledeće? Gigamarketi, teramarketi? Kvazarmarketi? E, stari moj Pit, koga briga šta šta se krije iza tvog lenjeg oka oborenog na pola kapka a još manje kudavučeš lenju, koščatu guzicu?

&

Moli! Rekao sam joj da sam mrtav umoran! Ali ne! Gospođa je svoje srce ostavila u mom novčaniku koji je, u njenim mislima, krcat australijskim dolarima. Hajde, hajde, neću vajda ja. Dva dana do porođaja. Da, da, idem! Samo, da znaš, ja nisam Don, ja sam Domhnail i ponosan sam na svoje ime. Znaš li kako se izgovara? Doun'l kaže ona smoreno. Jeste, Doun'l. Don je nadimak od Donald što nema blage veze s mojim imenom. Ima, kaže ona. Donald je varijacija tvog imena. Don je nadimak za Engleza a ja nisam Englez nego Irac, ženo! Jesi, jesi a sad uzmi taj spisak i dođi kući do šest. Lepo sam joj rekao: sačekaj još malo da odgledam ovu emisiju do kraja ali ona je nepo-pustljiva. To je bitno, rekao sam, moj predak Geroid Ui Riada, našli su ga u Americi. Tvoj rođak je umro pre dvesta godina! Ali ne shvataš...Samo idi! S trudnom ženom se ne valja raspravljati.

&

Treća sreća. Ko je, keve ti, smislio tu frazu? Austrija – ništa. Norveška – ništa. I sad Australija. Zavitalavali su me: Ako nema sreće u Austriji biće u Australiji a ako ne - uvek ti ostaje Albanija. I ona je na "a". Treća zemlja, četvrti posao. *My bad*. Mister Majlenko. Milenko. Whatever, otpušteni ste. Ne zadovoljavate naše kriterijume. A

koji su kriterijumi potrebni da bi po policama ređao paketiće čaja? I zašto ste me otpustili? Jednom sam se duže zadržao na puš pauzi. Alo bre, nije smak sveta! Jesam li ja kriv što su pušači svuda prokazani pa ne smem nigde da zapalim? Izađem na ulicu. Trideset metara oko mene nema nikoga. Zapalim i ljudi se žale. Dovikuju mi s drugog sprata zgrade prekoputa: Ugasi pljugu! Norvežani su bolji po tom pitanju. Oni ne kažu ništa - samo te ledeno pogledaju. I ti sam, postidjen i uplašen, ugasiš cigaretu. Gde sam ja to krenuo? Penjem se liftom umesto da bežim iz ovog smrdljivog tržnog centra.

&

Trpajte, trpajte, gurajte, gurajte! A šta ja da kupim na odeljenju za stare? Ostaće samo pelene za matorce. Upišanog li petka! Bio je Crni Petak i tada. Crni petak za Vadžalutije. I za nas. I za Brite. Ali kasnije, mnogo kasnije. Mislim da sam među poslednjima. Nisam siguran. Ko je bio onaj, video sam ga u čituljama? Dan Simor. Plavokosi debeljko s polomljenim nosom. I u čitulji je bio takav. Mlad. A crko je s blizu sedamdeset. Nezgodna boljka. Česta u mom starom društvu. Prečesta.

&

Opet sam prošao pored dečijeg odeljenja. Nikako da krenem da kupujem. Jel me podsvest zeza? Moguće. Nije prvi put. Upališ televizor i šta ugledaš tamo? Ti! Voštani ti! Crna, gusta kosa, snažne obrve, izbačena vilica. Grmalj od šest stopa i sedam inča. I kažu da su ga identifikovali i da je iz Beal na Blath kao i ja. Moj čukunčukundeda. Iskopali su ga u nekoj zabiti Morvern Skalers, Vermont. Šta je radio tamo? Razbijao grbaču sa svojim zemljacima gradeći železničku prugu.

&

I u Norveškoj sam šljakao u tržnom centru. Severno od Polarnog kruga, u Bjernfjordu. Tržni centri su svuda isti - sterilni. Pogotovo na Severnom polu. Ledeni vetar te, u roku od odmah, pretvori u Sneška Belića. Ovde se, u Port Elisabethu, South Australia, taj Sneško u roku od odmah pretvori u baricu. Da se vratim Norveškoj. Kratko, sveže leto. Odlučim se da iskoristim jedan od retkih lepih dana. Krenem u laganu šetnja pored stenovite obale. Nedaleko od keja, ispod tri bora, po prvi put ugledam belu kamenu kocku s

natpisom: *Ovde su 22.juna 1942 nacistički zločinci pogubili 248 jugoslovenskih partizana... And so on and so forth.* Sledi spisak imena i među njima jedno poznato.

&

Neću kupiti ništa. Ne zanima me. Gade mi se. Oni su zveri. Hijene koje kidaju zubima mrtvo lane. Tako mi izgledaju one dve žene što se otimaju oko crne haljine. Pit, mizantropo! Doduše, šta si sve video, nije ni čudo što si takav. Seti se, seti! Simor je došao i rekao:

Imamo jedan poslić za vas. Ponesite lopate.

Korigan i ja smo se zgledali a zatim, bez reči, uradili ono što je tražio od nas. Izašli smo iz bunkera u zaštitnoj odeći i krenuli ka srcu eksplozije. Za Kraljicu i Domovinu!

&

Rekonstruisali su ga. Jedini Ui Riada koji je postao poznat. Posthumno i kao leš, ali ipak... Nazvao sam majku dok sam gledao emisiju. Rekao sam joj da prebaci na History Channel. Ona je nešto muljala na geliku i tek sam, nakon petog-šestog pokušaja, izmolio razgovor na engleskom. Da, ne znam irski. Možda *coupla bhfocail*. Par reči. I tu mi majka, tek što smo se dogovorili, poviče: *Se do sinsinseanathair!* To je tvoj čukunčukundeda ! Ima njegova pisma, fotografije. Umro je u Americi, od kolere. Ne nije, rekoh, maločas su rekli da je ubijen.

&

Poznato ime je bilo: Danilo Kaluđerović. Rođeni brat mog dede. Pokupili su ga posle pada Užica i poslali ovde. Znao sam da je umro u Norveškoj ali ne i gde. A sad sam, igrom slučaja, došao da radim tamo gde je on umro. Izguglova sam gomilu podataka na netu. Danilo je bio jedan od Jugoslovena koji su, bez lekarskog pregleda, proglašeni za bolesnike. Najveći deo logoraša su poslali prema granici s Finskom. Bolesnu tj. "sumnjivu" manjinu su zadržali jer su, navodno, su болоvali od trbušnog tifusa. Nemci i Kvislingovi *hirdovci* (norveška varijanta SS-a) su ih naterali da iskopaju sebi grobove a zatim ih ubijali, jednog po jednog. U ime higijene. Neki do logoraša nisu hteli da pristanu da se tek tako predaju. Zabarikadirali su se u svojoj baraci. Lagerfirer se, kažu, oduševio kad je to čuo. Naredio je vojnicima da gađaju

baraku zapaljivim mecima. Nepokorni partizani su živi izgoreli. Da li je Danilo izgoreo ili je pristao da sam sebi iskopa grob? Ne znam.

&

Mene nije snašla. Korigana je stigla tri godine kasnije. Ja mislim da to nema veze s radijacijom. To je savest. Korigana je pojela savest. Vi tu bolest zovete leukemija. Ja je zovem savest. Ona je uništila Korigana i Votkinsa i Lojda i Bručevskog i sve osim mene. Meni savest ne treba. Opasna protivnica, ta savest. Ubila je i Simora. Samo mene nije. Ne, Pit, nisi ti bez srca. Nisi. Ti si samo predostrožan. Ti eliminišeš emocije. One ne smeju da te ugroze. Inače su prijatne. Kad se rasplačeš dok posmatraš lepo dete zlatne kose. Ili uživaš u dobrom australijskom vinu. To je nešto sasvim drugo, Pit, vojničino stara.

&

Sve su ih pobili. Skoro sve. Cela priča nema nikakvog smisla. Par njih je imalo koleru pa su lokalci pomislili da će svi dobiti koleru od Iraca. Stranci, katolici, šire bolesti. Poslovođa ih je, kad se rulja zasitila krvi, sahranio nedaleko od pruge i oglasio da su svi pomrli od kolere. Trebalo je završiti prugu prema Kanadi. Trebalo je naći nove Irce.

&

Bio je crvenokos i *shorty*, baš kao i ja. Tako mi je rekla dedina sestra. Ona je, s tatine strane porodice, bila jedina u životu. Rekla je: Danilo se ne bi dao. Izgoreo bi ili bi skočio na puščanu cev. Ne bi mirno kopao grob i čekao da dželat uradi svoje. Spomenuo sam svom drugu s posla, Dagmaru, celu priču. Rekao mi je, dok smo izlazili iz glupavog, providnog lifta kao što je ovaj, da je njegova prababa često bacala paketiće s hranom i lekovima preko ograde od bodljikave žice. Da su je uhvatili, Nemci bi je ubili na mestu. Nemci ili Kvislingovi *hirdovci*, dodao sam. Ne, rekao je nakon kraće pauze, samo Nemci. JBG.

&

Nisi bez srca ali srce mora da se stisne kad se radi. Ma, kakvo srce? Logika govori protiv kajanja. Pit, ti ljudi nisu postojali. Ne kao Votkins ili Simor. Za njih niko nikad nije čuo. Izgubljeno pleme. Nazvao sam ih Vadžalutiji, Ko zna zašto. Bili su prljavi, odranih tabana i potpuno goli. Ne kao današnji, urbanizovani Abosi. Tri muškarca,

dve žene, šestoro dece. Nisu imali fotografije, otiske prstiju, rodbinu (bar ne nama poznatu), imovinu, dokumenta, nisu bili popisani bilo gde. Goli, u punoj snazi. Prekrasne zveri. Zatekli su se na obodu nuklearne eksplozije i dobili što su tražili. Ko im je kriv što su nepismeni pa nemogu da čitaju upozorenja na tablama. Nisi kriv, Pit. Nisi! Ti nisi znao, oni nisu znali. Šetkali su se okolo tek tako, kao da je sve ovo njihovo! Pit!

&

Evo, Moli, sve sam nakupovao. I kupovaću i još i još dok naša kuća na kredit ne eksplodira od jebanih plišanih meda i pelena i kornflejksa i gedžeta. Slatki Marija i Josife! Neka me neko odmah upuca kao mog časnog pretka Geroida. Napolje, kažem, izlazim napolje. Prvo se sudarim s niskim crvenokosim mamlazom s ruskim akcentom a potom mi put preseče čiča s vrljavim okom. Šta još treba da se dogodi? O, divota, kazna za parkiranje!

&

Konačno sam na parking. Zapalio sam svoju prvu cigaretu. Treba iskulirati stvari i podići stvari na viši nivo. Bigger picture. Da vidim šta i kako. Vidi, eno ga onaj nabusiti Škot što me zakačio u holu. Pizdi što mu je pauk odneo kola. Baca kese prepune robe, psuje mater celom svetu i mlatara rukama k'o nenormalan. Ako, ako, tako mu i treba! Palim ja.

&

Eh, konačno da izađem. Nisam ništa kupio. Nije ni bitno. Bitno je da sam ponovo bio tamo. Da znam. Ne, ne dotiče me. To nije tragedija. To nije grobnica Vadžalutija. To, šta god da je, nije označeno spomenikom ili pločom u znak sećanja. To je samo tržišni centar.

## NOĆ PRE LARIJEVOG VEŠANJA

Čučiš s pljugom u zubima, prebacio si kaput preko desne noge i čekaš. Stežeš desnicom pištolj i moliš Boga da se ne zapuca. Iza tebe je staro skladište, ispred tebe pustara prekrivena ugljenisanim karoserijama automobila izgorelih u Trećem Ratu. Sivi pesak, zažareno crveno nebo, baš pred zalazak Sunca. Dosadno je na straži i znaš, Vik ti je rekao da budeš tu, da se ne pomeraš, pet metara od vrata. Ne prislušuj. I da nisi gluv-gluv si!, to je prvo pravilo Organizacije. Drugo pravilo je- krv unutra - krv napolje. A prvo se nadovezuje na drugo jer, ako se ne praviš gluv kad treba onda ćeš početi da sumnjaš a ako počneš da sumnjaš ti ćeš prekršiti i drugo pravilo. Sad se verovatno pitaš šta znači to drugo pravilo. Pa, znači to da, ako želiš da postaneš član Organizacije ti moraš da nekog zvekneš. Svako mora da ima krv na rukama ako želi da uđe. Ona ga obavezuje. A ako želi napolje- pustićemo njegovu krv. Tako to funkcioniše. I dobro je šljakalo, dok se nije pojavio Lari i odlučio da po drugi put izgubi porodicu.

Pazi, svi smo mi izgubili porodice. Kad smo bili balavci od dvanaest-trinaest predali su nas u ruke Korporacije Istok. Bilo je to posle Trećeg Rata. Vik mi je rekao da su u prošlom veku, ja jebote ne mogu to ni da pojmem, bila dva velika rata , kao, ponestalo je svega, hrane, goriva, ljudi su se ubijali, nastao je kaos a onda su Korporacije preuzele sve. Nekima se to nije dopalo pa je izbio ustanak koji je presatao u Treći Rat, to je bilo početkom ovog veka. Ustanak je propao, preživeli su proterani u pustinju a jedini ustupak koji su im dali ovi iz Korporacije Istok bio je da njihova deca, isključivo dečaci, mogu da rade za Korporaciju i nekako prežive. Ja sam imao devet kad su me pokupili, prošao sam kao dvanaestogodišnjak jer sam bio visok i snažan i to ti je to. Strpali su nas u radnička odela i poslali u smrdljive fabrike a roditelji su nam pocrkali u pustinji. Naučili su nas njihov jezik, slomili nam kičmu, isprali mozgove, vukljali ko robove od jutra do zalaska Sunca. Ali, noć je bila naša. Jedne takve noći sam upoznao Vika, koji je u našoj baraci slobodno govorio starim jezikom iako je to bilo zabranjeno. Niko ga nije cinkario zbog toga. A i zašto bi kad su ga se svi plašili. Prišao sam mu, rekao par reči kojih se još sećam. I onda je počelo.

Vik je znao naš jezik, govorio ga je tečno, s blagim korporacijskim akcentom. Objasnio mi je kako mi nismo robovi niti bilo ko nego potomci slavnog naroda koji je nekad bio nešto. Rekao mi je da on nije Vik već Milan i pitao me za moje ime. Nisam mogao da se setim, kaoda sam celog života bio Marti. A onda mi je, jedne noći, u san došla majka. Bili smo u podzemnom skloništu koje se treslo od bombi. Vikala je:

- Pod sto, Nenade, pod sto!- kao da će me to neznam kako zaštititi.

Sutradan sam, baš pred spavanje, prišao Vikovom krevetu i šapnuo mu:

- Ja sam Nenad.

Vik se osmehnuo i potapšao me po ramenu.

- Dobro nam došao- rekao je na starom jeziku.

Od tog trenutka je postao moj otac a Organizacija moja porodica. Treće pravilo Organizacije je bilo: Naše ime je sveto. Nigde se ne potpisujemo niti spominjemo naše pravo ime. Ne preuzimamo odgovornost za svoje postupke pod tim imenom. Mi smo, za sve oko nas, Organizacija. Za nas smo *Sinovi Srbije*.

Organizacija je likvidirala Boga pitaj koliko ljudi. Ja sam lično sredio trojicu: šefa smene u fabrici na kraju grada, policajca i sudiju. Korporacija svakog dana negde dobije po nosu. Mi ovde i naša braća raštrkana po celoj teritoriji radimo samo jedno: ubijamo koga stignemo od onih koji drže ovaj sistem na nogama, sve dok na kraju ne ostane samo pet članova Borda koji će se na kraju ubiti samo da nam ne padnu šaka. Kod nas nema objašnjenja. Nema šta ni kako. Nema pamfleta, manifesta, ničega. Totalna konspiracija. Čuli smo i da ima nekih drugih vojnika koji se bore u ime svojih zemalja ali nas to previše ne interesuje. Mislim, nek pobiju oni što mogu više ovih korporativaca. Mi samo želimo da nam se vrati ono što je naše. A zahteve ćemo istaći kad se otarasimo gazda.

Jel vidiš kako je to jednostavno? A Lari nije hteo da uradi što i svi ostali. Jebiga, pridružio se, znao je šta se od njega očekuje a onda se popišmanio. A zašto? Ne znam. Nikad nisam pričao s njim. Radio je u drugoj fabrici. Na sastancima Organizacije je ćutao i sedeo u čošku, u senci. Nisam siguran ni kako izgleda. Rekao bih da je mršav i svetlosmeđ. Srednje visine. Neupadljiv. Kad su ga dovukli ovde, uvezanog ko šunku, na glavi mu je bio neki crni džak tako da...Ja sam samo čuvao vrata. Nisam ga obrađivao. Znam tu dvojicu, Pita i Kala, oni su žestoki ali

nisu sadisti. Verovatno su ga drmnuli par puta da se malo dozove pameti i propeva. Znaš, da ga razmekšaju. Kad sam se ja prišunjabo vratima razgovor je, pretpostavljam, trajao već neko vreme. Ja to vidim ovako: Pit i Kal su odradili posao, onda su smestili Larija na neku stolicu, vezali ga konopcem ko u nekom jeftinom krimiću, a onda je došao Vik da ga ispita. Znam Vika, on voli da propoveda. Vidim ja kako prilazi razbucanom Lariju i tužno ga gleda ali i pomalo ispitivački. Vik ili Milan, kako ti drago, ima te mutne, žute oči, nikad ne znaš tačno šta je u njima. Da li je to tvoj drugi otac ili tigar? Boga pitaj!

- ...a sve zbog onog što si rekao – rekao je Lari. Glas bi mu, s vremena na vreme, bio malo viši a onda bi se vratio u normal. Nije mogao da ga kontroliše. Zvučao je ko da je maločas ušao u pubertet.
- Kad pričamo onda pričamo samo na našem starom jeziku – odgovorio je Vik onim svojim dubokim, finim glasom s kojim bi obrlatio sve oko njega za sekund.
- Nije bitno na kom jeziku pričamo već o čemu govorimo.
- Da se vratimo na našu temu: Šta sam ja to rekao što te navelo da izdaš Organizaciju?
- Zatrćemo ih, tako si rekao. Uradićemo im ono što su i oni nama. Ali, mi nećemo ponoviti njihovu grešku. Obavićemo posao do kraja.
- Pa, šta je tu sporno?- upitao je Vik podsmešljivim glasom.
- A onda ćemo vratiti nazad naše zemlje koje su se kupale u tri mora i svi koji nisu naši moraće da odu. Samo oni naše krvi mogu da žive na našem tlu. Tako si rekao.
- Još ne vidim kako...
- Čak i da poverujem u to da treba da utamanimo sve oko sebe i da krenemo s tobom u obećanu zemlju i pobijemo tamo još jednu gomilu ljudi biću samo muškarac okružen muškarcima. Da bi živeli na tom tlu mi moramo da imamo porodice. Žene. Ne postoje žene koje pripadaju našem narodu. Bar mi ne znamo za njih. Žene “naše krvi” da bi “naš narod” bio “čist”.
- Naći ćemo žene koje nisu naše i onda ćemo podizati decu u našem duhu.
- Dakle, ti ćeš od majke oteti dete da bi ga vaspitavao kako ti hoćeš?



- Neću oteti. Samo ću ga vaspitavati uz njenu pomoć.
  - Ali će tvoja biti zadnja. Dakle, ti ćeš ga, u neku ruku, oteti od majke i napraviti od njega drugog sebe da bi on napravio drugog sebe s nekom nesrećnicom i tako dalje i tako dalje.
  - Tako svet funkcioniše.
  - Ne moj svet.
  - KOJI TVOJ SVET, IDOTE?!- zaurlao je Vik- Ne postoji TVOJ svet, ne postoji ništa tvoje! Sve ti je oteto! A onda sam ti JA dao porodicu!" JA sam ti dao smisao! I ti si MENE izdao! MENE! Umesto da se boriš da vratiš šta je tvoje ti mi kukaš, smrdljiva izdajice! Napadaš NAŠU svetu ideju zbog čega? Zbog toga što nećeš da pogledaš istini u oči: ti si kukavica koja se plaši borbe! Pizdo!
  - Nisam hteo da pucam u trudnu ženu i zato sam pizda?
  - Ta trudna žena je šefica smene koja je poslala deset radnika na vešala jer nisu ispunili normu. Šta ti misliš, da je ovo neka viteška bajka? Udario junak na junaka? Ne, ovo je govna, krv, potuljenost, prevejanost, kurvanje i planiranje! A šta bi ti? Da sačekamo da rodi malo kopile pa da je onda zvekneš!?
- Nastupio je tajac a onda sam čuo dva-tri tupa, vezana udarca u telo.
- Ne, Pit, pusti ga!- povikao je Vik. Da, to liči na Pita. Uvek mi je delovao kao neko ko je miran ali osećaš da će pući kad dođe stani-pani.
  - Hajde ,reci, šta si čitao? Ko ti je isprao glavu tim sranjima?
  - Niko. Ja ne čitam. Samo sam razmišljao i...
  - I to ti je samo palo na pamet? I još očekuješ da ti verujem?! Tupšasti, mutavi lik sam smislio sve ovo? Hajde, reci mi pa te Pit više neće tući. Ko je još s tobom?
  - Ti ne shvataš? Svako zna da je ova priča bajka. Svako od ljudi koji su ovde i svako ko je član Organizacije.
  - PA ,ŠTO ONDA NE URADE NEŠTO?
  - Plaše te se. Da, više nego od smrti i više nego od žbirova Korporacije i njihovih vešala. Oni imaju dva zla oca – jednog koji ih ujutru tera u fabriku i drugog, koji ih noću pohodi kao najgora mora.

- Ti bi radije da budeš rob?!
  - Ja bih radije da odem odavde i izaberem svoju bitku.
  - Izabraćeš bitku da bi iz nje pobjegao. Slušaj, dečko, ja nemam više vremena za gubljenje. Pitaću te samo još jednom: ko te nagovorio da odbiješ naređenje?
  - Niko. Moja savest.
  - Okej. Onda ću ti saopštiti da te, u ime *Sinova Srbije*, osuđujem na smrtnu kaznu zbog izdaje. Kazna će biti izvršena u zoru. Služio si Korporaciji i zato ćeš, s obzirom da oni vole taj način egzekucije, biti obešen. I još nešto: ovo radim potpuno čiste savesti. Imaš li nešto da kažeš?
  - Šta?
  - Recimo imena onih koji su te zavrbovali.
  - Ne. Mogu da kažem samo jedno: i Organizacija i Korporacija veruju da ljudi ne mogu da misle za sebe, da im je potreban neko da im sipa probrano znanje u glavu i zato ćete propasti i vi i Korporacija.
  - Heheh, duhovito. Zbogom, dečko.
- Začuo sam teške Vikove korake i hitro potrčao ka mestu na kojem sam bio na početku ove priče. Metalna vrata su se otvorila uz prigušenu škripu. Vik mi je prišao s leđa i potapšao me po ramenu. Setio sam se našeg upoznavanja u baraci.
- Imaš upaljač?- rekao je . Okrenuo sam se prema njemu i zapalio mu cigaretu. Njegovo izduženo, koščato lice je bilo mirno dok se vetar igrao s dugim crnim vlasima prošaranim sedim.
  - Ostaćeš ovde do zore a onda..Pobrini se za sve. Reći će ti Kal šta da uradiš.
  - Dobro.
- Pogledao me je pomalo odsutno. Kao da gleda kroz mene a ne u mene. Pucnuo je prstima a usta su mu se razvukla u osmeh.
- A da, setio sam se! Još jedna stvar: kad obavite sve uzmi ulje i podmaži vrata. Te šarke baš jezivo škripe.

## NA PECANJU SA JOHNNYJEM ŠTULIĆEM

Ukebao sam ga! Izlazi iz brvnare sa vitkom devojkom svetlosmeđe kose. Nose rančeve i šipče uz holandsko brdašce. Prilazim im s desne strane i, tobož, nonšalantno, pitam:

- Excuse me, where is the nearest road to Niejmingen?

Pogleda me Johan Boj ispitivački, kratko pogladi ridkastu bradu pa kaže:

- Vel, maj ingliš iz Tarzan ingliš, bat...
- Care, ti si?- glumim ja iznenađenost.
- A tko bi drugi bio?! – odgovori Johnny polupodsmešljivo.
- Pa ja nisam očekivao...
- Očekivati, ne očekivati. Sve je to isti kurac. Sve ide u nepostojanje.
- Da, da. U pravu si. Definitvno.
- A ti bi htio u Niejmingen? Znadeš li kak su prošli Englezi tam, četres četvrte?

Operacija Market Garden?

- *Bridge Too Far...* Gledao sam taj film.
- No, ajde poći s nama. Idemo u tom smjeru.

I, šipčimo mi. Sat, dva. Johnny ne progovara a ja se ne usuđujem da kažem bilo šta. Ona devojkica nestade negde na pola puta. Bukvalno. A mi pičimo dalje. Ledeni znoj me oblio.

- Hajdemo odmoriti- kaže JBŠ. U rukama mu se stvori gitara i zapeva:  
*A bre oče, igumene, kade su ti komitite...*
- Johnny, hteo bih nešto da te pitam, u vezi sa tvojim snimcima na youtubeu.

Objavljenim pod imenom Petar Petrović.

Johnnny menja melodiju. Svira *Bitangu i princezu* od, kako je sam izjavio jednom prilikom, "jebanog Brege":

*Ti si novinarska pekmeza*

*Ja sam Johnny Štulić u ovom gradu*

*A što bi ti?*

- Branimire, uz dužno poštovanje.

-Ma možeš ti na kurac nabiti poštovanje no trk do onog potoka i počni ribati. Ak nešto uloviš dat ću ti intervju.

Otrčim po komandi, zabijem šake u ledenu vodu i hvatam male ljigavce. Beže mi deset, petnaest, dvadeset minuta. A onda, za manje od minut, izlovim dva oslića. Okrenem se prema Johnnyju. Stavio je sombrero na glavu, zavalio se ko umorni kauboj ispod bora i zadovoljno klima glavom.

Prekrštenih nogu, pored vatrice na kojoj se peče lovina Johnny je "smotao doju" kojom me nudi i kaže:

- Ništa osobno ili lično ali ja sam uduvan mogu tolerirati novinare. Kak inače da budem slobodan, bogati?!

Povlačim dim. *King Hassan* razvaljuje vrata percepcije.

- A što si ti mislio? Mene, kao, intervjuirati? Je,može to. Kaj ne. Ali gdje si video brda u Holandiji? Planinske potoke? Osliće u planinskim potocima? Dekle koje zbrišu od Johnnyja? Mene, mladog a imam šezdeset i neku? Možeš početi s buđenjem, buzerantu buzerantski.

*Jobseeker!*  
*Can of Strongbow, I'm a mess*  
*Desperately clutching onto a leaflet on depression*  
*Supplied to me by the NHS*

**(Sleaford Mods, Jobseeker)**

## **ZNAŠ KOGA SAM SREO?**

### **1.**

Probudim se i ne znam ko sam. Al bukvalno. Soba je u mraku. Čujem ženu kako hrče pored mene. Da li je to moja žena ili neka koju sam pokupio sinoć? Možda živimo nekoliko meseci, možda godinu. Jebote, dišem kao čiča a imam četrdeset godina. Otvorio bih prozor ali je on već otvoren. Zuri prozor u zid novogradnje nekog jebanog kontroverznog biznismena koji je vlasnik *Apollo buildinga*. Kroz vugla mi prođe da znam ko je on ali ne znam ko sam ja. Još uvek ne znam ko sam ja. Sedim na ivici kreveta, ulepljen od znoja. Kraj juna u Beogradu, godina je 2019. Dan. Koji je dan? Nemam pojma. Trljam se po grudima. Znojava majica. Bokserice su mi se urezale u dupe. Pecka pomalo. Mislim da, ko god da sam, imam ojed. Moraću to da sredim. Čim razbistrim svoju tikvu i otkrijem ko sam. Gledam na sat sa Mikijem Mausom iznad vrata susedne sobe. Aha. Da. Sad znam. To tamo je moj klinac. Iza vrata. Ne, nije. Jeste moj ali nije tamo. Otišao je kod njenih juče. Vraća se sutra ujutru.

Gde tamo? Negde na periferiji, razjebana vikendica koju slabo održavaju. Pinosava, Amerić? Ne, Grocka. Da, to je. Ona ima roditelje i imaju vikendicu u Grockoj. Ne, ne, nije vikendica. Oni tamo žive. Izgubili su stan, dekintirani matorci. Premestili su se u olindranu izbu i tamo sad žive. Zdravo je, nije u gradu, manja emisija CO2. Tako je rekao moj tast. Zove se... Moja guzica počinje da žari kao da me je nategla četa zagorelih prašinarara. Leto, slabo ga podnosim. Ovako bled i mršav,

znojim se ko nenormalan, iskaču mi bubuljice ko da sam pubertetlija a imam četiri banke. Treba da se okupam. Osećam svoj oštar zadah u vazduhu, izmešan sa duvanom i jeftinom hranom. Da, jeo sam i valjda pušio ovde. Ovo je i spavaća soba i kuhinja i dnevna soba. Okej, znaš raspored prostorija a ko si ti? Dunem u šaku. Da, to je to. Krdža. Ja sam pušač, siromašan i smrdim.

Kidam krmelje iz očiju. Trljam utrnuti vrat, masiram glavu. Ko sam ja? Nisam pio, ne osećam mamurluk, samo sam klasično sjeban. Kao i obično, kao i obično Dragane. Aha. Evo, sad se polako prisećam. Dragan.... Manasijević. Godina četrdeset. Supruga Nada. Godina trideset pet. Sin Damjan. Godina sedam. Kakva pizdarija! Govorim sebi kao policajac koji sastavlja izveštaj o nekoj... Neću da mislim o tome. Ja sam morbidan skot. Predugo sedim na ivici kreveta. Treba da ustanem, krenem prema kupatilu, umijem se, istuširam, operem zube. Posle kafa pa akcija. Kakva akcija? Videću kad se sastavim. Bacam pogled preko ramena. Nada testeriše sve u šestnaest. Njena duga plavkasta kosa je kao hobotnica sa stottinu krakova koji su okupirali njen i dobar deo mog jastuka. Nosi moje crne bokserice i crvenu majicu sa bretelama. Onako iz profila, deluje kao sprinterka koja čeka da pukne pištolj. I dalje ima dobre noge. Leva sisa joj koketno beži iz majice. Usta su joj polotvorena a faca opasno nadržkana. Šteta, jer ona je lepa žena i volim da je gledam kad se smeje ali u poslednje vreme se i ne smeje baš mnogo. Spava duže, priča manje. Šef je uhvatio za dupe dok je ređala robu po policama. Šef je dobio šamarčinu. Nada je dobila otkaz. Njena najbolja ortakinja, Mima, je tim povodom izjavila:

-Šteta što si dobila otkaz. Te pare su vam baš trebale.

Urokljiva kučko! I još si to rekla u mom prisustvu. Misliš da sam ja neki bezmudi idiot koji bi pustio onog masnog skota da mu drpa ženu? Da ga Nada nije udarila tako da mu tri dana zuji u ušima ja bih ga sastavio sa crnom zemljom. Tada sam još imao posao. Rekla mi je:

- Nemoj. Sad barem ti imaš posao. Ako razbiješ onu budalu zaglavićeš tvorza i šta onda?
- Ma, jebe mi se. Obesiću ga za muda nasred Terazija.
- I ko će onda da nas hrani? Tatina penzija?! Nemoj!

I prihvatim ono što mi je rekla kao istinu. Da je dobio što je zaslužio. Go kurac! Ceo život mi je go zaguljen kurac od trenutka kad sam se rodio. Sećam se da sam, kao sin šljakera i domaćice, onako, bio srećušan mada sam i tad bio ono, niža klasa. Još sam na ivici kreveta. Duboko uzdahnem, napravim prvi korak a onda polako, ko prebijena kučka, vučem se do kupatila. Umivam se, brijem. Sedam na šolju. Serem žilete. Pogledam na bojler- upaljen je celu noć a kazaljka se nije makla dalje od "podneva". Mogu da se pozaperem na brzinu mlakom vodom. Nije loše ni to. Okrepljujuće je mada će mi posle žena jebati mater što joj nisam ostavio vodu. Ja idem danas da tražim posao, to je prioritet. Ti ljubavi možeš da smrdiš gajbi, niko neće primetiti. Niko osim tebe. Jebigica. Dok se tuširam zakačim slučajno prstenom pločice. Klink! Ovo je poslednji put da ću čuti ovaj zvuk. Zbogom drugar. Ode ti u zalagaonicu da se više ne vratiš. Nećeš biti sam. Nadina burma će ti uskoro praviti društvo. Pa njen nakit, ono malo što nije bižuterija. Kroz telo mi prolazi neka jeza. Drhtim na plus tries. Osećam kako mi se muda skupljaju, kita urasta u njih a sve zajedno odlazi u stomak. Nigde me nema. –

Poljubi me u moje koščato voždovačko dupe! – viknem ja ispod olupanog tuša.

- Šta se dereš, manijače?- ogласi se Nada par trenutaka kasnije. Gasim vodu, uzimam peškir, omotavam se oko pojasa I ulazim u sobu.
  - Nemoj da mi kaplješ po tepihu – kaže Nada. Lice joj je otečeno i mrzovoljnije nego što je bilo kad je spavala.
  - Tebi kapljem po tepihu?
  - Okej, sebi kaplješ po tepihu. Znam da ti je ćale ostavio stan.
  - Što si tako nadržkan od ranog jutra?
  - Ne znam. Zato što nemamo pare. Zato što idem da založim prsten. Zato što idem na razgovor za posao koji sigurno neću dobiti. Zato što imamo klinca koji pati zbog mene. Zato što dugujemo banci šest iljada evra a uzeli smo kredit na dve dok se još moglo i dok smo oboje imali stalne poslove.
- Nada me više ne sluša. Ne znam da li me uopšte slušala. Eno je u kuhni, stavlja kafu na rernu i zeva kao nakrkani nilski konj. Blago njoj, ona nema nesanicu. U stvari, otkad smo dotakli dno ona spava više nego pre. Pola dana joj prođe u spavanju. Znam da je to depresija, hvala na pitanju. Nije je potpuno stisla ali

je grli. Gde je bedak takne tu se kosa umasti, sjaj u oku zgasne, koža počne da se peruta, sise se spuste za par milimetara. Glas joj postane ko kod robota a figura se napravi na znak pitanja. Uzimam poslednju pljugu iz pakle i mislim se da li da je zapalim odmah ili da sačekam kafu. Bolje sad, da iskuliram, izleteće mi nešto što ne bih jteo. Kao da joj život već nije dovoljno posran i bez toga? Palim pljugu, uzimam tacnu koja je ostala juče na trpezarijskom stolu, Boga pitaj zbog čega. Čurim go, prva tri dima su kul, četvrti me drkne u vugla. Prepusti se, tako je, foliraj da je ova pljuga prvoklasni džoks od neprskane vutre koji si, iza rimskog stuba, delio sa Kimijem Grdobom na koncertu *The Falla* u SKC-u. Drobe rifovi *50 Year Old Man*, bačen si u već mašinu u kojoj nema ničeg osim tebe i kuglagera, vrtiš se na veloče, Mark E. Smith razvlači onaj ogroman, iskrivljeni, zajedljivi kez i skida dugačak plavi pramen sa čela. Zuri u tebe i kaže:

- Uradio si se, a ? Pivo i mara? Okej, ja više volim hemiju ali nije loše. Otkini se dobro večeras. Ovo ti je poslednji džoks u životu.

Vadim gaće iz ormana. Majicu. Indigo šulja kratkih rukava, jedina koja nije okraćala. Bele letnje pantalone. Delujem još malo pa elegantno.

I pogledam je, razumeš, samo kratko. Kako da je gledam dugo ko nekad kad sam sve sjebao? Mislim, radio sam najbolje što mogu ali je ispalo sranje.

Računa se šta si uradio, ne da li si dao sve od sebe ili bio u pravu. Samo to.

Neće kinac da te pita zašto opet jede neku krompirčinu pa da ti postavi podpitanje: "E, tata, a da te nije zajebao sistem?" Neće Nada da me pomazi po glavi i kaže: "Sve će biti u redu, mužiću." Naravno da neće. Dete oće hranu, patike, slatkiše, ekskurzije, mobilni telefon, Boga oca oće, sve mu treba, svega je željno a žena nije ništa skromnija. A iskreno, nisi ni ti. Grabljivi smo, mnogo. Samo nas komunizam može spasiti. A neće.

Ti si zasro. Ti si trebao da ih izbaviš. A njoj sad, tačno znam, dok me gledam tim vodenim plavim okicama prolazi kroz glavu: "Šta će biti ako ja riknem? Kako će ovaj luzer koji ne zna ni o sebi da se brine da se jednog dana stara o Damjanu? Čime će da ga hrani? Ovim stanom? Zidovi se ne jedu! "A ne možeš da je dugo gledaš zbog još nečega. Jer znaš da te ne voli. Samo trpi.



Prekoreva te kad te gleda, kune te kad jede, proklinje dok spava. Da si nešto pojebo sa strane ti bi barem znao zašto te tako gleda. Bilo bi lakše da si bilo šta sa liste. Kurvar. Alkos. Džanki. Loš ćale. Ali, šta ovako da kažeš?

Pijemo tanku kafu, svako sa svojim mislima. Jebote, pomislim, kako smo se ova žena i ja prepoznali? Okej, ne kažem za sebe da sam premija. Samo pokušavam da provalim. Nemoguće je da je sve ovo nastalo samo zato što smo se dobro kresali. I da opstajemo zato što se dovatimo jednom u sedam ili deset dana. Nije to. Bio je to neki trenutak koji su sve pizdarije koje su nam se svalile na leđa izbrisale. A koji? Nakon prva tri meseca zabavljanja kad smo ukapirali da stvari postaju ozbiljne? Nemam pojma. Ne u ovom trenutku. Ja sam, bukvalno maločas, saznao ko sam ja. Znaš, kažu da neko od onih kul indijanskih plemena gde su svi tipovi neprejevivi lovci, opasne šibadžije i filozofi a žene lepe, opremljene nepogrešivim etičkim kompasom, maltene svetice i još pametnije od svojih muževa, postoji neko pravilo po kojem prvih sat vremena nakon što ustanu ne govore ništa. Dok ne doručkuju pored logorske vatre. Sve rade u tišini. Žvaću usoljeno meso bizona i grickaju bobice. Čuje se samo gugutanje sitne dečice koju mame nose u korpama na leđima do njihove druge godine. Ta indijanska mudrost ima smisla. A Srbi to ne kapiraju pa, živčani kakvi smo, uvek ustajemo na levu nogu i deremo se jedni na druge ko u italijanskim komedijama.

## 2.

Izađeš na ulicu, osvrneš se oko sebe. Zgrade od tri četiri sprata, sve trošne, stare minimum šezdeset godina i smrde na kupus. A zgužene do njih soliterčine od po deset spratova, liče na sjebane lego kockice. Biseri srpske novogradnje. Povijeni, neobrijani mamlazi jure ulicom. Neki od njih idu na posao a drugi su tu Boga pitaj zbog čega. Prođe mi kroz glavu: koliko je njih u nekoj šemi sa žvalavim tiraninom koji vlada ovom zemljom? Verovatno svaki treći, s obzirom da vladajuća partija ima sedamsto hiljada poslušnika u zemlji od sedam miliona stanovnika. Ej, sedamsto hiljada! Sad imaju. Pre su bili neki drugi koji su imali stotine hiljada kupljenih članova. Neke stvari se ne menjaju. Pokvareni političari i blentavi divlji psi koji mi trče oko nogu. Kontejner na ćošku opet gori. Tvrdoglave baretine koje se nisu povukle tri dana posle kiše. I onda je vidiš, ide niz ulicu. Okrenuta ti je leđima,

visoka, vižljasta, njena svetla kosa je vezana uveliku punđu na potiljku. Nosi plavi šorc, roze majicu i glupavi ranac sa isplaženim medom na leđima. Za ruku drži dvogodišnjeg mršavog riđkastog klinca u plavom šorcu i žutoj tregerci. Klinac više poskakuje nego hoda a drži se pravo, ko da je direk progutao. Kao da nije klinja nego neki čovečuljak. Hobit li je, leprikon li je? Jebote, to su Damjan i Nada pre pet godina, ista scena, ista odeća, ne haluciniram, nije *neki deža vu*, dogodilo se. Sećam se tog leta, tad smo se još nekako držali. Radio sam kao krupije u *Cazzinu*. Boleo me *cazzo*. Sreli smo se ispred zgrade. Išla je s Damjanomu pekaru a ja sam se vukao gajbi s posla. Bilo je devet ujutru. Poljubio sam ih a onda gledao za njima dok su grabili ka pekari i rekao sebi:

- Gandra, ti si srećan čovek.

E da vidiš, onda sam potrčao za ovo dvoje, kao da su zaista Nada i Damjan, kapiraš? Nemam pojma zašto, mislim. Znao sam da su ovo njihovi dvojnici ali morao sam da vidim. Al onako, iskosa, da ne ispadnem manijak. Trknem ti, par metara ispred njih, aktiviram periferni vid. Ona je neka nosata s facom kao da je progutala grejpfrut a klinac ima nadurenu facu ko pas bokser.

Stacioniram se na stanici. Svi su tu: babe i dede koje ustaju i ležu s kokošima, mrzovoljni šljakeri, pijandure i čiča koji nosi vijetnamku, duboke gumene čizme i nabacio je crnu kesetinu za đubre preko glave od koje je napravio čalmu. Na leđima mu je ranac pun cipela. Ima tu svega: cokule vojničke, trule "starke", poluraspadnute austrijske nanule, porno štiklice crvene boje, rastočene italijanke (moguće "Cesare Piacotti"), dečije plitke patičice plave boje sa njonjom nekog veselog robota na njima, espadrille, borosane, apostolke, šangajke, mislim i neke gumidone *Made in Piro*t. Ulazimo u bus a Čiča Cipelić širi ruke ko orlušina krila. U desnoj ruci mu je kvrgavi štap. Onako bradat i nakostrešen izgleda ko Mojsije. Šta tripuje matori, da će da rastavi Crveno more na pola?

- Ovo je užas i sramota, dame i gospodo! Užas i sramota! Ljudi više ne nose cipele kakve im priliče! Nosiš četresdva a tvoj broj je četrestri! To te varaju da bi prodali cipele koje im ne trebaju. Užas i sramota, neopisivi užas i sramota, dame i gospodo! Pa zna li ovaj svet kuda ide i kako ide kad hoda u takvim cipelama? Vratove da izlome, kičme da iskrive, sve da ode u tri vražje materi a sve zbog cipela, pogrešnih

cipela, onih koje nisu anatomski prilagođene kako Bog miluje, dame i gospodo!  
Onako kako Bog miluje i nikako drugačije!

Bus zuri kroz prozor, bus kucka mobilne, bus je natukao sluške i piči mjuzu, bus ima masivnu kurcobolju glede Cipelićevog govora al ovaj ne odsustaje. Nema povlačenja, nema predaje!

- Jer da zaključim ovo poučno slovo, što me podseti na *Slovo poučitelno Jovana Colikofera* što ga prevede naš Dositije Obradović, da vas podsetim dame i gospodo šta ste na noge natukli. To su bakandže a ne cipele. Odavde vidim da niko od vas ne nosi cipelu koja mu pristaje. Evo, ja sam vam primer, ja nosim ove kaljače i ne nosim čarapu jer je čarapa prevara, dame gospodo, ona razmazi duh a stopalo nije u kontaktu sa cipelom, kako valja i priliči! Sve je to deo zavere onih koji ne žele da hodamo ko ljudi nego gamižemo ko gliste! Da, da, šta se čudite! Ceo ljudski rod će propasti a ove cipele su uzrok! Pogledajte kakva su vam deca, kako se kreću pa mi recite jel ovo ispravno ili ne! Užas i sramota, dame i gospodo, užas i sramota!

To reče pa uteče. Prođu dve stanice, čini ti se sad će konačno biti mirno kad ono, zaglaviš se u najtužnijoj ulici na Voždovcu. To ti nije ni ulica već mahala kroz koju je neko prosekao put i napravio trotoar širok manje od pola metra. Te drljave kuće se raspadaju pred mojim očima otkad znam za sebe. Drveće je pokriveno sivim prahom, crnpurasta deca u ritama idu naokolo i prose. Njihovi roditelji sede u minijaturnim baštama i zure negde pred sebe mrtvim očima. I uvek stojimo, dozlaboga stojimo i imamo vremena da ovlaš upoznamo svakog od tih ljudi koji žive u toj ulici. Toliko dugo čekićamo da pređemo jebani Dušmanovački most. Kolona se formira i gledam prema mostu gde su raspadnute daščare i iza mene, gde su do juče bili radovi na putu kojima je cilj da poprave ulicu koja je posle svakog krpeža sve ružnija i ima više rupa nego cela Kumodraška ulica i autoput je tu, tri trake bezumlja, i šiblje i čatrlje i stazice izvan kojih, ako samo malo skreneš, staješ u govno ili špric, i ti ljudi, žive tu, guše se bukvalno u našim izduvnim gasovima i nas guši ceo taj prizor i boli nas dupe za te ljude objektivno, a i od sebe smo digli ruke, i gledamo u to ledeno sivo nebo i pitamo se kad će već jednom svima nama da padne na glavu da nas spljošti, razbije na atome i prekine ovo sranje.

### 3.

E, gde sam ono stao? A, da. Trenutno pičim kroz Albanske spomenice, tamo kod Novog groblja. Divno mesto, a? Zgužena ulica ko i većina beogradskih ulica. Idem da se vidim sa masnim likom koji se zove Spale. Tako ga zamišljam. Znaš, onaj tip koji je držao govoranciju u dvaespetici? E takav pa još gori. Tako sam ga zamišljao kad sam ono dva dana ranije razgovarao s njim preko telefona. Traži pouzdanog čoveka, magacionera, koji pre nije bio kažnjavan. Plata je mizerna ali je nešto. Prvo se malo nećkao kad smo čantrali ali se nešto naknadno odobrovoljio pa me pozvao na razgovor. Nalazim ga iz taka. Prolazio sam jednom tuda. Bila je tu pre neka automehaničarska radnja a sad je skladište kineske robe koju valjaju po prodavnicama. Ima svega: plastični dušeci, suncobrani, naočare za sunce, lutkice akcionih junaka i još koješta. A opkoljen, ali bukvalno opkoljen svim tim, na svom prestolu, za nekim mrljavim žutim stolom pokrivenim mrvama od bureka, sedi on. Obavlja neki vrlo važan razgovor preko moba, znaš kakav je. Onako, sav se izbećio, drhti mu podvaljak. Ovaj Spale uopšte ne liči na onog preko telefona. Mršav, sitan, ukošene sive oči, žuti zubi. Neka zloba izbija iz njega, ne mogu da ti opišem. Nosi debelu burmu na domalom prstu desne ruke. Devijantan je. Mogu da ga zamislim kako, devedeset i neke, na žurci svog ortaka, obučen u trenerku ukrašenu kajlama, na kauču siluje neku nesrećnicu obeznanjenu od *Baltik* votke. Klima mi glavom i pokaže mi na drkavu crnu plastičnu stolicu. Sedam i nešto kvrcne. Sve gledam kad ću dupetom o pod. A on trlja onaj prljavi vrat majmunskom rukom i samo sipa otrov preko fona:

- Ne zanima me što si maločas stigao kući. Jesi čuo? I prestani da mljackaš dok pričaš sa mnom. To je apsolutno odvratno. Nemoj mi sad s tom patetikom. Uželeti se žena i deca. Paj da se ne rasplačem! A ko ih hrani? A? Tako je- ti. To jest ja, jer ti ja dajem pare. Treba bre da mi budete zahvalni što vas hranim a vi meni tako. Šta je bilo? Nemoj sad da mi peziš tim plačipičkastim glasićem. Radio si prekovremeno dva dana za redom? Pa šta? Nije ti u opisu radnog mesta? Ma nemoj drkadžijo!? I da čistiš skladište i klozet da pereš i gume na kamionu da mi ljubiš! Jajca da mi ispoliraš, jesi čuo? Ajde, dođi! Šta bre? A šta bi ti inače radio u životu? Ja ću ti reći šta bi ti inače

radio. Sedeo, čitao novine i češao se po dupetu. Oću bre da ostaviš to što radiš, baci tu kašiku, ne zanima me a onda lepo da izađeš i dođeš kod mene. Za četres i sedam minuta. Ne, ne zanima me što se voziš duže od sat vremena. Plati taksi. Zabole me što si go ko pištolj. Oću da se vratiš jer mi trebaš. Šta te zabole koliko ću te zadržati? Zadržaću te koliko bude trebalo. Možda i celu noć. Trebaš mi. Treba neko da raščisti ovo sranje u magacinu. Ne pitaj zašto. Dolazi vamo, jel čuješ? Ne zovem te da te jebem već da mi radiš. Ako ti nećeš ima ko će. Bre ljudi će bre da zakolju da bi dobili tvoje mesto bre. Alo, bre! To je problem ovog naroda-sve lenje guzice. Ja ću da vas naučim. Pičke i mrcine, svi redom. Jebem vam majku majčinu, bagro jedna, ne trebam ja vas da plaćam! Vi morate meni da plaćate što vas pripuštam u firmu. Ej, bre, tvoj život nema smisla. Kapiraš? Ima smisla samo kad radiš. E, jebi ga, ako nećeš onda lepo da te otpustim. A dolaziš, mamu ti jebem? Pa rekao sam ti da si slina i pička. Četrespet minuta. Da si reko: "Da, razumem" imo bi četres sedam. A sad imaš četrespet. Ajde! A ti, pegavi, šta ti oćeš?

- Došao sam u vezi sa oglasom.

- Jesi lud?

On meni, jebote, on meni! Znojav sam, gladan, neispavan, jedva sam stigao ovde nakon sat i po drkanja po prevozu i on meni. Stiskam pesnice i pitam, što mogu mirnije:

- Izvinite, nisam razumeo pitanje?

Ali ne, nije dovoljno mirno. U ovakvim situacijama iz mene uvek izleti nadkrani Voždovčanin.

- E, onda ćeš valjda da razumeš odgovor. Nema. To mesto je zauzeto pre dva dana.

- Čekajte, pa zašto sam onda došao?

- Da. Zašto si došao?

- Zato što ste mi rekli da dođem. Mogli ste barem da mi kažete da ste našli nekog drugog a ne da se cimam dovde.

- Mogao sam al eto nisam. Eto.

I tu se on, tek da mi dodatno napakosti, počese po đoki.

- Imaš još neka pitanja?

Ja ustanem, gurnem onu stolicu, isprsim se da mi sva rebra iskoče napolje ko kod afganistanskog hrta i kažem:

- Nemam pitanje ali imam konstataciju: TERAJ SE U KURAC! Sori, to nije ono što sam hteo da kažem. Da te oteram u kurac možda bi te tvoj ćale ponovo napravio svojom krivom alatkom pa bi na nešto ispao. Zato oću da kažem: JEDI GOVNA! Jel ti to jasno smrdljiva drtino pacerska?! I nemoj da si mi nešto sad reko jer ću da te zgrabim za taj tanak vratić i nateram da pokupiš ustima to sranje sa stola! Da ga lepo ispoliraš! Si čuo?!

#### 4.

Evo me u zalagaonici Momčilović. To ti je u Ruzveltovoj tako da nisam morao mnogo da šipčim. Prima me neki prosedi, visoki lik, onako, deluje ko precvali mediteranski kuronja u bledoplavoj košulji i belim pantalonama. Gospodar kulturiška radnjice u staklima. Radi samo sa finim ljudima a ja to sigurno nisam. Zamišljam kako me on sad vidi. Totalno sjeban, oči izbečene, povijen, fleke od znoja po košulji, smrdim na očaj. Mada, ne bih rekao. Video je on svašta. Tatica ga je uveo u posao krajem osamdesetih, početkom devedesetih. Da, da, merkao je taj svašta tim hladnim okicama. Pljačkao je, čim je tu. Morao je da pljačka. Da nije pljačkao zatvorio bi radnju.

Uzima moju burmu i zagleda je. Nije impresioniran. Petu generaciju lihvara ništa ne može iznenaditi. Ko zna koliko je taj robe video, očajnika, gladnih, poludelih. Plesale su u njegovim rukama plombe iščupane iz vilice nekog nesretnog Hrvata iz Vukovara. Đerdani neke starice iz Bijeline koje je na dop navučeni srpski paramilitarac prodavao ispod cene. Jebem ti profesiju! Pa onda ono draguljarsko sranjce stavlja na oko. Analizira. Cokće. Kakvim sranjcem sam našao da ga maltretiram! Stavlja prsten na malu elektronsku vagu. Vadi neku knjižurinu pa gleda malo nju pa prsten. Seda za komjuter. Tipka kosmičkom brzinom a meni se čini da to traje i traje. Uzdahne pa me pogleda.

- Klasičan venčani prsten. Ništa specijalno, da budem iskren. Dobijamo gomilu takvih svakog dana.

- To ne znači da to ne vredi ništa.  
Diže one prosede, čupave obrve.
- Nisam ni rekao da ne vredi ništa. Ali, s obzirom na stanje na tržištu, ne vredi ni mnogo. Da je od belog zlata to bi bila druga priča.  
Krenem da gutam knedlu i negde na pola grla mi se pretvori u usijanu topovsku kuglu.
- A na koliko bi vi založili burmu?
- Na mesec dana.
- Predugo. Daću vam dve nedelje. To je osam hiljada za vas. Ako vam odgovara. Slušaj, nisam ja Golum a moja burma nije Prekrasni ali ovo je kriminal. Gde da rodim te pare za dve nedelje? Da li bi mogli deset?
- Mogao bih osam i petsto.
- Za tri nedelje?
- Za dve i ni dan više.  
Hoćeš sad da sebe mrzim još više? To bi ti? Nije mi dovoljno ono sranje s bankom, bežim od njih ko đavo od krsta, opomena opomenu stiže, struju dva meseca eskiviram, komunalije četiri a ti kažeš da je sve ovo vredno osam iljada. Jebalo te osam iljada! I petsto preko toga! Pa? - kaže lihvar nervozno.
- Okej - kažem a mislim se: stotina pet plus hiljada osam na kurcu te nosam.
- Pametan izbor- kaže on.
- Nije baš da sam mogao da napravim pametniji- kažem ja a onda uzmem one pare i, ne gledajući ga, izjurim napolje e da bih se umalo sudario s nekim klinkem na skejtu.

nametnu se jer ih ljudi puste. Oni kojima se to ne dopada su većito u manjini i okolina ih smatra za mizantrope a ne za razočarane humaniste. Što se B tiče, ova funkcija je možda i značajnija od A. Velika je opasnost da se ljudi koji razlikuju dobro od zla, i pritom još to primenjuju u životu, infiltriraju u prljavštinu. Oni imaju energiju i mogu nekome svojim govorima da zagolicaju maštu i navedu na greh dobra. A svet nije tako sklepan, jebote!

Zato, da bi se svet ovakav kakav je, spasio, te fine ljude treba zgromiti što pre. Kinjiti ih, dati im beskorisne zadatke, poslati ih da pregovaraju sa partijom koja je

rasformirana pre deset godina. Kad su smoždeni i požele da dignu ruke-partija im pruži ruku. Prljavu. Ili to ili aufviderzen! Ko stegne đavolovu ruku postaje njegov sluga u ovozemaljskom raj. Čiste dušice idu u pakao. A aljina ide na bundevu, ko što kaže onaj crtać.

## 5.

Doručak za šampione u maloj piceriji u Kolarčevoj: parče plastične pice i *Zaječarsko* svetlo. Zvrrrr! Piči *Ghost Town* od Spešlza. Evo mi žene. Na neku foru smo uspeli da platimo mobilne a nismo struju. Vidi se šta nam je ovako brbljavim važnije.

- Gane, de si?
- Evo me, koprofagišem u Kolarčevoj.
- Molim?
- Jedem govna, srce, jedem govna.

Pauza. Zna me kakav sam. Najbolje joj je da iskulira moj sarkazam na par trenutaka pa da onda krene s normalnom spikom.

- Kako je bilo na razgovoru za posao?
- Otero sam ga u pizdu materinu.
- Jesi ti normalan, idiote? Dete nam se usukalo, gajba se raspada a ti pišaš tamo odakle treba da jedeš!
- E, čekaj, čekaj malo! Prvo mi je rekao da nema ništa od posla a posle sam ga oterao u pizdu materinu.

Opet pauzira. Verovatno mi ne veruje. Ko mi je kriv što sam kreno da cirkam u jedanaest pa mi se malo razvezao jezik.

- Pa što te zvao na razgovor?
- Zato što je bolid. E, srce, imam sledeći razgovor u jedan pa ako bi moglo.
- Šta, da prekinem vezu? To oćeš?
- Mojne tako melodramatično. Samo nisam za neku priču. Drži mi palčeve za ovaj razgovor.
- Okej, važi – kaže Nada i prekine vezu. Ali, zabole mene. Zviždućem neku veselu ska pesmu, mislim, ja sam svojevremeno svirao u ska - bendu, onako, bil ismo baš anarhisti do jaja, malo zastareli ali se slušao ska, zvali smo se *Red*



*Wedge.* Ja sam svirao bas što je bolje nego da sviraš bubnjeve. Mislim, manje se znojiš, eto, vidiš opet znoj, ali imaš stav. Kako? Pa, bubnjar nikad nema stav. On ti nema ideologiju, on je samo bubnjar. Tu je zbog piva i pičke. Surovo ali tačno. Elem, spakujem se u 67 i zapičim, hej, "zapičim", zastali smo nasred Brankovog mosta, nemam pojma zašto, tako, roštiljali se malo na junskom suncu pa pravo napred, dakle, zapičim ti ja sve do Fakulteta dramskih pa tamo na osamnaesticu, do *Sava Centra*. Čoveče, dok sam tamo stigao meni je sav alkohol izvetrio jer sam se iznojio još tri puta. Imao sam razgovor u Vladimira Popovića, to je negde pored nove australijske ambasade, velika staklena zgrada pa malo iza.

## 6.

- Da li ćemo pristati na to? – više neki grlati tip.

- Neee!- dreknu ljudi.

Ja se trgnem, srce mi poskoči, grabim mobilni. Uf, dobro je, zakunto sam na klupi samo pet minuta. Pretresam se. Niko me nije opelješio. A realno, što bi mene neko pljačkao? Izgledao sam tako sjebano da sigurno niko ne bi ni hteo da se bavi sa mnom. Omirisao bi vops i reko:

Klošarčina pijana!

- Da li želimo da nam uzmu ui ono malo, i ono crno pod noktima?

- Neee!

Odakle se deru to? Da odem, da zahvalim ljudima što su me probudili na vreme. Krenem prema onom novobeogradskom "Fensi Staklencu" kad tamo, na pjaceti, nekih dvadesetak ljudi. Uglavnom klinci, ima i par starijih. Razvukli su ogroman transparent BEZ DOMA NIKO! ispred ulaza u zgradu i viču:

- Niko bez krova, krov nad glavom odmah!

Svako od demonstiranata ima svog policajca u uniformi i još po jednog u civilu. Jebote, gde sam ja ovo? Vidim, vijori se na jarbolu australijska zastava, pored nje zastava EU, još ništa ne kontam. Vidim da je neka smeđokosa devojkica uzela megafon u ruke i govori o otimačini stanova i nepravdama koje su ljudima naneli izvršitelji. Nabraja imena. Ja prepoznam jedno: Danilka Mirić koju zovu Izvršiteljka Iz Pakla. Ta Danilka je razradila kurvinsku strategiju: izbaci te iz gajbe i proda je za kikiriki svom

rođaku. Ne znam kolika joj je familija ali mislim da ih ima ko zečeva s obzirom da ih još nije sve udomila. Prilazim nekom proćelavom tipu mojih godina i šapnem mu:

- E, o čemu je ovo?
- Protestujemo protiv novog Zakona o izvršenju.
- A što ovde?
- Pa - kaže malkice nadrnato – ovde je kancelarija Delegacije Evropske unije a oni su nam uvalili taj zakon. Oni i USAID.
- Aha. Kapiram.

Pogledam na sat na mobilnom. Voleo bih da vam se pridružim, deco, ali mora da se šljaka. Krenem ja iza zgrade pa pravo do sledeće, smeštene na polju pokrivenom divljim čičcima, ambrozijom i popišanim žbunovima. Usput se žurno zakopčavam, nameštam kosu kako bih izgledao što pristojnije. Pritiskam dugme na interfonu. TEOFANOVIĆ, drugi sprat. Kratka piska elektronske brave, tir koraka do iškrabanog lifta, drnd, drnd, škripi škripi stari đeram i eto me u hodniku, ispred vrata g. Teofanovića. Vrata mi otvara onizak, proćelavi tip .Teško mu je provaliti godine. Možda ima pedeset, možda i celih šezdeset pet. Lice mu je bledo, bebasto, nekako čudno, kao da nosi masku. Rukujemo se. Šaka mu beži iz moje što nije dobar znak. Zove me u "salon" kako kaže. Smešta se u fotelju, onako, pozamašnu. Jebote, šta je sa tim ljudima koji vole da šefuju, svi moraju da imaju neki presto ko da im je *ovo Game of Thrones*. Ja sam dobio šamlicu na kojoj bi se i cvrčak vrpeljio.

- Vidim, kaže matori ledenim glasdom- da ste se malo umorili dok ste stigli.
- Pa, znate kako je. Gradski prevoz.
- .Vi ste vernik?
- Kršten sam. Slavim slavu.
- Ah, pravoslavac. Pa, dobro. Bolje ikakva vera nego nikakva.  
Teofanović uzima knjižicu sa stola i pruža mi je.
- Ovo je reč Božja koju ćete prodavati. Uz procenat, naravno. Na koricama brošure je lice crnpurastog dečaka koje sijava neku narandžastu svetlost a iz očiju mu curi krv. Iznad detetove glave je ispisano masnom crvenom štampom:

## CRKVA POKAJANJA –PATITE, MALA DECO!

- Jeste li za malo ledenog čaja?
- Neka hvala- kažem a u sebi mislim: jes pa da mi surdukneš mišomor u njega.
- Znae, ja sam i sam vernik. Potičem iz duge loze pravoslavnih sveštenika koji su odano služili SPC tri veka unazad. Može se reći da sam, maltene, nasledio poziciju prote u jednom malom mestu u Istočnoj Srbiji.  
Eh, našao je kome da se hvali. Ja mrzim sve što je nasledno: od bolesti do plemićkih titula.
- ...a onda sam shvatio, tamo, u Sumrakovcu: put do pročišćenja mora voditi kroz enormnu patnju. Dok smo ovde na Zemlji. Kroz nanošenje fizičkog bola sebi, ako je to nužno, to jest ako nema druge osobe da vas povredi. Imate li još neka pitanja?
- Ne. Mislim da sam čuo sve što me zanimalo. Pročitaću Vašu knjižicu pa ću Vam se javiti.
- Učinite to obavezno.
- Naravno.

## 7.

Ko zna koliko sam tako tabanao da se smirim. Znaš, dumao sam o svemu i, ništa pametno mi nije palo na pamet. Nisam primetio kad je nebo promenilo boju iz razlićak plave u kanalizacionu sivu. Al bukvalno tako. I onda ideš preko bulevara, tek onako, da ides u nekom pravcu. Lunjaš i stigneš do one ružne poljane kod Fakulteta dramskih i tamo, na stanici, vidiš poznati par zelenih očiju. Deki, gitarista *Red Wedgea*. Pet godina smo, sa prekidima, on i ja rikavali na probama, kante znoja smo izbacili iz one smrdljive garaže Hemijinog ćaleta. Hemija je bio naš prvi bubnjar i, kao što mu ime kaže, hemija mu je došla glave. Ona intravenozna. Zamenio ga je Ragbi Rale. I sad na klupi usred žbunja, u odrpanoj trenrci, s izbledelom sivom majicom, blago musavom, sedi Deki. Duga crna kosa mu je iza ušiju, češka rimski nos rukom u kojoj je zapaljena srolana pljuga. U drugoj ruci je limenka nekog šklj poljskog piva od četrespet dindži. *Bertie's*, tako se zove.

- Gandra! Dragone! – vikne on.
- De si Deki? Nisam te video sto godina.

- Oćeš?
- Neka, hvala. Pio sam. Šta se radi?
- Ništa. Nemam posao. Ti?
- Tražim posao.

Deki je nestao iz mog života pre oko deset godina. Znam da je uvek bio na svoju ruku ali to je bilo neobično i za njega. Neko mi je rekao da je jedno vreme proveo u *Lazi* ali, nisam siguran da je to istina. Mislim, cela zemlja je zrela za ludaru ali, gledam nešto Dekija i mislim se : nije to ludilo il bar ne samo ludilo. Pazi, nešto u načinu na koji se trza s vremena navreme, neka senka straha koja mu pređe preko zenica, te čudne pauze koje pravi dok govori, sve to ti kaže da s njim nije baš sve čisto ali se isto može reći za svakog drugog kretena kojeg sretnoš na ulici. Pa šta mu je onda? Deki je bio čovek ekstrema, da li zato što je pozer ili zato što se lako primao na stvari. Najobrazovaniji u bendu. Završio jugoslovensku sa svetskom a to nije bilo šta, nije vešalica sa šopskom. Pisao je sjajne protestne pesme, izvlačio moćne rifove, imao što se kaže neku harizmu ali je onda samo naglo batalio sve, rekao kako je rokenrol sranje, prodao instrument i otišao da radi u nekoj prodavnici. Tek tak-puf! Dunulo frajeru da nađe sreću u prodavanju *Rako Šabane* parfema. Jebote, šta će mu to u životu? I niko od nas, koji smo se raskantali ubrzo nakon što je otišao, nije ukapirao zašto nam je okrenuo leđa. A pržili smo u Božidarcu, pa u Kuglašu, pa KST... Ostavio nas je onda kad smo postali uspešni i krenuli da radimo na prvom albumu. Ako mene pitaš- posrao se u život i sebi i meni. Okej, mojne tako melodramatično kažeš ti ali, vidi, ja posle raspada benda nisam mogao lako da zgotivim ljude. Da im verujem, da nešto timski radim s njima. Deki je to iščupao iz mene. Veru da mogu da napravim nešto veće od mene. Sedam pored njega. Čurim. Ne govorimo nekih tries sekundi a onda mu kažem:

- Zašto si nas ostavio?
- "Zašto si me ostavio oče" ...Tvoje lice...mokro je na dodir.... – kaže s nekim rasejanim osmehom.
- Ti si nas okupio, ti si rekao da idemo do kraja i ti si nas uništio. Zašto?

- Okupio sam vas jer... znaš verovao sam, stvarno sam verovao... Ali, ne verujem u apsolute...Ne više... Zvezdano nebo iznad nas i kategorički imperativ u nama.... HANG THE SCARLET STANDARD HIGH... Ali tako je to, što me hrani to me i ubije..."Sred pušaka, bajoneta, straže oko nas" ....Ti bi trebao da barem to razumeš...Hoćeš pivo ko i ja...Imam drugo u rancu...Nije nešto ali...Ti si anarh...Kao i ja mada... Da, ti si anarh, to nije isto što i anarhista mada.. A nije ni u tome stvar nego sloboda.. Ti shvataš reč sloboda...Manje nego reč falanga al dobro de, ne ljuti se... Ima borbenosti u te dve ideje, međusobno sukobljene, a ostali, nekako ljigavi, neodređeni, provuku se...Smeste dupe u Parlament... Ono poraste, stolica pukne, sve se raspadne ko bugarska Skupština...Borbenost, to cenim a ne ovaj pizdoidni postpostmoderni trenutak...Nisu orvelovci, nisu jingerovci, a šta su ne znaju ni sami... A to su dve odrednice... Danas imamo komesare oportuniste i jogije drkadžije...Slavni kraj za kurvu Evropu...A imao sam tako dobre ideje...Nudio a oni ništa... Ja jedan od njih... Pamet sam okačio o zardali klin...Probudim se ujutru a onda ideja i ja zapišem... Posle ponudim a oni jok...Trebaju im programčići, misije i vizije... Pučini treba pun trbuh i laka zabava...Pučina uzdiže pojedince da bi ih posle gazila s većim užitkom...Pučina je stoka jedna grdna..U kojoj skrnavoj crkvi sam našao da se molim, Bože oprost...Ja jedan od njih...Zamisli...To ti voliš, pučinu, taj truli populizam koji spremno oblači crnu košulju...Pučini je plivao po pučini, hahaha...Ja nikad ne bih mada...Da se zamenimo ti i ja pa da vidiš... Na jedan dan, menjamo uloge... Da odmorim mozak a ti da se učiš životu...Na tvoj užitak i moju sramotu... ne, ništa nisam rekao...Majke mi, ni najmanje uvredljivo...Da...Gde stadoh...To je prokletstvo mislećih ljudi...Potpuno neshvaćen...Ti si moj drugar...Nismo se videli ali opet smo drugari...Nismo trivijalni drugari...Ti razumeš usamljenost...Njihove komplekse..." Strah od umjetnika"... Nezahvalna bagra, šta sam im dao, ja, akademski građanin, erudita, vatreni um a oni meni tako... Ja sam trebao da budem svetionik... Aleksandrijski...Ili na Knososu... Kolos na Rodosu sam ja, nek mi glancaju bronzana muda...Ja sam... Jel' ti to spavaš?

8.

Zvrr! Eto ti Nade.

- Šta je bilo na razgovoru?

Ona ti je takva u poslednje vreme. Ni kako si srce ni ljubavi jesi li dobro već: šta je s lovom? Takva je kažem, u poslednje vreme. A poslednje vreme traje tri godine.

- Ma pusti, neki manijak, sektaš. Tražio da dilujem horor.

- Kako?

- Ma, deca, s krvavim očima...Duga priča.

- Gde nalaziš takve idiote? Jel to neki poseban talenat koji mi drugi nemamo?

- Srce, živimo u Srbiji. Ovde je barem lako naći idiote. Nego, znaš koga sam sreo? Dekija iz *Wedga*...

- Savršeno me ne interesuje. Zajebao si dve stvari. Nemoj i treću.

- Ja nisam NIŠTA ZAJEBAO!

- Okej, kako god. Javi mi kako je bilo.

I eto ti ga sad. Razumevanje na nuli. Ko te jebe, hoću rezultate. Ne, ne, mećeš me na tu foru. Ja stalno da osećam krivicu a ti da me jebeš u mali mozak. Ej, bre, Nado, cela zemlja koristi taj sistem. Svi su u tom matriksu. Osećaj krivice, izneverena očekivanja, čoveka dere kompleks štone živi ko srednjeklasni debil na Zapadu pa da ga boli dupe ko je predsednik . Hahaha, krivi smo mi! Šta god da je to je naše sranje, problem je u nama, treba da odemo da džogiramo ujutru, popijemo šotić limuna ujutru i uradimo par vežbi za razgibavanje, ljubi čika Beli! Opljačkan sam, ucenjen, ne vidim ispred ni iza sebe, maločas sam plivao u gvnima, mora da sam ja kriv. Svi smo mi gomila smrdljivih balkanskih kurtona koji trebaju da crknu. Za bolje i nismo. I, etogac: tržišni centrić-kurtončić, podignut za vreme Slobe , gomilu sitnih radnjica zdudanih na malom ćošku kod lakat-krivine. I sve su ofarbane u neku lošu nijansu bež boje I sve imaju pompezne firme kao: SAINT LUCIA – VAŠ PUT U SVET EGZOTIKE. Saint Lucia je mala karipska država i ima blesavu zastavu-plavo polje i tri trouglića, žuti, crni, beli koji su deo jednog trougla. Pre liči na neki znak tipa “nadograđivanje puta”, sad lupam, nego na zastavu ozbiljne zemlje. Tek, ta zastava vijori iznad table koja je sva u fluorescentnim bojama i čini mi se da ću, ako nastavim da zurim u tu tablu, overiti ko da sam na esid tripu. Neka napirlitana tetka sedi za

stolom i čuka nešto na mobilnom telefon. Glavu ne diže. Znam takve face.

Prostakuša. Odmah ih provalim. Ako vidim nekog koga za tri sekunde mogu da zamislim kako pravi grimase dok prazni creva na klozetskoj šolji taj je prostačina i đubre od čoveka. Pazi, to ne znači da ostali nisu ali ovi se najlakše prepoznaju ako koristite Gandrin metod.

- Zatvorite vrata iza sebe – kaže matorka ne gledajući me. Namešta sisurdače spakovane u srebrnastu majicu s natpisom: READEY FOR ANYTHING. Rekao bih joj da nosi grešku u spelovanju ali sad imam pametnija posla.

- Došao sam povodom oglasa.

Tek sad podiže svoj pogled.

- Kako to izgledate? Kao da vas je poplava donela.

- To se upravo i dogodilo. Zaglavio sam u Poenkareovoj.

- Košulja vam je kao da je krava žvakala- nastavlja ona stiradu onim tankim, šištavim glasom koji naročito mrzim.

- Vidite, ako želite da budete prodavac u našoj agenciji vi morate da govorite i izgledate kao reprezentacija.

- Mislite reprezentativno?

- Mi u ovoj firmi ne volimo neurednost i netačnost.

- Kasnim, znam, ali u gradu je poplava. A za odeću sam vam rekao.

- Sve treba unapred. Pogledati vremensku prognozu. Poneti kišobran.

- I rezervne stvari, i šator ako ga poplava ne odnese...

- Sad ste već drski!

Pazi, u tom trenutku sam spreman na sve. Da razjebem celu firmu, da joj izgazim onaj mob koji drži, da je spalim u tom sranju, razumeš? Mislim, da sam želeo da se neko izdrkava na mene ostao bih kući s Nadom. Bilo bi jednostavnije i prijatnije- bio bih suv, odslušao bih šta ima a onda bih otišao da se istuširam. Zapalio pljugu. Ona bi me gledala ko ranjena lavica pa bi zatim počela da riče. A onda bih ponovio postupak. I, šta onda? Bio bih čist, odmoran malo popižđen ali dobro. Takav sam inače pa šta sad?

- Okej, gospođo, oćete li vi da mi date posao ili ne?

- Jok.

- Kul. A sad bih vas zamolio da uzmete taj mobilni, namestite ga na vibraciju nabijete taj mobilni u debelo crevo i čekate moj poziv.

Da si je samo video! Totalni i totalitarni zabezek! Faca joj je bila ko kod krmače pred sekirom. Iskoristim zbunjenost kod protivnika, hitro se okrenem i tresnem onim vratima za sobom tako silno da je zastava Svete Lucije pala u baru pored radnje.

## 9.

Šta ću koji moj kući? Ali, ne, ozbiljno te pitam. Osam je uveče. Nada me čeka neviđeno nadrkana. Čak i da nije- niko ne voli one koji donose loše vesti. Upucaj glasnika, to je zlatno pravilo. Kiša je prestala. Deli me dvesta koraka od zgrade. Zevam kao nilski konj. Jebote, nikad se nisam osećao ovako odvaljeno.

- Gandra, si dobro?

Ragbi Rale, drugi bubnjar mog starog benda. Naslednik Velikog Hemije. Zovemo ga Ragbi Rale jer je jedno vreme trenirao ragbi u Ragbi klubu Voždovac poznatom kao *Dragons*. Žešće se pržio na to- toliko da je na mišici istetovirao grb kluba na kojem dominira veliki zlatni zmaj. Pazi, onakav kakav je, ogroman i nabijen, njega bi zvali Ragbi Rale i da nije bio igrao za *Aždaje sa Voždaje*. Manje - više je isti samo što se ošišao na ćelavo, nabacio dvaes kila i nekako uglavio u lagano belo letnje odelce. Njegovu ogromantnu glavurdu krasí borsalino šešir koji mi liči na šatorče podignuto na vrhu golog brda. Nema broja za ovog lika. Čak ni u ovoj zemlji ogromnih glavonja.

- O, jel to Dragon?
- O, jel to Dragan?
- Kako Nada? Kako Damjan? Kako ti ide? Kako lova, posao and zdravlje?
- Takva i takva stvar.

To ti je ukratko, da ti ne prežvakavam sve što već znaš o meni a što sam Raletu ispalio za pet minuta. Red je na Imperiju da uzvrati udarac.

- A kako si ti? Vidim, fino si se udidio.
- A ti si se vidim, fino sjebao. Slušaj, jesi za pićence?
- Okej. Ajmo kod *Trajka*.



- Ma kakav *Trtajko*. Ima jedno mesto koje je totalno kul, videćeš. Ja tamo stalno navraćam. Ajmo tamo.

Njegov crni audi je parkiran na ivici parkića pedeset metara dalje. Gega se do njega ko natovljeni gusan. Znoj mu rosi ogromnu bilijarsku kuglu. Nije ni čudo. Natovio se otkad sam ga poslednji put video. Otvara gepek auta i vadi odatle neki koferčić. Iz njega izvlači belu košulju kratkih rukava i pantalone.

- Oćeš da se presvučeš?
- Ne, buzdo, oću da se ti presvučeš. To je kao, neko malo fensi mesto, pa. Ajde, trkni do *Trajka* i zakucaj se u klonju.

Obavim kako mi je rečeno. Prilazim kolima a on mi baci onako, ko kučetu kosku, bočicu dezodoransa. Hvatam je u letu.

- Prsni malo to.
- Špric, špric! Ježim se od onog citrusnog dezodoransa. Ladan je ko kurvino srce. Ulazimo u kola i pičimo par minuta. Za to vreme se odvija sledeći razgovor:

- Pazi, neću da te mažem, Gandra, kul je što smo se danas sreli. Mislim, hteo sam ionako da te zovem ali ovako je spontanije.
- Aha, pa jeste.
- Potrebni su nam takvi ljudi, koji su kurčeviti a znaju život. Koliko si ti ono zanimanja promenio do sada?
- Nikad nisam izračunao. Dvadeset i nešto.  
Rale zvizne oduševljeno.  
- I sve si to izdržo. I klinca imaš.
- Aha. A ti?
- Oženio se. Pa razveo. Nemam klinca.
- Žao mi je.
- Nikad nisam ni bio nafuran na to, kao, porodica, produžetak vrste i taj zonfa.  
Mene zanima lova i zezanje, capiche?

Stajemo na parking ispred klubčine u staklu. Ogavno mesto na tri sprata sa ogromantnim neonskim roze svetlima: *RICH*. Na ulazu nas čeka suvonjavi, crnomanjasti kelner, dečkić od dvaespet koji se Raletu klanja do poda. Rale mu

nervozno klimne glavom, napravi facu ko da su mu poturili govno pod nos a zatim me cimne za rukav da požurim. Idemo do prvog sprata klizavim stepenicama. Iz zvučnika trešti neki ljigavi instrumental sa flamenko gitarom u pozadini. Stakleni providni stolovi, ogledala na sve strane. Sve je to dizajnirano da se da se ogledaš i kažeš: *Jebote, koji sam ja sebi car!*

- Šta ćeš da piješ? – pita Rale.
- Votku.
- Okej. Njemu *Stoličnaju* a meni *Vokera*, Red Label.

Leti keša, stižu pića. Kucamo se. Rale pali tanki crni cigar. Reski dim mi udara u nozdrve. Nabiram ih.

- Zapali- nudi me Rale- zapali slobodno.

I ja, kud ću šta ću, pućkam. Prva tri dima nisu nešto ali posle te obuzme. Udari u glavu, onako, fino uradi.

- Gandra, ja sam ti u poslednjih pet godina procvetao, al bukvalno. Gledam ga i mislim se: Ne da si procvetao nego si nabujao.
- Pazi, uleteo sam u biznis, ragbi klub i te stvari, sad sam u odboru, pa onda *Druminvest*, i tu sam u odboru, pa onda Komunalno u Opštini, i tu sam u odboru. Ima me svuda, jebote. Zvali me i za grad da budem nešto, kao, oko Komunalne policije. Kao što vidiš ja sam uspeo, znaš. Ne zato što je sad mene neko nešto gurao nego tako. Nisam ja za ovu ekipu ako me to pitaš. Ma jok. Znaš ti mene. Ja sam oduvek bio apolitičan.

Zove za još jedno piće, pa još jedno. Ja ne znam kad i kako, a da ništa nismo konkretno rekli jedan drugom osim što se on kurčio svim živim ljudima koje poznaje stigismo do jedanaest sati. Tri čuke su prošle u nekom magnovenju. Loša tripčina sve u svemu. A onda zabruna ono moje mobilno sokoćalo. Tačnije, brundalo je ko zna koliko ali ja sam uhvatio njegove izdisaje.

- Izvini, Dragone, morao bih. Zove me Nada- kažem
- Ma, samo ti piči.  
Dok ustajem on dobaci za mnom:
- Svi znamo ko je zlatna papuča Voždovca! Hahahah!

- Dokopam se svežeg vazduha. Pet propuštenih poziva. Sve Nada.
- - Jesi li bre ti normalan? Znaš li kad si trebao da budeš kući?
  - Čekaj, Nado, čekaj malo – kažem a glas mi se vuče, polako, ko voz na liniji Vršac- Novi Sad – Znaš koga sam sreo?
  - S kim si se sad nalio?
  - Ragbi Rale, znaš njega? Svirao je bubnjeve u mom bendu.
  - Zar nije umro? Dragane, toliko su pijan da ti se mrtvaci priviđaju.
  - Onaj drugi.
  - Onaj ogromni? Šta on oće?
  - Nudi mi posao. Čekaj, polako. Zna neke ljude. Možda se uglavim u neko stalno radno mesto.
  - Ti se samo nalivaš s njim. Ništa neće biti od tog posla.
  - Ne, srce, iskuliraj malo, naravno da će biti. On zna ljude, u biznisu je. Ajde pusti me da ga malo otrpim, da vidim šta oće pa me posle grdi. Okej?
- Kratka pauza.
- Čekaj, jel ti zaista spomenuo nešto za posao?
  - Zaista, zaista, zaista jeste.
  - Okje- kaže ona suvo- vidi šta oće ali nemoj da ti ja držim glavu kad kreneš da povrćaš.
  - Ne brini, neću se uroljati.
  - Aha. Baš.
  - Mislim, zašto bi me lagao? Nema zbog čega da me zavrne. Nema šta da mi mazne.
  - Dobro. Toliko sam očajna da ću da pristanem i na to.
  - Volim te.
- Nada prekine vezu.
- I, jel ti vezala muda u čvor?
  - Ma jok- kažem dok se spuštam na stolicu.
  - Znaš, hehe - kaže Rale dok se igra kockicama leda u svojoj čaši- razmišljao sam o onom tvom dugu. Ono sa bankom. Šest milja.
  - Da?

- Mogao bih da ti pomognem. Ono sa dve iljade.
- Hvala ti ali ne znam...
- Pod jednim uslovom?
- Kojim?

Rale se nagne prema meni. Oseća se na hamburger sa prilogom od kupusa i crnog luka, alkohol, duvan i još neku smrdljivu gadost koju ne mogu da odredim. Oči su mu čkiljave, male, svinjske, a gornja usna znojavija i crvenija od moje guzice.

- Dao bih ti dve iljade da gledam kako se ti i Nada tucate. Samo da gledam. Okej, doplatio bih još dve iljade da vam se pridružim. Mislim, ne ti i ja, nisam derpe, samo ona, između tebe i mene. Da je roštiljamo. Kapiraš? Mislim, tvoja žena je i dalje jebozovna. Bar je bila kad sam je video pre tri godine. Onako, zrela milfara. Voleo bih, kao, ja da sedim na stolici i da je gledam kako te jaše. Znaš, onako, fino, polako. Naravno, ako ste zainteresovani. Blenem u njega. Prosto ne verujem šta mi govori. Jebote, to je onaj isti čovek za kog sam dao krv kad su ga udarila kola. Onaj isti koji je n puta pozajmio od mene a nikad nisam tražio nazad. Jebote, to je isti onaj koji je znao da se hrani kod mene. Toliko je jadan bio. Nikad nije ni razmišljao o tome da upiše fakultet jer je sebe definisao kao "tupšu" i "buzdu". Taj isti lik, kojeg sam tri puta vadio iz sranja kad mu je murija tražila džej. Pa, jebote, kako taj čovek može da mi kaže ono što mi je on rekao. Jebote, to da prevali preko jezika. I sad, ja zurim u njega, oči su mi iskočile ko ping pong loptice.
- Hahaha! Da možeš da se vidiš! Samo sam te zajebavao! Ja, da budem taj perverznejak, hahaha! Jesi li ti normalan?
  - Jesam li ja normalan?
- Daj, iskuliraj. Pa nisam hteo. E, jebote, baš me zanima šta si pomislio kad sam to reko. Možda si hteo da to uradiš, a? Malo ubediš ženicu da se poigrate dok Čika - Rale gleda, a?
 

I tu ja ustanem od stola, izbrojim do tri i kažem:
- Okej, ja sam sad u tvojoj pećini. Ove gorile u holu će da me ubiju od batina. Ti ćeš da me ubiješ od batina pre nego što oni dođu.

- E, čekaj, Dragane, sedi dole. Ne pravi scene. Ajde. Baš sam sad hteo da ti ponudim posao u Komunalnoj policiji.  
Stvari će da se završe jaaako loše u svakom slučaju. Ne, ne, iskuliraj. Ispusj ga, izbaci to. Usta, ne pesnice. Ajde, Gandra.
- Neću raditi s tobom. Neću se kurvati s tobom. Neću se klanjati ni tebi ni tvom sendvičarskom ološu. Jebe mi se i za Komuanalnu muriju i za ragbi tim i za Aleksandra Vučića i brata mu Andreja, crkli dabogda, i za njihovu mafiju i za Doktor Zlatibora zvanog Smrt i Nešu Slinu i gondolu i Skupštinu grada tebe i tvoju belu košulju koju nosim i za sva sranja na ovom svetu koja su se u poslednjih dvaesčetiri sata sručila na moju glavu. Odjebi, teraj se u kurac, opalim te golim volino i eto me opet nazad da te dojebuckam još malo! Ti mene i moju ženu da ponižavaš! Teraj se u kurac nepovratno, jesi me čuo? Bolje da te ćale izdrkao u čašu nego što te sterao u tvoju majku, idote posrani! Jel kapiraš o čemu govorim, buzdo tupava? Ne? Tako sam i mislio!

## 10.

Nisam mogao da se vratim Nadi tek tako. Ne bez nekog objašnjenja. Odvukao sam se do zabačene klupe u parku u srcu Jerkoviću i izvalio na nju. I gle čuda, odmah sam zakuntao. Opustila me dernjava, šta li? Probudio sam se u zoru, sjeban, izlomljen. El možeš da zamisliš sad kako je kad se, sjeban do koske, toliko da ti se za sopstveni život jebe, ugruvan, nikakav vučeš kući? Peške, dva kilometra, il tri. Šest je sati ujutru i počinje roksovanje. Ceo grad se pretvorio u furunu u kojoj se pečemo ko logoraši u Aušvicu. U tebi samo kipti, kipti, ponovo ti bubri u glavi, ponovo seva ojedena guzica, noge su od gvožđa, iz tebe lije, odakle više nemam pojma ali lije, temperatura se povećava a ti ludiš, ludiš, a onda pam- evo te ispred tvoje zgrade! Levo i desno od ulaza su policijska kola. Na vratima ulaza stoji neka profuknjača u roze kompletu. Tvoja žena je na ulici, , samo u majici i gaćicama, otima se dvojici ćelavih gulanfera koji je vuku za ruke i vrišti:

- Ne dam, ovo je naš stan!
- Više nije – kaže ona u roze kompletu.
- Imam dete! Gde će dete da mi živi?

- O tome ste trebali da razmišljate kad ste uzeli kredit od banke- kaže matora kurva. Znam je s ekrana tv prijemnika. To je ta Izvršiteljka Iz Pakla. A policija stoji sa strane i zuri. Ne pomeraju se murjaci ni za pedalj. Oni drže izbacivačima sveću a izbacivači njima drže strah. Nada se bori ko lavica. Ona dva džamabasa ne mogu da lako odvuku ženicu nižu od njih za glavu i po. Prilazim a niko me ne primećuje. Prođe mi kroz tintaru da misle da sam nevidljiv ili neki tamo levak u belom odelu. Nebitan za priču. A onaj drkadžija levo vata Nadu slobodnom rukom za kosu i povlači je unazad.
- Budi mirna, jebote, budi mirna inače ću da ti je iščupam, sunce ti jebem nenormalno!- grokće ono govedo.  
Momentarno zgrabim neki kamen s ulice i zaletim se na njega i drknem ga posred čelare. Tapa, tapa! Nada pada dole s njim a njegova ruka joj još drži kosu. Ja se okrenem onom drugom koji bčene volovskim očima u fazonu kao:
  - Otkud ovaj jebote?  
Zabijam mu palac u oko smrdljivo. Pljujem ga i gađam u vugla onim krvavim kamenom i skačem ko kečer na njega dupetom ovim koščatim. Sedam mu na grudi i pičim ga pesnicama. I kasno je sve i oni panduri su izvadili, tek što sam ga prvi put u facu udario, oni panduri su povadili pendreke i počeli da me piče po glavi a ja sam, jebe mi se, zamahnuo još jednom i još jednom i tukli su me dok nisam potpuno utrno i umro i crko i precrko i jebe mi se jer, znaš, tako sam se dobro osećao dok sam pičio skotove, jel kapiraš to, Advokatu Po Službenoj Dužnosti?

## BELEŠKA O AUTORU:

Aleksandar Novaković je rođen 1975. godine u Beogradu. Piše romane, drame, aforizme, pesme i kratke priče. Diplomirani istoričar i dramaturg, doktor nauka o dramskim umetnostima iz oblasti studije pozorišta. Drame: *Sistem* (Narodno pozorište Užice, 2001), *Zubi* (Srpsko narodno pozorište, Novi Sad, 2004), *Aladinova čarobna lampa* (Pinokio, Beograd, 2007), *Naš čovjek* (Hercegnovska pozorište, koautor, 2008). Zbirke drama: *Bliskost* (Svetozar Marković, Zaječar, 2006), *Posle Utopije* (KC Kraljevo, 2009). Autor je desetak različitih dramskih i dokumentarnih formi emitovanih na Drugom i Trećem programu Radio Beograda. Knjige aforizama: *Pij Sokrate, država časti* (Matica srpska, Novi Sad, 1998) *Neće moći* (Alma, Beograd, 2006) *Malo li je?* (Alma, 2011) Romani: *Glečer* (Dereta, Beograd, 2007) *Keltska priča* (Mali Nemo, Pančevo, 2008) *Dva u jednom* (Mali Nemo, Pančevo, 2009) *Vođa* (VBZ, Zagreb, 2010), *Novo Smederevo* (Književna radionica Rašić, 2016), *Gloriosa* (Književna radionica Rašić, 2017), *Anfarwoldeb* (Književna radionica Rašić, 2018), *Rada, Bajin ili Ne zaslužujete me, bednici nezahvalni!* (2020, Udruženje nezaavisnih pisaca Srbije) . Teatarske studije: *Kako je Tito razbijao Tikve* (Narodna knjiga, Beograd, 2005) *Slomljeno slovensko ogledalo* (Mali Nemo, Pančevo, 2010) . Pesme: *Gitarista na Titaniku* (Presing, 2013), *Troknjižje* (sa Markom Bačanovićem i Patrikom Weissom) ( Udruženje nezavisnih pisaca Srbije, 2020). Nagrade: *Josip Kulundžić* za izuzetan uspeh na polju dramaturgije (2004), druga nagrada Radio – Beograda za radio – dramu (2003), prva nagrada Radio Beograda za dokumentarnu radio – dramu (2011), *Vibova nagrada* (2001) i *Zlatna kaciga* (1997) za satiru, Dobio republičku nagradu za najbolji dramski tekst za lutkarsko pozorište (2007). Dobitnik je nagrada časopisa *Ulaznica*: prve za priču (2003), druge za esej (2004) i druge za priču (2005), *Mali Nemo* za roman (2008) te *VBZ* za najbolji roman na BHCS jezicima (2010).

